310442
PV 701
BIBLIOTECA METROPOLITANĂ
31.615

REVISTĂ EDITATĂ LA 1991 ȘI 1880 DE MARIN SORESCU ALEXANDRU MACEDONSKI

Literatorul

Numărul 27-28 (111-112) (iunie 2008) 24 pagini = 2 RON

Director – FĂNUȘ NEAGU **Redactor șef – MIRCEA MICU**

Ilustrație de Traian Brădean

A FI...

A fi, peste mormântul verii,
Sedus de viață ca de-un dor,
Mânz liber, degustând lumina
Sălbatic și nerăbdător,
Să crezi că nu există moarte,
Că morții sunt numai un fel
De fluturi adormiți de muzici
Închiși în bile de oțel.
A fi uitat de toată lumea,
A fi iubit de cine vrei,
Când vin să te-ncălzească noaptea,
Fragile, turmele de miei.
A fi pe-un câmp uitat de lume
De smog uitat și de mașini
Tu singur, duelând în aer
Cu săbiile unor crini,
A ști râzând, că sânul tandru
Rotit în porțelan etern
Se surpă-n el, până devine
Mormânt al laptelui matern.
Și peste toate, ca un tigru,
Să treci râzând și să te minți.
Și când te-ntâmpină zăpada
S-o-ntâmpini cu o floare-n dinți.

MIRCEA MICU

Mulțumim d-lui George Constantin Păunescu pentru sprijinul acordat.

BCR BANCA COMERCIALA ROMANA

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Profetul și osanalele

"Errare humanum est, perseverare diabolicum"

Am citit, într-o prestigioasă revistă românească, un text în cuprinsul căruia, sub "sugestivul" titlu "HORIA ROMAN PATAPIEVICI - SAU PROFETUL BATJOCORITOR" cineva ridica osanale de o asemenea amploare încât presupun că și-a consumat întregul stoc de superlative… concret:

"Enorma erudiție… Erudiția autorului fizician este sclipitoare. Se glosează un amalgam (compozit) de izvoare, greu departajabile de enunțurile aforistice tăioase, mereu între picanterie și metaforism menit a înveli textul în hlamidă de sărbătoare". (Cam pestilențial mirositoare sunt izvoarele "profetului".)

"… Profetul Horia Roman Patapievici devine vizionar Tofflerian…" (…Mai lipsea să-l așeze lângă Nostradamus…)

"…Un super-ego incendiat, controlându-și delirul… (Gândul mă duce la Van Gogh, dar el a lăsat ceva umanității. Oare după ce își va tăia urechea, ce va lăsa "profetul" în urmă?)

… Și capabil să exploreze interiorul unei mari conștiințe civice" (Care, "există, dar "profetului") îi lipsește cu desăvârșire".

"…Semiotician rece, ultra-lucid, dar paradoxal pătimaș…" (Curat, paradoxal, coane Fănică!)

"…Autorul român este un Umberto Eco, dar, mai corect spus, este el însuși, Horia Roman Patapievici!" (De ce nu PLATON sau ARISTOTEL? Domnul Acest "Umberto Eco alogen" a fost cocoțat pe un soclu, pe cât de înalt, pe atât de instabil. Când oamenii vor cunoaște adevărata față a "marelui filozof", când va fi așezat la locul ce i se cuvine, consecințele impactului cu "solul", pricinuit de inevitabila cădere, vor fi direct proporționale cu înălțimea de la care "bustul-hologramă" se va prăbuși și se va destrăma în milioane de particule patibular-poluatoare).

"…Horia Roman Patapievici, un înțelept bătrân cu inimă de adolescent, dacă nu al regresiunilor în copilărie…" (Oare, să fi avut "profetul" o copilărie atât de frustrată?)

"…Oricât extremele îi acuză sorgintea alogenă, acest mare filozof român are accentul revelatoriu în tot ce scrie, al matricei mioritice, tragice și blagian transcendentale". (Presupun că acest URIAȘ nu poate și nu trebuie comparat, nici în glumă, cu pigmeica: Eminescu, Iorga, Noica, Cioran, Conta, Eliade…)

*

Redau mai jos un articol pe care l-am scris, în anul 2005, când "Profetul", ca invitat al unui post local de televiziune, a avut o prestație lamentabilă. S-a găsit și atunci cineva extaziat de personalitatea faraonică a "noului Mesia" a "cântat" asemenea domnului "E" "aria osanalelor". Din păcate, după "garnitura" de superlative gratuite, neîntemeiate și domnia sa pare a fi un "intelectual tulburat". Nu de mult, sub aceeași semnătură au mai apărut osanale amplificate referitoare la un potențial pacient al Spitalului nr. 9 din București. Se pare ca domnul "E" a intrat în rolul "avocatului diavolului"…

*

CUCERIREA "EVERESTULUI"

Dintre inițiativele, cu adevărat remarcabile, ale uneia din televiziunile urbei de provincie se detașează aceea de a aduce și a dialoga cu vârfurile culturii și artei românești, ale mass-media, ori cu personalități aparținând altor domenii. Prin micuța sală a "Cafenelei literare" s-au succedat oameni ai condeiului, penelului, ai muzicii ori slujitori ai Thaliei, mai mult sau mai puțin cunoscuți și apreciați. Toate bune și frumoase, dar… există, din păcate, și un "dar" care nu a trecut neobservat, ca și "perlele" scăpate de câțiva protagoniști ai acestor întâlniri. Prestațiile moderatorilor, nu întotdeauna inspirat desemnați, s-au situat, uneori, mult sub așteptări, chiar dacă printre auditori s-a găsit de fiecare dată cineva inspirat care a "dres busuiocul" și a reușit să salveze onoarea gazdelor.

Una dintre edițiile acestor manifestări, mult mediatizată și cu multă vreme înainte de producerea ei, s-a consumat într-o zi de vineri, când Horia Roman Patapievici și-a prezentat ultima sa carte. Fără a-i contesta merite reale, mărturisesc că nu mă număr printre "fanii" numitului personaj, mai cu seamă după ce i-am citit dejecțiile din volumul "Politice" (pe care vă invit să îl lecturați și dumneavoastră).

Luând în considerare motivul amintit, nu am dat curs invitației de a participa la întâlnire și am preferat să urmăresc desfășurarea "ostilităților" pe ecranul televizorului.

Când vrei să afli dacă cel sau cei aflați în fața camerei de luat vederi mint, telespectator fiind, închizi ochii și asculți; convingeți-vă! Ei, bine, pe parcursul emisiunii menționate am închis ochii de mai multe ori…

M-a frapat o ciudată și izbitoare asemănare între perechea moderator-invitat și o mai veche serie de emisiuni realizate săptămânal la un post național de televiziune unde se făceau "profeții despre trecut". Acolo, moderatorul "ridica mingea la fileu", iar interlocutorul o lovea cu lăbuța. Totul a mers bine până când "Oracolul din Dămăroaia" - despre el este vorba - a făcut imprudența de a răspunde invitației la o discuție cu "colericul" Cristian Tudor Popescu, pe parcursul căreia acesta din urmă l-a tocat așa de mărunt, încât am crezut că trecerea "oracolului" la cele veșnice este inevitabilă.

Asemenea cuplului amintit, în acea zi, moderatorul, complexat fiind de prezența "intelectualului tulburat" (la propriu - cred eu), din fața sa, i-a servit migiile domnului Horia Roman Patapievici în acompaniamentul perceptelor lui Fukuyama, invitatului rămânându-i nu foarte dificila misiune de a improviza și "broda" după placul inimii. Din păcate pentru ei, s-a găsit și aici un fel de "Cristian Tudor Popescu" local, însă unul ponderat și deferent, care i-a prezentat eroului serii o altfel de abordare decât cea cu care se acomodase. "Prefer să discutăm această problemă în particular, dar de altfel v-ați răspuns singur la întrebare…", a replicat aiurea marele guru… și s-a grăbit să "tragă cortina"…

Expunerea eroului serii, de altfel atent studiată și neobișnuit de echilibrată, abilă, parșivă chiar, în conținutul căreia (în concepția sa, pentru a fi mai ușor de înțeles de asistența provincială) a plantat, cu generozitate, inserții expresive care au avut darul de a-i dezveli spoiala de eleganță ostentativă afișată prin papionul atârnat la gât și ținuta neobișnuită. În acest fel a reușit să impresioneze până la extaz pe câțiva dintre cei prezenți, care dădeau aprobator și slugarnic din cap, după fiecare cuvințel rostit de "marele filozof". A mai pomenit, printre altele, și de "granițibilitate" (Mi-am amintit de Coana Chirița și "furculisionul" ei, dar ce să facem? Cu atâtea "super-ultra-neologisme" se întâmplă deseori să vorbim "peltic" limba română… Am căutat și în DEX, însă nu am găsit nici o explicație pentru acest cuvânt, fie ea chiar trasă de păr; (vă rog, dacă aveți cunoștință de semnificația cuvântului, expediați-o pe adresa Academiei Române pentru a fi introdusă "urgent" în dicționar).

Ecourile aceastei întâlniri n-au întârziat să apară, astfel că după câteva zile, într-un cunoscut și serios cotidian, cineva a publicat "Mesajul omului recent către…". Pe măsură ce citeam "mesajul" am fost cuprins de senzația teleportării printr-un "tunel al timpului", cu vreo două, trei decenii în urmă. Am simțit nevoia acută să privesc, din nou, data apariției ziarului. Da, era totuși mileniul trei. Pentru a fi mai explicit, voi reproduce aici câteva expresii mai mult decât grăitoare. (Apreciez că scriitura în cauză ar fi bine să nu ajungă sub ochii lui Horia Roman Patapievici, pentru că, în locul lui m-aș ascunde de rușine și nu aș mai da prin orașul respectiv încă nouă ani de zile, dar cine știe? Nepătrunse sunt căile Domnului!)

Osanalele sunau cam așa: "…așteptat de o sală plină de admirație…" ("imensa" sală putea oferi găzduire unui număr de cel mult douăzeci de oameni; oricum, presupun că ar fi putut fi plină cu oameni nu "de admirație")

"…Everestul spiritului contemporan românesc a vorbit auditoriului" - impresionați de apariția acestui nou Mesia (Sic!)

…"Ca într-o catedrală duminicală, vocea directorului Institutului Cultural Român și-a susținut tezele preferate…" - (vocea… o nouă entitate!?)…

"Cel mai sfredelitor dintre observatorii României"… (asta mai lipsea… vezi "Politice")

"Noblețea unuia dintre ultimele produse românești de clasă a fascinat complet audiența"… ("noblețe" manifestată printr-un limbaj extrem de elevat:"… bou, mișculații, moderniare erotică făcută perfect organic și desigur, frecventul, până la obsesie, O. K.!… (elevat și curat românește!)

"…Vremea nu va fi niciodată suficientă pentru efervescența cu care eseistul reușește să transpună totul"… Și tot așa până la capătul "mesajului".

Un strop de decență și de demnitate nu strică nimănui, fapt demonstrat cu multă prisosință de remarcabila prestație, consumată în același context și unanim apreciată, a lui Dan Puric - pe care l-aș audia oricând cu plăcere. (Apreciez că "intelectualul tulburat" ar avea foarte multe de învățat de la marele mim).

… Este doar o părere…

EPILOG GROTESC

Semnatarii osanalelor menționate mi-au amintit că hârtia este cel mai răbdător lucru din lume, iar textul prezentat dumneavoastră este doar o opinie personală, nedorind a constitui o replică sau debutul unei polemici.

Dacă punem față în față textul domnului "E" și articolul din cotidianul local, observ o uluitoarea asemănare de gândire și o pronunțată "exteriorizare a unui anumit raport servil" față de "super-ego-ul incendiat" (am citat din scriiturile Everestului spiritului contemporan românesc și ale domnului "E").

Mai lipsea ca domnul "E"să-l numească pe Horia Roman Patapievici "Geniul Carpaților" și garnitura ar fi fost completă. Presupun că acum, la aproape două decenii de la asasinarea politică a cuplului Ceaușescu, dacă ar mai trăi și ar citi "HORIA ROMAN PATAPIEVICI - SAU PROFETUL BATJOCORITOR" însuși Nicolae Ceaușescu ar rămâne mut de uimire și s-ar îmbolnăvi de invidie.

Rod al "trudei neobosite" pentru promovarea valorilor culturale și spirituale ale "matricei mioritice", Institutul Cultural Român, condus cu cea mai abilă "pricepere" de obiectul osanalelor domnului "E", a fost premiat recent de organizația Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender (LGBT) din Suedia pentru "încurajarea și sprijinirea comunicării între comunitatea LGBT din România și cea din Suedia, vizibile în special în proiectul său de colaborare cu Festivalul Moonbow din cadrul Stockholm Pride 2007"

Și iar zic:

"Curat murdar, Coane Fănică!"

ION MĂLDĂRESCU

Literatorul

Săptămânal de literatură și artă

REDACȚIA:

Radu Băieșu,
Lucian Chișu,
N. Georgescu
N. Grigore Mărășanu
Grigore Traian Pop
Marin Stoian

Tehnoredactare - Camelia Racoviță

ADRESA REDACȚIEI:

Piața Presei Libere
Nr. 1, Corp C,
etaj 2, camera 266,
C.P. 59, OP. 33
Telefon: 319.33.04/1098

E-mail: revistaliteratorul@gmail.com

Scrieți, băieți, numai scrieți

pentru că responsabilitatea asupra textelor aparține, în exclusivitate, autorilor.

Asumați-vi-o cu mândrie!

Literatorul

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Fănuş Neagu - călărind pe deşălate mânjii literaturii române

- convorbiri cu istoricul şi criticul literar Mihai Ungheanu -

- Domnule Mihai Ungheanu, să continuăm discuţia despre scrisul lui Fănuş Neagu, despre fermecătoarea limbă cu care vine în întâmpinarea cititorului. L-aţi asemuit cu Ion Creangă în ceea ce priveşte contribuţia sa la îmbogăţirea limbii. Ce are comun cu Ion Creangă?

- Aparent, limba română este la îndemâna oricui. Doar aparent, fiindcă altminteri doar un vrăjitor poate folosi cuvintele şi sintaxa astfel încât cititorul să fie vrăjit. Ca şi Creangă, Fănuş, în textele sale, este subtil. Deşi impresia este de spontaneitate, amândoi...

- ...Sunt elaboraţi, nu?

- Da, aşa este. Elaboraţi şi rafinaţi. După ce scria, Creangă citea cu glas tare să vadă cum sună, să asculte cadenţa frazei. Rafinamentul lui Creangă poate fi apropiat de al lui Flaubert, de al lui Puşkin. Dar, dincolo de aceasta, este de reţinut că Fănuş Neagu, ca şi Creangă, avea o vervă orală, care era altceva decât verva din scris. Când scria, urmărea să ajungă la o ţintă propusă, literară. Avea şi un scris frumos, caligrafic.

- De profesor de limbă română ori de doctor?

- Un scris de intelectual. N-are ordinea aia, spre dreapta, geometrică, dar cine-i vede manuscrisele constată că este un scris îngrijit, cu o literă rotundă, caligrafică, sugerând o oarecare voluptate.

- Lucra pe text?

- Da, lucra mult pe text, dar se ferea să vadă lumea acest lucru. Uneori chiar transcria textele şi se ferea ca lumea să vadă laboratorul lui, voia să fie văzut în activitate. Eu am lucrat cu el mult timp, am corectat multe texte, în care avea şi tăieturi, şi adaosuri. Unul era Fănuş Neagu cel oral şi altul cel din manuscrise, frumoase şi sub aspectul conţinutului, şi al caligrafiei.

- Mi-aţi vorbit cândva de Florin Mugur, un excelent gazetar care a fost redactor-şef adjunct la revista "Argeş", că a lucrat cu Fănuş Neagu la o carte de interviuri despre literatura română. Care era părerea lui?

- Da, îmi amintesc că mi-a luat şi mie un interviu. Eram curios şi l-am întrebat cu cine a muncit mai mult, cu cine a avut cele mai mari dificultăţi la înregistrare. Mi-a spus că în niciun caz cu Fănuş, deşi atunci când îl asculţi ţi se pare că totul se învălmăşeşte. Ei, bine, nu! Când îl pui pe hârtie, mai ai doar să pui virgulele. El nu revine. Şi oral are o coerenţă, o expresivitate, când e înregistrat. Dar când scrie, el are o nemulţumire continuă. De ce? Aici fac eu o paranteză: omul acesta a venit direct din părţile Brăilei cu o mare vocaţie literară - era orator, povestitor, mânuitor de limbă - şi, nefăcând o şcoală ca lumea, el avea complexul marilor scriitori şi al unui mod de a scrie pe care nu l-a învăţat de la nimeni. Trebuia să-l inventeze el mereu.

- Şi, totodată, să şlefuiască!

- De şlefuit le şlefuia textele. Dar el n-a găsit de la-nceput modelul lui sufletesc, spiritual, de aceea a mers întâi pe modelul lui Sadoveanu, apoi, în cel din urmă, pe al lui Istrati.

- Care era modelul lui?

- Da, am stat pe capul lui să aflu, să mă duc la el acasă, să mă lămuresc ce e cu Fănuş Neagu. Când am aflat că trebuie să se ducă acasă, i-am zis: "Mă iei şi pe mine!" "Bine, mă, bine!" (bolborosea). Ne-am urcat în maşină şi am plecat. Şi-am să vă spun şi de ce voiam să ajung la el acasă...

- Acasă, unde?

- Lângă Brăila, e un sat între nişte păpurişuri, în nişte ochiuri de apă...

- Un sat de pescari, nu?

- Da. Ce erau ei şi ce era Fănuş Neagu? Era un copil dintr-o familie de mocani, de oieri din Ardeal, strămutaţi aici. Prin 1867. Şi-ai mei, străstrăbunicii, au venit la fel, dar au venit pe Rucăr, pe Argeş în jos.

- Ai dvs. de unde au venit?

- De lângă Braşov. Ai lui nu ştiu exact de unde sunt. Astea au început să-mi explice ce e cu el, cu Fănuş, când am văzut curtea, casa, mama: "Uite, ăla e ăla din povestirea cutare, ăla e ăla cu care mă duceam la pescuit"... Deci, un alt univers. "Măi, îl întreb, de ce spui că eşti brăilean? Tu nu eşti brăilean! Tu ţi-ai inventat o origine fabuloasă".

- Îi convenea?

- Nu ştiu dacă-i convenea. Originea lui era asta, la care ţinea foarte mult. Pentru el mama era aşa, ca o zeiţă, şi primele lui povestiri sunt legate de mama sa, de acest univers.

- Satul hoţilor de cai... La asta vă referiţi?

- Lumea hoţilor de cai este lumea acestei umanităţi venite de dincolo, stabilite aici. Iată că la '67 Austro-Ungaria a închis de fapt graniţele şi de atunci nu mai puteai să faci pendularea, transhumanţa, cu oile. Românii treceau graniţa şi nu se mai întorceau înapoi.

- Fac aici şi eu o paranteză. Ştiţi cum fugeau românii de dincolo-ncoace, când încă mai era permisă trecerea turmelor? Pe sub burţile berbecilor. Am găsit treaba asta, nu este o poveste, am găsit-o într-un document, făcând monografia comunei Valea Danului (care-i împărţită între Valea Danului Pământeni şi Valea Danului Ungureni). Am găsit textul ăsta: că ei treceau peste graniţă strecurându-se pe sub burta berbecilor din turmă.

- Parcă ar fi o chestie din Homer, din Odiseea.

- E fantastică, nu? Când oile mergeau în turmă, fugarii puteau să se ascundă pe sub burta berbecilor! Nici nu mi se pare o invenţie, dacă vreţi, arată cât de isteţ, cât de inventiv era românul.

- Ăştia stăpâneau drumurile! Dar eu acum vorbesc despre cei cu turme mari de oi, proprietarii, care, odată închisă graniţa, ei nu mai puteau face transhumanţa. Unii rezistau cu turmele aici, dar alţii ajungeau să-şi vândă oile, să ia pământ şi să treacă la altă formă de existenţă, de agricultură. El - Fănuş - provine din această lume.

- Lumea căreia i-a dat viaţă Ioana Postelnicu în romanele sale despre neamul Vlaşinilor. L-aţi auzit pomenind de aceste cărţi?

- Nu, pentru că Fănuş n-a avut norocul să dea peste cineva care să-i explice ce însemna pentru el şi pentru neamul lui această venire de dincolo şi stabilirea lor aici. Acest exod are şi un aspect tradiţional, dar şi mitologic. Ion Creangă însă a avut acest noroc. De-aia a şi scris "Amintirile". El venea de la Iaşi la Bucureşti, se-ntâlnea la "Timpul" cu Slavici, cu Eminescu şi discutau "problema ardelenilor", pentru că apăruse o problemă cu ardelenii care invadaseră Bucureştiul. Intrau în redacţii de ziare, de reviste, se angajau ca administratori şi erau resimţiţi ca un corp străin.

- De ce?

- Pentru că aveau o practică administrativă mai bună decât ceilalţi şi erau câştigători în chestiunea asta. Şi aveau şi un mental diferit. Ei au şi impus "semănătorismul", este opera ardelenilor, în redacţii. Or, discutând Slavici cu Eminescu despre aceste aspecte, fiind de faţă şi Creangă, Creangă a-nţeles că el - cu oamenii din Pipirigul lui - se trăgea din ăştia. Creangă introduce în "Amintiri din copilărie" o chestie precisă. Cum au venit ei cu oile, cum au invadat acolo, cum au stăpânit, cum au dat un clopot la biserică... Erau, în general, oameni cu bani! Or, Fănuş n-a avut norocul să-i ofere cineva imaginea şi importanţa acestei lumi. De-acolo-i vine lui substanţa, măduva, tradiţia. Din satul ăsta. Numai că el a proiectat un anumit moment al biografiei lui, cu forţa talentului său, centrat pe Brăila.

Deci, eu când m-am dus la el acasă, am vrut să mă dumiresc. Eu tot îi spuneam lui: "Mă, tu nu eşti brăilean. Degeaba scrii despre Brăila, că tu nu eşti brăilean!" "Ce ştii tu?" M-a dus în ograda lor, am văzut câte ochiuri de apă erau acolo, era un păpuriş, era o comună situată aşa, mai mult în baltă.

- Mai mult în baltă decât pe pământ?

- Da, cam aşa ceva. De-acolo i-a venit lui, într-adevăr, proiectul "Satul hoţilor de cai".

- Pe care nu l-a realizat!

- Ba el zice că l-a realizat parţial, pentru că, dacă citim "Îngerul a strigat", o să-l vedeţi pe Ciurea Fălcosul, hoţul de cai, în "Îngerul a strigat". Deci, el a scufundat acest roman, la care se gândea, în alt roman, care este "Îngerul a strigat". Titlul este dat de Constantin Ţoiu şi a fost preluat de el. El a terminat povestirea şi nu-i găsea un titlu. Fănuş Neagu era un povestitor şi el trăia într-un climat literar care avea mai multă ştiinţă teoretică decât avea el şi de acest climat - care era de scriitori, oral şi de revistă - îi bătea la cap pe prozatorii ăştia de proză scurtă: "N-aveţi valoare dacă nu faceţi roman!"

- Aţi intrat în atelierul lui. Spuneaţi că nu avea abilitatea de a da un titlu sau nu-l găsea pe cel mai inspirat. Îşi construia schematic o lucrare, fie că era vorba despre nuvelă sau despre roman, sau scrisul curgea de la sine?

- Eu n-am spus că n-avea abilitatea să dea un titlu! Eu am spus că, în cazul acestui roman pe care el a început să-l scrie şi l-a dus până la un punct, şi a înglobat în el şi un alt proiect, când l-a terminat, nu-i găsea un titlu. Păi asta îmi spune mie, între altele, şi că el s-a mişcat într-o direcţie care nu era a lui. El a vrut să demonstreze că poate să scrie roman. Şi-a sacrificat vechiul proiect băgându-l aicea şi a ieşit cu "Îngerul a strigat", care este un fel de vântoasă din asta, narativă, metaforică - e superbă cartea - care n-are nici început, nici sfârşit. Adică este ceva foarte special. Or, asta, din pricina presiunii criticii literare care nu mai era aşa de dogmatică.

- Critica l-a considerat un eşec.

- Unii l-au considerat o minune, alţii dimpotrivă. Unul ca Regman a zis: "Îngerul a strigat, criticii s-au predat!" Că, de fapt, critica, după Regman, trebuia să-i atragă atenţia lui Fănuş asupra eşecului românesc. Ce fel de roman este ăsta care n-are nici început, nici sfârşit şi care este întins aşa, în foarte multe părţi? Şi asta vreau să spun, că la el n-a existat o coerenţă, că el n-a găsit - în mediul literar, în lecturile lui de până atunci - modele şi mize polarizante, care să-i satisfacă vocaţia, chemarea lui. Şi că el, totuşi, nu a renunţat, având o voinţă, o energie extraordinară, a mers înainte, a scris şi romanul ăsta... Dar toate astea - plus cenzura, plus ideile nefericite - l-au îndreptat cumva deja spre altă direcţie decât cea căreia el îi era destinat. Dacă vom citi povestirile lui, primele lui proze, vom ajunge la concluzia că el o s-o ia pe alte căi. Deci, totul vine de la mediu. Dar faptul că n-a renunţat, că nu şi-a ratat vocaţia, cariera, talentul, este un lucru extraordinar.

- Cum l-au văzut confraţii lui? Am văzut cum l-a văzut Ungheanu, care a vrut să vadă cu ochii lui locurile de unde se trage... Cum l-au văzut ceilalţi? Era agreat, adulat, contestat?

- Fănuş Neagu avea, în primul rând, o calitate enormă, aceea de a fi extrem de sociabil, de comunicativ. Un om care ştia să vorbească, să glumească, să petreacă. Aceasta e o condiţie pe care o au puţini şi care i-a pregătit lui o anumită poziţie literară. Iar valoarea povestirilor a fost încă un atu enorm pentru el. Deci el avea o relaţie bună cu prietenii lui literari, toate publicaţiile l-au perceput ca pe un talent ieşit din comun...

- L-au salutat mai toţi!

- Da, şi n-a avut duşmănii literare, şi n-a avut duşmani făţişi. Asta şi pentru că el a demonstrat că, dacă cineva îi este duşman, îl desfiinţează. Întâi verbal.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Cum a fost ucis Eminescu

În acelaşi timp cu publicarea monumentalei lucrări imaginate de Constantin Noica şi reluate de academicianul Eugen Simion şi filosoful Constantin Barbu, Caietele Eminescu în ediţie anastatică, cercetătorii dedicaţi operei Romanului Absolut - după cum îl numea Petre Ţuţea - au scos la lumină noi date privind viaţa şi moartea poetului, jurnalistului şi gânditorului naţional Mihai Eminescu.

Profesorul Nae Georgescu a reuşit să cuprindă într-un nou volum rezultatele unei investigaţii jurnalistice "instigate" de un grup de tineri ziarişti civici - "Boala şi moartea lui Eminescu" încearcă să prezinte viaţa secretă a jurnalistului şi gânditorului Mihai Eminescu şi porneşte de la ultimele ceasuri ale lui Eminescu povestite de un martor ocular rămas necunoscut până acum. Documentul, din care reiese că Eminescu a fost ucis în timp ce cânta "Deşteaptă-te, Române!", a fost descoperit de profesorul Georgescu în arhivele presei vremii şi îl prezentăm integral mai jos. Cu o deosebită atenţie pentru cel mai mic detaliu arhivistic şi istoriografic, filosoful Constantin Barbu a lansat la Biblioteca Academiei, la momentul aniversar 15 ianuarie, primul volum, de peste 800 de pagini, al unei investigaţii analitice complete realizate de Academia şi Fundaţiile Mihai Eminescu: "Codul Invers - Arhiva innebunirii şi uciderii nihilistului Mihai Eminescu".

În Argumentul lucrării, Constantin Barbu, despre care Noica scria că este "excepţional de înzestrat pentru lucrări de erudiţie şi istorie literară", afirmă că marele corpus al Codului invers urmează să se compună din 7 volume. "Se vor publica memoriile regelui Carol I, fragmente din jurnalul său, din Însemnările zilnice ale lui Maiorescu şi din ale altor contemporani ai crimei. Se vor publica însemnări în facsimil din Eminescu, grăitoare despre sacrificarea sa. În fiecare volum vor fi acte secrete din arhivele unor servicii ale ţărilor europene", scrie Barbu. Unul dintre acestea, găsit de istoricul George Damian în Arhivele Naţionale - în care se arată cum era urmărit Eminescu de către agenţii austro-ungari pentru idealurile sale naţionale - îl publicăm şi noi astăzi. Constantin Barbu, care a obţinut şi un "plan de măsuri" în ce-l priveşte pe militantul societăţii secrete "Carpaţii" Mihai Eminescu, semnat de împăratul Franz Josef, consideră că "Această «afacere», în care au participat împăraţi, regi, amici, dame, informatori, trădători, plagiatori, homosexuali, agenţi multipli etc., devine descifrătoare pentru istoria României şi, un strop, pentru istoria Europei. Descifrările şi dezvăluirile ne vor ajuta să înţelegem de ce şi atunci, şi astăzi a fost aşa şi nu altfel".

În acest context, care îl releva pe Eminescu geopoliticianul şi naţionalistul implicat inclusiv conspirativ pentru proiectul Daciei Moderne - România Mare, nu este de mirare că duşmanii lui Eminescu sunt şi duşmanii României. *(VICTOR RONCEA)*

Omorât în timp ce cânta "Deşteaptă-te, Române!"

Cum a murit Eminescu - ultimele lui ceasuri, povestite de un martor ocular - o inedită relatare legată de moartea lui Eminescu este adusă la lumină într-un volum, pentru prima oară, de profesorul Nicolae Georgescu, în cartea apărută la Editura Criterion - "Boala şi moartea lui Eminescu". Din Argumentul eminescologului Nae Georgescu: "Nu m-am ocupat niciodată în mod expres de moartea fizică a lui Eminescu, interesându-mă de ceea ce în timpul său se chema "moarte civilă". Acum, o dată cu această reconvocare a documentelor, ipoteza de lucru va fi aceasta, a dublei lovituri, şi voi lua în consideraţie posibilitatea ca ea să fi fost evitată pentru că pe de o parte aruncă o lumină defavorabilă asupra corpului medical -, iar pe de alta indică premeditarea, insistenţa chiar, în atac, a acestui enigmatic Petrea Poenaru. Amintim că, după 1944, singur Virgil Ierunca susţine, în Franţa, că Eminescu a murit asasinat. România trecea prin alt infern, cel comunist, în care mica chestiune Eminescu devenise o oază forţată de linişte aproape paradisiacă". Redăm mai jos, integral şi conform cu originalul, relatarea de presă apărută în "Universul", Bucureşti, 28 iunie 1926, p.3, reluată în "Cuvântul Ardealului", Cluj, 1 iulie 1926, şi în "Primăvara", Sânnicolau Mare, 4 iulie 1926.

A murit în braţele frizerului Regelui

"Un modest cetăţean, mic de stat şi cu o bărbuţă albă, a suit alaltăieri scările redacţiei noastre, voind să ne facă o comunicare. Din ziare, ştia că se va face un serviciu divin de pomenire a lui Eminescu, şi venea să ne spună şi el ce ştia, personal, despre pomenitul de azi.

Modestia acestui om dă o valoare specială datelor furnizate de el, date cari nu sunt în nici un caz lipsite de interes. D. Dumitru Cosmănescu, fost într-o vreme coafor al Regelui, având prăvălie sub vechiul Jockey-Club, «îl servea» adeseori pe Eminescu, care venea acolo împreună cu alţi prieteni: «Era un om domol şi foarte aşezat. Vorbea totdeauna frumos, ori cu cine ar fi stat de vorbă şi avea mare plăcere să-l servesc eu. Cum intra întreba: „Da' unde e Dumitrache?" Eu, ca unul care, slavă Domnului, la vârsta mea pot zice ca sunt «specialist» şi că am servit mii şi mii de oameni, mi-aduc aminte şi acum că avea un păr frumos negru, ondulat, dat peste cap. Mustaţa, mică, era tot neagră. De îmbrăcat nu l-am văzut niciodată rău îmbrăcat, îi plăceau cravatele negre, făcute «fundă». Vorbea cu mine, vorbea cu lucrătorii, şi mai ales şedea de vorba cu d. Ardeleanu, patronul meu de pe vremuri, povestind tot felul de lucruri, fiindcă Ardeleanu era om citit, şi fusese şi la Paris, studiind să se facă avocat.

*

Când s-a întâmplat nenorocirea că s-a îmbolnăvit, Eminescu a fost dus la Şuţu, unde i s-a dat o cameră a lui, mai bună ca altora. Mă chema tot pe mine să-l servesc şi acolo, şi mă duceam bucuros. Uneori veneau să-l vadă prieteni, Grigore Manolescu, Hasnas, şi alţii care-i ziceau lui Eminescu «maestre» şi el râdea, bătându-i pe umăr. Cât a stat la Şuţu, eu cel puţin nu l-am văzut altfel decât scriind. Scria toată ziua, coli peste coli, şi era foarte liniştit. Dar soarta a făcut însă ca într-o zi să-l văd murind, aş putea zice, pe braţele mele.

Venisem la Şuţu, cam pe la 3 după-amiaza. Pe la vreo 4, cum era cald în cameră, Eminescu zice uitându-se lung la mine: «Ia ascultă, Dumitrache, hai prin grădină, să ne plimbăm şi să te învăţ să cânţi Deşteaptă-te, Române!»

Eu care ştiam că nu e bine să-i fac împotrivă am ieşit cu el în grădină, unde se vede că-l trăgea soarta. Şi a început să cânte «Deşteaptă-te, Române!», şi eu după el. Cânta frumos, avea voce. Cum mergeam amândoi, unul lângă altul, vine odată pe la spate un alt bolnav d'acolo, unu' furios care-a fost director sau profesor de liceu la Craiova şi, pe la spate, îi dă lui Eminescu în cap cu o cărămidă pe care o avea în mână. Eminescu, lovit după ureche, a căzut jos cu osul capului sfărâmat şi cu sângele şiruindu-i pe haine, spunându-mi: „Dumitrache, adu repede doctorul că mă prăpădesc... Ăsta m-a omorât!» L-am luat în braţe şi l-am dus în odaia lui, unde l-am întins pe canapea. I-am potrivit capul pe pernă, şi când am tras mâna, îmi era plină de sânge. Au venit doctorii, cu Şuţu în cap, şi ne-au spus să tăcem, să nu s-audă vorba afară, că nu e nimic... Dar după o jumătate de oră, bietul Eminescu murise!"

*

Modestia şi simplitatea povestitorului nu scad întru nimic caracterul dramatic al acestor ultime ceasuri ale nefericitului poet. Faptele povestite aici sunt consemnate, de altfel, mai de mult, de acei cari, în vreme, au stabilit condiţiile în cari Eminescu a fost ucis de un dement, datorită fireşte numai unei regretabile lipse de supraveghere din partea administraţiei ospiciului unde şi criminalul şi victima se găseau la un loc."

Din ultimele cuvinte scrise: "Până ce mor, Pleacă-te îngere" Nae Georgescu explică: "Se ştie că în halatul său de spital s-au găsit, după moarte, două poezii: "Viaţa" şi "Stelele'n cer" - "Stelele'n cer/ Deasupra mărilor/Ard depărtărilor/Până ce pier. // După un semn/Clătind catargele,/Tremură largile/ Vase de lemn: // Nişte cetăţi/ Veghind întinsele/ Şi necuprinsele/ Singurătăţi. // Orice noroc/ Şi'ntinderipele/ Gonit de clipele/Stării pe loc. // Până ce mor, / Pleacă-te îngere/ La trista-mi plângere/ Plină deamor. // Nu e păcat/ Ca să se lepede/ Clipa cea repede/ Ce ni s-a dat?". *(V.R.)*

Naţionaliştii români urmăriţi de spionii austro-ungari

Într-o Notă informativă din 7 iunie 1882, redactată de Ministrul plenipotenţiar al Austro-Ungariei la Bucureşti, baronul Ernst von Mayr, către ministrul Casei imperiale şi ministrul de Externe din Viena se raporta că "Societatea Carpaţii" a ţinut la 4 iunie o şedinţă publică, înaintea căreia a avut loc o consfătuire secretă.

Spionii imperiului austro-ungar aveau cel mai probabil un agent infiltrat în "Societatea Carpaţii", capabil să transmită informaţii precise despre activităţile organizaţiei, de vreme ce ambasadorul afirma că deţine informaţii "dintr-o sursă sigură".

Şedinţa secretă a "Societăţii Carpaţii" a convenit asupra continuării luptei împotriva Monarhiei austro-ungare, recomandându-se membrilor cea mai mare discreţie. La această şedinţă, Mihai Eminescu a propus ca studenţilor transilvăneni de la Bucureşti să li se încredinţeze sarcina de a duce o propagandă activă în timpul vacanţelor în favoarea Unirii cu România - proiectul "Daciei Mari". Prezentăm integral această Notă Informativă aflată în Arhivele Statului, Bucureşti, Colecţia xerografii Austria, pach. CCXXVI/1, f.189-192, Haus - Hof - und Staatsarchiv Wien, Informationsburo, I.B.- Akten, K. 159.

Bucureşti, 7 iunie 1882

Înalt prea cinstite Conte,

"Societatea Carpaţilor" a ţinut pe 4 iunie o şedinţă publică, precedată de o consfătuire secretă.

Referitor la aceasta am primit de la o sursă de încredere următoarele date: subiectul consfătuirii a fost situaţia politică.

S-a căzut de acord asupra continuării luptei împotriva Monarhiei Austro-Ungare, totuşi nu în spiritul unei "Românii iridentă". Membrilor li s-a recomandat cea mai mare prevedere.

Eminescu, redactorul-şef al ziarului "Timpul", a făcut propunerea ca studenţii transilvăneni de naţiune română, care umbla pe la şcolile de aici pentru învăţătură, să li se încredinţeze pe timpul vacanţei lor acasă ca să lucreze pentru pregătirea publicului în favoarea unei Dacii Mari.

Redactorul adjunct Sacăreanu de la "România Liberă" a dat citire mai multor scrisori trimise lui din Transilvania care arătau că românii de acolo îi aşteaptă pe fraţii lor cu braţele deschise.

O scrisoare trimisă de Bădescu, inspector şcolar din Neamţ, către un jurnalist pe nume Miron spune că situaţia din jurul Năsăudului este favorabilă.

Primiţi Excelenţă expresia profundului meu respect.

Bucureşti, 7 iunie 1882

Baron von Mayr

Despre o consfătuire secretă a "Societăţii Carpaţilor"

(notă în baza paginii 1: Excelenţei Sale Domnului Conte Kalnoky; Biroul de Informaţii). (George DAMIAN)

Filosoful Barbu, discipolul lui Noica

Constantin Barbu s-a născut în 1954, fiind absolvent al Facultăţii de Filologie, Universitatea din Craiova. Bursier al Guvernului francez, a publicat primul articol în revista "Ramuri", în 1975. În 1985, a publicat prima sa carte intitulată "Rostirea esenţială. Eseu despre reamintirea fiinţei", o carte de metafizică apreciată de părintele Dumitru Stăniloae, Edgar Papu, Adrian Marino, Mihai Şora, Marin Sorescu ş.a. Remarcat de Constanin Noica, este considerat "filosoful tinerei generaţii". Editează, cel dintâi, "Manuscrisele lui Mihai Eminescu", în facsimil, un "Corpus eminescianum" şi "Opera transliterară", proiect imaginat, la Păltiniş, împreună cu Noica. A primit, la Bruxelles, un premiu internaţional pentru eseul "L'UniVers et le Vers". A publicat, de asemenea, numeroase cărţi de poeme (*Iluzia regală, Limba distrusă, Carte despre singurătate*), precum şi numeroase volume de eseuri (*Autoversiunea inextibilă, Căderea în Cosmos*).

Nae Georgescu, omul Scrisului ca o taină

Nicolae Georgescu (n. 1950) este profesor la Universitatea Hyperion, decan al Facultăţii de Filologie, unde susţine cursul pentru masterat "Editologia eminesciană - o ştiinţă interdisciplinară". Reputatul eminescolog a scris 15 cărţi privind opera şi personalitatea lui Eminescu şi a publicat studii şi despre Veronica Micle, Caragiale, Sadoveanu, Panait Istrati, Mircea Eliade. Este doctor în Filologie cu teza "Eminescu şi editorii săi. Nucleul maiorescian până la Perpessicius" (1997). A fost bibliotecar la Biblioteca Academiei Române, redactor la revistele "Luceafărul", "Academica", "Naţiunea". Este membru al Uniunii Scriitorilor din România.

Eminescu despre răpirea Basarabiei

"Noi, cei insultaţi în sentimentele noastre cele mai sfinte, noi, cei prădaţi de averea noastră străveche, noi să fim aceia cari să primim şi umilirea de a încuviinţa răpirea teritoriului nostru?"

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

FARMECUL FABULOSULUI EMINESCIAN

Basmele lui Mihai Eminescu au stilul subtil al scrierilor lui halucinante şi pline de idei. Poetul culege basme ca "Frumoasa lumii", "Finul lui Dumnezeu", "Borta vântului", cu gândul probabil de a le versifica, aşa cum a făcut cu primul dintre acestea.

Publicat încă din anii studenţiei lui Mihai Eminescu, în revista "Convorbiri literare" (1870), basmul "Făt-Frumos din lacrimă" reuneşte caracteristicile prototipului folcloric prin originalitatea imprimată de către autor, având din loc în loc ceva gotic (castele cu arcuri înalte, viziuni lunare), deşi miezul este profund românesc. Ceea ce este original în basme, afirma încă din 1880 Eminescu, "e modul de a le spune, e acel grai românesc în care se îmbracă ele, sunt modificaţiunile locale, potrivite cu spiritul şi cu datinile noastre." De aceea, desigur, şi în ciuda aparenţelor, Hasdeu punea printre exponenţii basmului popular, alături de Ispirescu, şi pe Creangă, de aceea un cercetător ca Jean Boutière putea să recunoască în protagoniştii, oricât de fabuloşi ai basmelor lui Creangă, ţărani de la noi, cu deprinderile şi cu graiul autohton . Acest "mod de a spune", despre care vorbea Eminescu, poate fi unul sau altul autentic popular, când expresia e stenografiată, mai corect magnetofonizată - şi Eminescu a fost un astfel de culegător - sau unul întru totul derivate, ori de câte ori povestitorul este un scriitor cu personalitate dominantă, un poet, un adevărat artist.

George Călinescu numea basmul "o oglindire... a vieţii în moduri fabuloase". Acesta este o specie a epicii populare şi culte, în proză, de întindere medie, cu o răspândire mondială, în care se narează întâmplări reale ce se împletesc cu cele fantastice. La acţiune participă personaje imaginare, înzestrate cu puteri supranaturale, ce reprezintă binele şi răul, pentru ca în final, acesta din urmă, să fie învins. Personajele au valori simbolice, iar realitatea este transfigurată în fabulos. În basmul cult, autorul îmbogăţeşte schema celui popular, în conformitate cu propria viziune artistică.

Tema basmului abordat este iniţierea unui tânăr şi rolul acesteia în lupta dintre bine şi rău. Opera păstrează în esenţă basmul popular, având originea în creaţia folclorică, iar fantasticul are influenţe germanice.

"Făt-frumos din lacrimă" debutează cu motivul împăratului fără succesor, întâlnit şi în alte creaţii, ("Tinereţe fără bătrâneţe şi viaţă fără de moarte") - o situaţie iniţială repetabilă, fixată într-un timp îndepărtat şi neprecizat. Astfel, în vremea veche trăia în suferinţă un cuplu împărătesc, din cauză că destinul se împotrivea să le ofere un moştenitor. Într-una din zile, pe când împărăteasa îndurerată se ruga la icoana Maicii Domnului, Sfânta Fecioară lăcrimă, iar lacrima ei este înghiţită de împărăteasă, care, după nouă luni, va naşte un prinţ pe nume, Făt-Frumos din lacrimă (motivul naşterii miraculoase). Asemenea tuturor eroilor din basme, şi Făt-Frumos creşte într-o lună cât alţii într-un an. Motivul călătoriei iniţiatice apare din nou şi în această operă, respectând schema narativă a basmului popular: ajuns la vremea bărbăţiei, pleacă în lume.

Echilibrul iniţial este tulburat de vrajba dintre tatăl lui Făt-Frumos şi un împărat vecin, conflict care dura de peste cincizeci de ani. Acesta reprezintă motivul pentru care eroul se desparte de casă şi de familie - pentru a se lupta cu urmaşul împăratului vrăjmaş. Lucrurile nu decurg însă aşa cum gândea iniţial Făt-Frumos, el fiind întâmpinat cu ospitalitate şi veselie şi, astfel, cei doi fii împărăteşti devin fraţi de cruce. În virtutea acestui legământ, Făt-Frumos îşi scapă fratele de cruce de Mama - pădurilor, care cerea jertfă de copii şi pe care acesta o învinge cu ajutorul fiicei acesteia, Ileana.

Eternul conflict dintre bine şi rău este păstrat şi de Eminescu, cu victoria acestuia din urmă. şirul încercărilor la care este supus eroul nu se încheie aici. Rugat fiind de fiul împăratului vecin să i-o aducă pe fiica Genarului, Făt-Frumos îşi părăseşte iubita, pe Ileana, şi va fi supus şi la alte probe. După ce este ajuns de mai multe ori de către Genar, în timp ce fugea cu fata acestuia, eroul este prefăcut în râu, fiind salvat de Dumnezeu şi de Sfântul Petre. Apoi se tocmeşte slugă la o babă, căreia îi va paşte iepele şi scapă de moartea făgăduită cu ajutorul împăratului ţânţarilor, al împăratului racilor (motivul animalelor năzdrăvane), dar şi de fata babei. La finalul timpului promis primeşte un cal (evident tot pe cel mai slăbănog, dar în care baba pusese şapte inimi), din cei şapte, drept răsplată a muncii sale. Cu ajutorul acestuia va reuşi s-o răpească pe fiica Genarului şi s-o ducă fratelui său de cruce. Urmărirea lui de către babă e o capodoperă de analiză a spaimei din vis.

Ajuns la împăratul vecin, Făt-Frumos o găseşte pe Ileana, logodnica sa, care orbise din pricina lacrimilor vărsate pentru el. Fata se însănătoşeşte, după care cei doi se căsătoresc.

Eminescu păstrează formula introductivă: "În vremea veche, pe când oamenii, cum sunt ei azi, nu erau decât în germenii viitorului...", asemănată clişeului "A fost odată", lipsindu-i însă proiecţia în fabulos a basmului popular: "pe când se potcoveau purecii...". Totodată autorul îi conferă o nuanţă filozofică, oamenii fiind priviţi ca potenţial (posibilitate) - Aristotel. Mihai Eminescu are concepţia sa despre instituţiile automatice şi în unele basme ne înfăţişează (într-o altă manieră decât Ion Creangă, care respectă tradiţia decorului aulic), sub orice haină, suflete de ţărani. Făt-Frumos poartă haine de păstor, cămeşă de borangic, brâu verde şi două fluiere, unul de doine şi altul de hore. Tablourile sunt de muzeu etnografic, evocarea unei astfel de lumi arhaice, în stihuri lipsite de orice manierism, presupune o sensibilitate aparte şi un studiu al folclorului excepţional.

Fantasticul ajunge la dimensiuni profunde, fiind deosebit de acela al adevăratelor poveşti, dovadă scena cu strigoii, care ies din morminte "cu capete seci de oase, înveliţi cu lungi mantale albe, ţesute rar din fire de argint", prin care se întrevăd ciolanele goale.

Sunt în "Făt-Frumos din lacrimă" pasaje descriptive, cadenţe stilistice şi infiltraţii cărturăreşti ce prefigurează arta tânărului prozator, care nu peste mult va scrie prestigioasele pagini ale nuvelei "Sărmanul Dionis". Astfel portretul fiecărui personaj este conturat cu un limbaj tipic eminescian: împăratul era "întunecat şi gânditor ca miazănoaptea", împărăteasa are faţa albă "ca marmura vie", iar "părul ei cel galben ca aurul cel mai frumos cădea pe sânii ei albi şi rotunzi, şi din ochii ei albaştri şi mari curgeau şiroaie de mărgăritare apoase pe o faţă mai albă ca argintul crinului". Mama-pădurilor este o apariţie înfricoşătoare tipic romantică: "Ochii ei - două nopţi turburi, gura ei - un hău căscat, dinţii ei - şiruri de pietre de mori". Chipul Ilenei întruneşte toate trăsăturile fiinţei diafane din lirica de mai târziu: "Haina ei albă părea un nor de raze şi umbre, iar părul ei de aur era împletit în cozi lăsate pe spate, pe când o cunună de mărgăritărele era aşezată pe fruntea ei netedă. Luminată de razele lunii, ea părea muiată într-un aer de aur. Degetele ei ca de ceară albă torceau dintr-o furcă de aur şi dintr-un fuior de o lână ca argintul...".

Motivele eminesciene - luna, lacul, noaptea, paleta largă de culori ce îmbracă universul într-o vrajă aparte sunt întâlnite în pasajele descriptive : "Luna răsărise dintre munţi şi se oglindea într-un lac mare şi limpede, ca seninul cerului. În fundul lui se vedea sclipind, de limpede ce era, un nisip de aur; iar în mijlocul lui, pe o insulă de smarand, încunjurat de un crâng de arbori verzi şi stufoşi, se ridica un mândru palat de o marmură ca laptele, lucie şi albă - atât de lucie, încât în ziduri răsfrângea ca-ntr-o oglindă de argint: dumbravă şi luncă, lac şi ţărmuri". Un lac albastru e în "Călin -Nebunul", altul în "Miron şi frumoasa fără corp", câte unul în "Făt-Frumos din lacrimă" şi în "Sărmanul Dionis". Sunt reprezentări oarecum fireşti din natură în care intră o anume predilecţie pentru apă: "O luntre aurită veghea pe undele limpezi ale lacului lângă poartă". Intensitatea splendidă a culorii deosebeşte basmul eminescian de cel popular, întrucât nu există doar o intensificare a ornamentelor fabuloase, ci şi o atitudine descriptivă, atentă la nuanţele expresiei. Şi totuşi poetul nu se abate de la direcţia populară, pe care însă o îmbogăţeşte, o dezvoltă - descrierea sălii de la curtea palatului: "înaltă, susţinută de stâlpi şi de arcuri, toate de aur, iar în mijlocul ei stătea o mândră masă, acoperită cu alb, talgerele toate săpate din câte un singur mărgăritar mare".

Uneori elemetul acustic se asociază viziunii, semnificaţia spirituală a tabloului reieşind din simbolismul lui: "Cerul încărunţi de nouri, vântul începu a geme şi a scutura casa cea mică în toate încheieturile căpriorilor ei. Şerpi roşii rupeau trăsnind poala neagră a norilor, apele păreau că latra, numai tunetul adânc ca un prooroc al pierzării". Verbele îşi au rolul lor în aceste descrieri, totul fiind prezentat în mişcare: norii trec pe cerul albastru, fulgerele rup poala norilor etc.

Totodată, Mihai Eminescu foloseşte ca mijloc al interiorizării tablourilor şi descrierilor comparaţii care reliefează şi subliniază o trăsătură observată, printr-una spirituală, sporind gradul de sensibilitate a viziunilor sale. Eroul, împreună cu fata răpită "fugeau prin noaptea pustie şi rece ca două visuri dragi". Alteori "luna palidă trecea printre nouri suri ca o faţă limpede prin mijlocul unor vise turburi şi seci".

Parcă nicăieri limba românească cultă n-a ajuns la o aşa de mare plasticitate, ca în locul unde, la glasul lui Făt-Frumos "văile şi munţii se nimiceau auzindu-i cântecele, apele îşi ridicau valurile mai sus, ca să-l asculte, izvoarele-şi tulburau adâncul, ca să-şi azvârle afară undele lor, iar vulturii, ce stau amuţiţi pe crestele seci şi sure ale stâncelor înalte, învăţau de la el ţipătul cel de plâns al jalei". În timp ce scade consistenţa materială a aspectelor văzute, sporeşte expresia stărilor de profunzime morală. Eminescu utilizează frecvent termenii: "adânc, adâncime, intensiv": "...împărăteasa atinse cu buza ei seacă lacrima cea rece şi o supse în adâncul sufletului său" sau "în piepturile păstorilor încolţea un dor adânc, mai întunecos, mai mare - dorul voiniciei".

Personajele au şi în acest basm valori simbolice, fiind înzestrate cu puteri supranaturale. Trăsături specifice lui Orfeu, personaj mitologic a cărui apariţie mai poate fi surprinsă şi în alte creaţii eminesciene, se regăsesc şi la Făt-Frumos, erou care porneşte la drum doinind şi horind şi care impresionează, prin cântecul de fluier, întreaga natură: "văile şi munţii se uimeau auzindu-i cântecele, apele-şi ridicau valurile mai sus, ca să-l asculte, izvoarele îşi turburau adâncul".

Protagonistul acestui basm capătă un alt contur, specific eminescian, deosebit de cel al eroului din basmele populare. Încă din debutul operei acesta este pus în relaţie cu sacrul - el se naşte dintr-o lacrimă a Maicii Domnului, pe vremea când Dumnezeu încă umbla pe pământ. El pleacă de-acasă doinind tocmai pentru a restabili ordinea firească a lumii. Bun la suflet şi drept, se împacă cu împăratul vecin, tocmai pentru a pune capăt vrajbei ce dura de atâta vreme. Se luptă cu Mama - pădurilor, dovedindu-se curajos şi înzestrat cu puteri fabuloase.

Încercările de a o răpi pe fata Genarului constituie a doua etapă a iniţierii sale . Fiind surprins de acesta, eroul este aruncat "în norii cei negri şi plini de furtună ai cerului"; Făt-Frumos este "botezat" cosmic, purificându-se prin transformarea în cenuşă şi apoi în izvor. Momentul în care se spală pe faţă în apa izvorului reprezintă contopirea cu fiinţa divină şi revenirea la condiţia umană. Pentru a-şi putea îndeplini misiunea - aceea de a-şi face fericit fratele de cruce - devine sluga babei. Împăratul ţânţarilor şi cel al racilor îi răsplătesc bunătatea în momentele cele mai grele. Întoarcerea la împăratul vecin, cu fata Genarului sugerează încă o dată loialitatea şi respectul faţă de legământul făcut.

Basmul "Făt-Frumos din lacrimă" realizează o sumă întreagă de "aplicaţii" ale fantasticului eminescian, iar în tipologia uman-filosofică a eroului se pot intui însuşiri ale lui Archaeus eminescian - puterea sa de a se mişca într-un timp atemporal şi într-un spaţiu nedimensional, de a deţine supremul cifru cu privire la legea eternei treceri de la viaţă la moarte şi de la moarte la viaţă, de a-i fi străină orice formă de asumare a conştiinţei limitelor cunoaşterii, inclusiv aceea a liniei care desparte visul de realitate. *Făt-Frumos*, ca şi *Sărmanul Dionis*, satisfac aceeaşi viziune eminesciană a visului de zbor, călătoriei iniatice prin secole şi univers. Motivul "domei" eminesciene - mândru palat într-o "insulă de smarand" din fundul unui lac, prefigurând imaginea unui univers cu aceeaşi structură, a cercurilor concentrice .

Doctrina kantiano-schopenhaureană îşi face astfel simţită prezenţa, absorbită întru totul de spiritualitatea dramatic-optimistă a eposului fabulos autohton, ambele făcând din acest basm o grandioasă alegorie a existenţei umane în şi prin cosmos. Fantasticul ei de esenţă rezidă tocmai în investirea miraculozităţii folclorice cu darul de a se exprima însuşi miracolul cosmic al existenţei şi, astfel, de a crea o realitate epică sieşi suficientă ca proiecţie metafizică.

"Poetul Eminescu a pus în umbră pe prozator. *Făt-Frumos din lacrimă*, *Sărmanul Dionis*, *Cezara*, *Geniu pustiu* au fost de cele mai multe ori citite cu interesul de a se vedea cum unele din motivele sau mijloacele lirismului eminescian se prepară sau se regăsesc în ele... Proza lui Eminescu merită însă a fi citită pentru ea însăşi. Câteva din frumuseţile cele mai de seamă ale artei româneşti de-a povesti au căzut din condeiul poetului."[1]

([1]Tudor Vianu - "Arta prozatorilor români", Editura Albatros, Bucureşti, 1977, pag. 92)

ANCA SCARLAT

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Zoe Dumitrescu Bușulenga - o preoteasă a culturii

Zoe Dumitrescu Bușulenga? O doamnă, adevărată doamnă, o măreață doamnă a culturii noastre; în sensul propriu al cuvântului, o personalitate de prim rang, una dintre acele personalitati pe care un popor le numără pe degetele unei mâini.

În primul rând, dascăl de vocație și tact pedagogic, ale cărui prelegeri "erau totodată lecții de umanitate", - pe linia marilor săi înaintași, Tudor Vianu și George Călinescu, dând catedrei de literatură universală și comparată o nouă strălucire, a făcut din disciplina sa o tribună. și, dând un nou prestigiu materiei, timp de o jumătate de veac un bun comun atâtor ge-nerații, pe drept cuvânt putea spune însăși despre sine "Pe studenții mei nu i-am trădat niciodată".

Scriitor, de asemenea, mânuind cu aprehensiune un condei iscusit, impresionând prin influența și vibrația frazei ca și prin noblețea și densitatea mesajului; - nu mai puțin - om politic, un discret și subtil om politic, rafinat, demn, de o rară eleganță morală și un rar curaj civic, elevat până la înțelep-ciune, - Zoe Dumitrescu Bușulenga ocupă în peisajul epocii sale un loc distinct.

Preocupată de marii scriitori romani (ca Eminescu și Creangă) ca și de Portrete pentru o istorie a culturii române (de la Dosoftei la Ioan Alexandru), paralel cu literaturi străine (pe o întinsă arie ce urcă din Antichitate prin Renaștere spre cultura modernă), prin incursiuni (Periplu umanistic în Grecia, Italia, Anglia, Suedia, Olanda, Franța) autoarea trădează un vast orizont, un spirit larg - comprehensiv competență în artele plastice ca și în muzică și literatură. Sub scutul său îm brățișând cu ardoare, în nenumărate prefețe, multiple valori naționale, cu o rară mobilitate intelectuală, un cerebral dublat de un sentimental, impune în esență un sentiment al culturii, în opera sa, un sentiment dominant. Ceea ce e mai important, am spune re-levant, în această ipostază, în veșminte verbale nepieritoare o preoteasă a culturii (pentru care cultura e un modus vivendi) - cu un steag în mâini, în perspectiva europeană și universală, impune un dram de încredere în plus în propria noastră cultură în țară și în străinătate. Și - ceea ce n-avem voie să trecem cu vederea nici noi, nici urmașii noștri - într-un veac, (mai exact o răscruce de veacuri) - în care atâția oameni nu s-au ferit să facă răul - s-a străduit și, de atâtea ori în viață, a reușit să facă, să promoveze, să impună binele.

De aici, omagiul deferent, fascinația, stima și respectul, simpatia (chiar "irezistibila simpatie") a atâtor colegi de generație și admirația, uneori "nemărginita admirație pentru existența sa întru totul exemplară", cum o vădesc autografele celor mai distinși dintre contemporanii săi.

Prof. Univ. dr. ALEXANDRU HUSAR

Mircea Goreniuc văzut de Fănuș Neagu

Prin 1968 lucram în redacția unei reviste literare cu sediul într-o clădire copleșită de castani uriași.Orașul București, mai cu seamă părțile sale vechi, trăiește în umbra castanilor. Coroanele lor uriașe, frunza lată, floarea lor alb-rozalie, umbra lor ca o ploaie binefăcătoare ocrotesc străzi și palate aparținînd istoriei. În părțile cele mai frumoase, de altfel, România aparține civilizației lemnului...

Dar să revin. În vara lui '68 apărea în biroul meu, un tânăr înalt, brunet, frumos, parcă născut sub Poarta Sărutului lui Brâncuși, purtând două ranițe cu sculpturi din rădăcini de lemn. Mi-a umplut masa și scaunul cu creațiile lui gândite de rădăcinile pădurilor, cu scene din basmele neamului românesc, cu fragmente din boieria nestrăpunsă de moarte a poveștilor și basmelor cu zmei și balauri.

Scriam pe atunci la romanul "Frumoșii nebuni ai marilor orașe", iar tânărul ce dădea buzna în viața mea și se numea Mircea Goreniuc sosea la o întâlnire de taină cu închipuirile mele despre lume și oameni. Venea din tăcere de biserici voievodale, încărcat cu mărturisiri ale misterelor de sub coaja pământului, spunându-și legenda cu glasul lemnului, cu miresmele adâncului, cu chinurile care fierb în brazda visului, pândite de frumusețe și nemurire. Fugea de realitățile epocii realismului socialist pe sub pleoapele tinereții, hotărât să nu plătească tribut dogmelor. Toate râurile gândurilor sale se vărsau numai în estuarul copilăriei. Era limpede că aparține bucuriei de a lupta și învinge.

A dispărut în relieful vânat al epocii. Câteodată, foarte rar, mi-l aminteam: umbra risipită. Îl pierdusem, păstrându-l doar ca pe un crâmpei de frază dintr-un scriitor de demult: "ce monotonă ar fi zăpada dacă Dumnezeu n-ar fi creat corbii".

După evenimentele din 1989 a reapărut în România. Sosise prompt la întâlnirea cu castanii Bucureștilor, ca să se sprijine de Coloana Infinită, care-i Coloana Libertății a marelui Constantin Brâncuși.

Trăise departe de țară, într-o altă dimensiune a timpului, unde muncise până la istovire, dar nu îngenunchease, îndurase lovituri, studiase și realizase saltul quantum de la visul în lemn la visul scris în bronz și oțel, de la cioplituri în rădăcini, măști de capre și draci, la sculpturi moderne, monumentale împodobind municipalități din California pâna în Beijing. Încărunțit, maturizat și închipuind, într-un fel știut numai de cei aleși, ideea de a învinge prin suferință.

Mircea Paul Goreniuc e un castan din București, plecat din țara lui ca să cunoască lumea și să-i dăruiască tot ce are mai frumos în inimă.

Și e în același timp o ramură din fluviul tutelar al României, Dunărea - acea lungă eternă și maiestuoasă curgere albastră printre maluri neîmpăcate cu declinul: Artistul.

Visătorul.

Lumea.

Desupra, norii.

Iar norii: tăceri albe, grav traversate de păsări singure.

FĂNUȘ NEAGU
București, Mai 2006

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

STREHAIA ÎN MEMORIILE LUI MIRCEA ELIADE

Memoriile sunt amintiri pe care le păstrează posteritatea despre oameni sau despre evenimente mai de seamă. Memoriile au caracter evocator, cuprind relatări ale unor evenimente importante din timpul vieţii autorului, care consemnează lucruri, fapte de interes general, dar şi personal, spre aducerea aminte, pe de rost sau selectiv. Există expresia "Din memorie", "din aducere aminte".

Memoria este un proces psihic care constă în întipărirea, păstrarea, recunoaşterea şi reproducerea unor idei, episoade din viaţă, evenimente istorice la care a participat, întâlniri cu anumiţi oameni, foşti prieteni, colegi din perioada copilăriei, adolescenţei, a vieţii, a unor personalităţi celebre cu care a fost contemporani, le-a întâlnit, le-a cunoscut, faptul, de a(-şi) aminti.

Memoriile au şi o latură subiectivă, care ţin de părerea personală a autorului, în selecţia amintirilor trăite şi prezentate părtinitor faţă de cineva sau de ceva. Memoriile sunt şi un document istoric, care trebuie confruntate şi cu alte memorii (a unor personalizaţi) şi dacă este posibil şi cu documente de arhivă, privind evenimentul istoric, privind oamenii şi personalităţile care au trăit evenimentul, deschis în memoriile publicate ori aflat în manuscris.

În general, memoriile sunt scrise de anumite personalităţi de elită ale culturii, ştiinţei, vieţii militare şi politice. Oamenii de rând îşi păstrează amintirile, fără a le scrie. Aceştia le povestesc în anumite împrejurări din viaţă, când se întâlnesc completându-se unii pe alţii, privind faptele şi evenimentele trăite, sau păstrate în viaţa societăţii, privind trecutul ori prezentul.

O personalitate de elită a culturii româneşti şi universale în domeniul filosofiei şi al istoriei religiilor în special a fost MIRCEA ELIADE (1907-1986), de la a cărui moarte se împlinesc, în acest an, 20 de ani. Rândurile de faţă, STREHAIA ÎN MEMORIILE SALE, le considerăm şi un modest omagiu, cu câteva informaţii despre viaţa şi activitatea cărturarului de elită. Filosof, scriitor român, stabilit în S.U.A., profesor la Universitatea din HARVARD. Specialist în istoria religiilor. În 1928, noiembrie 20, pleacă în India, unde rămâne până în anul 1931, când se întoarce la Bucureşti. În anul 1933 îşi ia doctoratul cu lucrarea *Istoria comparată a tehnicilor Yoga.*

În 1950, participă la Congresul Internaţional al Religiilor. în 1956, pleacă la Chicago. În 1957, se mută definitiv acolo ca profesor de istorie a religiilor (la Universitatea din Chicago), în 1960, ia parte la Congresul religiilor de la Marburg. În 1966, devine membru al Academiei Americane de Arte şi Ştiinţe. În 1970, ia parte la un nou congres al religiilor. În 1985, devine Doctor honoris causa al Universităţii din Washington. În 1986 moare, incinerat la Capela... din Hyde Park.

În România, în perioada interbelică, a scris: *Maitrey, Întoarcerea din Rai, Huliganii, Domnişoara Cristina, Secretul doctorului Tong, Berger, La ţigănci* şi eseuri cu teme filosofice şi literare.

Domnişoara R este prezentată de Mircea Eliade în Memorii, Vol. I, Editura Humanitas, Bucureşti, 1991, capitolul VI. *Şi acum între noi doi.* Paginile 109 - 168 din Memoriile filosofului, autorul lor prezintă perioada cât a fost student (1925 - 1928) la Facultatea de Litere şi Filosofie, cu referire la unii din profesorii facultăţii (P.P. Negulescu, Constantin Rădulescu-Motru, Mircea Florian şi Nae Ionescu), pe unii studenţi, colegi şi prieteni, cu anumite momente şi fapte din viaţa lor, din viaţa universitară, preocupările lor intelectuale în "Timpul liber". Aceşti colegi îi erau şi prieteni, iar de Domnişoara R. era legat şi sufleteşte, cu sentimente reciproc afective.

"...În fiecare seară se adunau la mine în mansardă un grup de studenţi şi studente, majoritatea colegi de-ai mei sau de-ai lui Nicu, care era în al doilea an la industriale. Centrul studenţesc ilfovean din care făceam amândoi parte pregătea un cor pentru Crăciun şi unele repetiţii aveau loc în mansarde noastră... La început, nu ştiam cine va veni, nu cunoşteam pe noii mei colegi"... "Prezenţa acestor fete în mansarda mea mi se părea că face parte din Mitologia studenţiei... Fete sărace, care studiau Medicina sau Literele, învăţând o parte din noapte, la lumina slabă a unei lămpi cu petrol îndrăgostite, ameninţate de ftizie".

"Printre studentele care veneau la repetiţiile din Mansardă îmi aduc încă aminte de ICA... G/G/... FIRTATU... într-o seară de decembrie, când căzuse prima zăpadă, a apărut şi o fată cu ochii de culoarea violetelor şi părul tuns scurt cu breton. Mi s-a părut frumoasă şi îndepărtată, coborând dintr-o altă lume, pentru că nu semăna cu niciuna din fetele care le cunoscusem până atunci. O chema R. Avea o voce gravă, joasă, senzuală, contrastând cu chipul ei de personaj de roman englez.

La începutul lui decembrie deveneam redactor la *Cuvântul.* Trebuia să dau două foiletoane pe săptămână, plus notiţe şi informaţii pentru pagina literară şi mi se fixase un salariu de 4.000 lei lunar... Dar când mi-am încasat salariul pe prima chenzină am înţeles ce înseamnă să fii bogat. Puteam invita pe R. la restaurant, puteam comanda cărţi în Italia şi Anglia".

"În ultimele luni mă împrietenisem destul cu R.; uneori mă întrebam chiar dacă nu eram îndrăgostit. Izbutisem întotdeauna să mă conving de contrariu. Pentru ceea ce credeam că sunt sau voi deveni. Dragostea mi se părea o slăbiciune nefastă. Îmi făgăduisem, cum spuneam pe atunci, o serie de "experienţe" vitale; printre altele, o călătorie în Orient, sau poate chiar în jurul lumii, acceptând orice muncă mi s-ar fi propus ca să-mi câştig viaţa de la o escală la alta. Îndrăgostit, n-aş mai fi fost eu însumi, n-aş mai fi fost "liber", "disponibil".

Pe de altă parte, mă cunoşteam destul de bine ca să-mi dau seama că nu aştept decât asta să mă îndrăgostesc. Mai întâi pentru că nu-mi puteam închipui "viaţa de student" fără o mare pasiune. Apoi, deoarece speram că, îndrăgostindu-mă, crizele de melancolie vor dispărea, sau cel puţin vor deveni suportabile. Atitudinea aceasta ambivalentă faţă de dragoste o voi păstra până târziu în viaţă, R. izbutea de minune s-o încurajeze. Uneori, simţeam că mă priveşte altfel decât pe "un bun prieten", că încearcă să mă atragă, să mă farmece; tăcerile ei de neînţeles, bucuria care îi lumina faţa când mă apropiam de ea, alteori, dimpotrivă, o ghiceam depărtată, sau îmi mărturisea că ea nu a avut niciodată un prieten atât de bun ca mine, un adevărat confident". Şi cu toate acestea ştiam foarte puţin despre ea, despre trecutul ei, o întâlneam adesea în Biblioteca Fundaţiei Carol, înconjurată de volume, pregătindu-şi lucrările la seminarul lui Ovid Densuşianu. Dar, deşi îşi trecea cu regularitate examenele, nu aveam impresie că o pasionează filologia, istoria literară, folclorul, învăţa conştiincios ca să-şi poate lua licenţa şi să poată deveni profesoară de română. La început crezusem că se deosebeşte de celelalte colegele ale mele, pentru că citise câteva cărţi de Romain Rolland şi Remy de Gourmont. Cu timpul, însă descoperisem goluri care mi se păreau inadmisibile şi o sileam să citească Dostoievski, Novalis, Knut Hamsun. Scriam unele articole ca şi cum aş fi vrut să o învăţ, să o îndemn să iubească autorii care îmi plăceau mie, printre altele, am publicat o serie de foiletoane intitulate *Oameni din cărţi,* despre unele personagii, care mă interesaseră cândva: Sixtine, Brand, Martin Eden, ba chiar şi Adam şi Eva din Cartea Facerii.

... M-am trezit că mă gândeam la R., aşa cum mă trezeam de nenumărate ori în ultimele săptămâni, în Piazza San Marco, la Capri, La Amalfi. Îi trimisesem de pretutindeni ilustrate cu texte misterioase încărcate de aluzii. Dar nu ştiam nici eu prea bine la ce anume vroiam se fac aluzie. Îmi dădusem seama mai de mult că sunt îndrăgostit şi fără îndoială R. ghicise lucrul acesta chiar înaintea mea. Despre ce se petrecea în sufletul ei nu ştiam ce să cred. Nu-mi ascunsese că un elev de la Şcoală Navală, frumos şi simpatic, îi face de mult curte şi că a cerut-o deja în căsătorie pentru ziua când va fi ofiţer. Adăugase că nu-l iubeşte şi că ar fi preferat să-şi găsească un altfel de soţ, din "lumea ei", care era, evident, lumea în care ne învârteam noi în Universitate. ...Simţeam că dragostea cu R. este fără ieşire; nu numai că nu mă puteam gândi la căsătorie, nici la o aventură prelungită, dar ştiam că voi încerca să mă conving că nu sunt îndrăgostit sau că voi face tot ce îmi va sta în putinţă ca să nu mai fiu.

Când a venit să mă vadă, a doua zi, ne-am îmbrăţişat şi am rămas multă vreme îmbrăţişaţi dacă n-aş fi auzit bătăi în uşă. Ca de obicei, era un prieten care venise să afle cum mi-a plăcut Italia. Dar, din seara aceea, parcă totul s-a schimbat în purtarea noastră şi în curând prietenii au început să-şi dea seama de ceea ce noi socoteam că ar putea rămâne secret. Eram tot timpul împreună şi serile ne închideam în mansardă. Dar după ce rămâneam singur încercam să lupt împotriva acestei patimi care mi se părea că îmi ameninţă libertatea şi integritatea mea spirituală. Articolele pe care le-am scris atunci făceau parte din dialogul meu cifrat cu R.

...Într-un anumit fel, "tinereţea" mi se părea o stare banală, nu o salva de banalitate decât o mare dragoste. Şi numai dacă o jertfeai, renunţând la ea.

...Simţeam că trebuie să scriu Gaudeamus atunci, în acea iarnă 1928, şi cât puteam mai repede. Trebuia, pe de-o parte, să fixez o atmosferă care începea deja să pălească, începuturile "vieţii de student", repetiţiile la mine, în mansardă, cele dintâi întâlniri cu TEHEA. Pe de altă parte, presimţeam că voi renunţa la "marea pasiune" pe care o trăiam atunci şi începeam să mă pregătesc pentru această încercare, pregătind totodată şi pe R., ajutând-o să înţeleagă de ce cea mai certă dovadă de dragoste pe care i-o dădeam era tocmai aceasta: că mă jertfeam ei, jertfind-o. Subiectul romanului era această dragoste începută prin refuz şi exaltare, împlinindu-se într-un fel de onirică de atitudine şi în cele din urmă sugrumată în numele nimănui şi cel puţin pentru un cititor normal, fără motiv şi fără justificare. Autorul romanului era poate mai îndrăgostit în clipa despărţirii decât fusese în ultimele luni. Era exact ce simţeam eu în iarna aceea, scriind la roman, şi nu mă îndoiam că lucrurile se vor petrece întocmai 8-9 luni mai târziu, când ştiam că voi pleca din ţară. Mă despărţeam definitiv de R., ştiind, între altele, că, odată plecat, ea va accepta cererea în căsătorie şi va dispărea pentru totdeauna din "lumea noastră", lumea pe care ne-o clădisem împreună şi alături de atâţia alţii, în cei trei ani de studenţie.

După socotelile mele, Gaudeamus trebuia să aibă vreo 250 de pagini. Când evocam repetiţiile corului în mansardă, primele întâlniri cu R., aveam sentimentul că toate acestea s-ar fi putut prelungi dacă n-aş fi hotărât că trebuie să renunţ la ele. ...Când i-am dat manuscrisul

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

să-l citească, R. m-a întrebat dacă paginile acelea le-am scris cu lacrimi. Nu ştiu dacă R. a înţeles vreodată ce a însemnat Gaudeamus pentru mine. Romanul se încheia cu nunta ei după plecarea mea; "Grupul întreg de studenţi" se risipea în lumea largă, iar mansarda mea să fie dărâmată puţin timp după aceea; izvorul amintirilor noastre dispărea astfel pentru totdeauna.

R. nu mi-a ascuns că, deşi i-a plăcut foarte mult, romanul a întristat-o cumplit. Vorbeam de R. ca de o operă literară, aproape fără raport cu noi. O ţineam la curent cu impresiile celorlalţi cititori. Nu aveam decât manuscrisul original, dar era un manuscris cu cerneală palidă destul de citeţ. L-am dat lui Ionel Teodoreanu, cu speranţa că-i va plăcea şi-l va prezenta Editurii Cartea Românească. Îmi spunea că l-a citit pe nerăsuflate, aşa cum se bea un pahar cu must. Dar, adăugă, vinul bun, bătrân, nu se bea ca mustul, ci se soarbe pendelete. Lăsa să se înţeleagă că romanul meu nu era încă o operă literară, era doar strigătul unui tânăr care suferă din multe şi neînţelese motive.

Vara aceea, ultima vară a studenţiei mele bucureştene, mi-a rămas în amintire ca un interval fabulos. Mi-am luat fără mare greutate ultimele examene, dar mi-a fost peste putinţă să termin teza de licenţă. Am amânat-o, deci, pentru toamnă. R., dimpotrivă, reuşise să-şi ia licenţa şi făcuse cerere la Minister pentru un post de profesoară. Trăiam acum amândoi ca într-un fel de vis, terorizaţi ca nu cumva să ne trezească cineva, amintindu-ne că zarurile fuseseră aruncate mai demult, că totul era definitiv încheiat. Uneori, parcă ne întrebam din priviri de ce trebuie să se întâmple astfel - dar nici unul din noi nu îndrăznea să caute un răspuns.

În octombrie (1928) m-am hotărât să pun punct la teză. Altminteri, lucrarea ameninţa să nu se mai încheie niciodată. Au citit-o P.P. Negulescu şi Mircea Florian şi, puţin timp în urmă, eram licenţiat în filozofie. Dar n-am mai avut răgaz să mă bucur că scăpasem de această povară. Săptămânile care s-au scurs până la plecarea în India au fost poate cele mai dramatice. R. fusese numită profesoară la liceul din Strehaia, de unde îmi trimitea zilnic scrisori deznădăjduite. Îi răspundeam şi eu, tot zilnic, fără să înţeleg de ce-i scriu cu atâta înverşunare - pentru că iremediabilul se împlinise. Ea se logodise cu ofiţerul de marină care o ceruse în căsătorie deja cu doi ani înainte, iar eu primisem a doua scrisoare de la maharadjah, asigurându-mă că voi avea bursă îndată cei voi ajunge la Calcutta.

Apoi, într-o dimineaţă, am aflat că trebuie să plec a doua zi. Obţinusem un bilet gratuit pe un vapor românesc pentru Alexandria şi vaporul pleca a doua zi, 20 noiembrie (1928) nu-mi mai aduc aminte ce fel de zi a fost 20 noiembrie, dacă a fost mohorâtă sau luminoasă.

Prezenţa Strehăii şi a Domnişoarei "R" în Memoriile lui Mircea Eliade am aflat-o în seara zilei de 9 iunie a.c, când a avut loc întâlnirea de 20 de ani a promoţiei 1985-1986 a foştilor elevi ai Liceului Matei Basarab. Unul din foştii elevi, prezenţi la întâlnire, a fost şi Eugen Dinu (Pagubă), absolvent al Facultăţii de Drept a Universităţii din Bucureşti, cu doctoratul luat în drept, consilier pentru probleme juridice la "Avocatul Poporului", Bucureşti.

Din convorbirile avute cu dânsul despre cultura şi istoria Strehăii, urmare a volumului *Strehaia în istorie*, mi-a împărtăşit şi despre însemnările lui Mircea Eliade şi Strehaia, prin prietena sa, Domnişoara "R". la Strehaia, profesoară de limba română la Liceul din Strehaia (Gimnaziul Teoretic Pătraşcu cel Bun, care a funcţionat în anii 1924-1929, desfiinţat ca urmare a crizei economice din anii 1929-1923).

Mai mult, domnul dr. Eugen Dinu mi-a trimis extrasul (xerox) paginilor din Memoriile filosofului, care se referă la domnişoara "R" şi Strehaia, pagini pe care le reproduc integral, ceea ce se referă la domnişoara R. (fără punctele de suspensie privând reproducerea frazelor din cuprinsul memoriilor), ca un omagiu adus de strehăieni cărturarului de elită, la 20 de ani de la trecerea în eternitate (1986) colegei şi prietenei "Domnişoara R", care a făcut posibilă apariţia Strehăii în Memoriile filosofului, cu consideraţie şi recunoştinţă, în acelaşi timp, fiului

Strehăii, dr. Eugen Dinu, prin care însemnările filosofului au devenit cunoscute în istoria aşezării, ceea ce onorează istoria aşezării, chiar dacă filosoful nu a cunoscut personal localitatea.

Autorul memoriilor menţionează că, în vara anului 1928, domnişoara "R" şi-a luat licenţa, a făcut cerere la minister pentru un post de profesoară. Ministerul a numit-o la Liceul din Strehaia. Ne întrebăm: numirea domnişoarei "R" de Minister, a fost o întâmplare, sau tânăra profesoară "R" a menţionat în cerere Strehaia? Este o întrebare la care nu putem răspunde. Ne îngăduim unele opinii, personale, fără să dispunem de documente ale Gimnaziului Pătraşcu cel Bun, pentru anul şcolar 1928-1929. Lipseşte din arhiva gimnaziului (aflată la Arhivele Naţionale Mehedinţi) tabelul cu profesorii şcolii şi statul de salarii, pe anul I şcolar 1928-1929.

Gimnaziul Pătraşcu cel Bun a fost sub patronajul Liceului Traian, din Turnu-Severin. O parte din foştii profesori ai Gimnaziului (prof. Constantin Papacostea-Pajură, de Istorie şi geografie, şi prof. Aristide Mitulescu, de Chimie şi Fizică) au fost încadraţi la Liceul Traian. Ar fi posibil ca şi domnişoara "R" să fi ajuns profesoară de română la acelaşi liceu. Trebuie verificată şi arhiva Liceului Traian, privind dascălii pe anii şcolari 1929-1930 şi următorii, ceea ce rămâne ca o obligaţie morală pentru istoria localităţii Strehaia.

Dacă domnişoara "R" a menţionat, în cererea către Ministerul învăţământului, ministru dr. C. Angelescu (22 iunie 1927-10 noiembrie 1928), cunoscător al învăţământului strehăian (Gimnaziul industrial Tarsiţa şi Costache Mihail şi Gimnaziul teoretic Pătraşcu cel Bun), prin participare la inaugurarea localului şcolii primare de băieţi (1925), cunoscător al învăţământului mehedinţean (în timpul căruia, ca ministru, a fost ridicat localul de internat al Liceului Traian şi clădirea Şcolii Normale Domnul Tudor), atunci domnişoara "R" ar fi putut fi din Strehaia sau dintr-o localitate din judeţul Mehedinţi.

Fosta familie Butescu, din Strehaia, a avut un copil ofiţer de marină, îşi aminteşte bătrânul nonagenar Costahe Ursan (94 de ani), fiu al Strehăii şi fost elev al Gimnaziului teoretic Pătraşcu Cel Bun, care prin desfiinţarea gimnaziului şi-a continuat studiile, fostul elev Ursan Constantin, la Liceul Traian, din Turnu Severin. Să fi fost acest Butescu elev la şcoala Navală, viitorul ofiţer cu care s-a logodit "R", chiar dacă nu-l iubea, după despărţirea de Mircea Eliade, care a plecat în India în anul 1928, când "R" a fost numită de minister profesoară de română la Strehaia? Este o presupunere care nu poate fi verificată prin fapte.

Că domnişoara "R" a fost profesoară de limba română, în anul şcolar 1928-1929, la Gimnaziul teoretic Pătraşcu cel Bun nu este nici o îndoială, este precizarea filosofului "..."profesor la Liceul din Strehaia de unde îmi trimetea zilnic scrisori deznădăjduite. Îi răspundeam şi eu tot zilnic, fără să înţeleg de ce-i scriu cu atâta înverşunare, pentru că Iremediabilul se împlinise. Ea se logodise cu ofiţerul de marină care o ceruse în căsătorie deja cu 2 ani mai-nainte, iar eu primisem a doua scrisoare de la maharadjah, asigurându-mă că voi avea bursa îndată ce voi ajunge la Calcutta". Reiese că s-a căsătorit cu ofiţerul de marină, după ce a ajuns profesoară la Strehaia.

Relaţiile sufleteşti ale autorului, cât au fost studenţi, continuate şi după terminarea facultăţii (1928, până le plecarea în India, în 20 noiembrie 1928, prin corespondenţa aproape zilnică) sunt o dovadă că cei doi au avut un proces afectiv, bazat pe sentimente reciproce, ataşament reciproc, prietenos, călduros, un sentiment erotic, o dragoste, o iubire tacită, nedeclarată deschis. Aceste sentimente erotice, presupuse a fi dragoste, au fost puternice, o dovedesc scrisorile trimise reciproc, în ultimele trei luni ale anului 1928.

Iubirea a fost reciprocă. Dovadă corespondenţa, scrisorile. Cicero a spus: "A iubi înseamnă a stima pe cel iubit fără socoteală de interes". S-au stimat reciproc, fără un anumit interes. Seneca a spus: "Dacă vrei să fii iubit, iubeşte". Ea a fost reciprocă. Iubirea care vine numai dintr-o parte nu poate dura mult. Iubirea celor doi a introdus Strehaia într-un document istoric de elită pentru istoria şi cultura localităţii, cu care ne mândrim, şi îi datorăm recunoştinţă lui Mircea Eliade şi domnişoarei "R". Titlul capitolului VI din Memorii: şi acum între noi doi, este o dovadă a sentimentelor afective ale celor două personalităţi, de care cu greu s-au despărţit, poate şi cu regret. Mult îndulcită este viaţa omului, când se vede iubit, însă nu mai puţin când el însuşi iubeşte. (Pliniu cel Tânăr)

Prof. C. A. PROTOPOPESCU,
Strehaia - Mehedinţi,
30 august 2006

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Cronica literară

CONSTANTIN PREDA SAU VOLUPTATEA COMPUNERII

Poet îndrăgostit de spectacolul imagistic, slujbaş pe viaţă al fabricii de metafore, Constantin Preda continuă să trăiască mirajul literaturii, pe care un reprezentant de seamă al generaţiei "şaizeciste" îl numea "bucuria cuvintelor".

Cu toate că unii dintre comentatorii poeziei sale l-au plasat în tabăra "optzeciştilor" (Valeriu Bârgău, Dumitru Micu), din "panoplia" lui Constantin Preda lipsesc directeţea rostirii, biografismul, oralitatea, spiritul ludic, "arme" specifice reprezentanţilor acestei generaţii istorico-literare. Ca viziune poetică, Preda are un câmp de manifestare neotradiţionalist, neoromantic, nicidecum optzecist. Din perspectiva arhitecturii lirice a textelor sale, este mai apropiat de Ioan Alexandru, Gheorghe Tomozei, Mircea Dinescu sau Adrian Păunescu decât de Mircea Cărtărescu, Florin Iaru, Ioan Flora, Gheorghe Iova sau Ion Stratan.

Astfel, enunţuri precum "negura e fiica unui lampagiu îmbătat/de mirosul zăpezii", "satul pare un atelaj împins de îngeri", "ninsoarea nu poate fi decât ecoul unei mirări", "mirosul de pâine vine/tiptil ca o dropie învinsă de somn", scot la iveală un căutător frenetic al stării de graţie poetică, "mai sensibil la poezia patriarhalităţii decât la textualism" (Dumitru Micu). Sunt imagini care amintesc mai mult de proza poetică a unui cunoscut autor "şaizecist", Fănuş Neagu, supranumit de către un confrate literar (Mircea Micu) "frumosul nebun al marilor metafore". Întâmplător sau nu, autorul *Frumoşilor nebuni...* este cel care îl prezenta pe Constantin Preda drept o speranţă a poeziei româneşti, la debutul său publicistic (v. revista "Flacăra" nr. 41, octombrie 1981). Peste câţiva ani (în 1985), acelaşi Fănuş Neagu decreta, în stilu-i caracteristic: "Constantin Preda este, poate, cel mai talentat poet tânăr din România".

Am recurs la acest preambul în vederea semnalării volumului intitulat *Cântece despre frumoasa inimii trecere* (Editura "MJM", Craiova, 2006), ultima antologie din creaţia poetică a lui Constantin Preda.

Este o culegere de texte din volumele publicate în perioada 1984-1997, unitară prin tematica abordată şi prin tonalitatea vocii poetice.

Lecturând textele acestei antologii, regăsim prezente "ingrediente" cunoscute din laboratorul poetic al lui Constantin Preda: melancolia, iubirea, amintirea copilăriei şi a satului natal. În plus, constatăm o trecere gradată de la senzaţia de prospeţime imagistică şi emoţională, de la atmosfera idilică a universului patriarhal, afişate în primele volume publicate - *Sora mea, înserarea* (1984), *Fiecare cu steaua lui*) (1985), *Fire de poet* (1988), *Oare acesta să fie sufletul* (1990) -, la sonorităţile grave, care ascund stări de pronunţată melancolie, de solitudine, din ultimele volume - *Plânsul, floarea secretă a morţii* (1995) şi *Teama de a te pierde* (1997).

Asistăm, de fapt, la o luptă dusă între vitalistul empatic şi romanticul (sentimental incurabil) răpus de melancolie: "venea toamna şi vesel alergam peste dealuri/cu un stol de vrăbii în degete/printre lacrimi îi şopteam soră a mea/o soră a mea" (fata în rubaşcă). Sunt momente când poetul lasă impresia că reinventează cu uşurinţă atât candoarea, cât şi starea de vinovăţie primordială: "când plâng sunt ca un mugur de curat/şi ca o rază sunt de-atâta mers/am deacuma partea mea de vină-n sat/şi-o stea cu întâmplări în univers" (cred în steaua mea). Dornic să descifreze tainele Creaţiei, el cere sprijinul Divinităţii, pe tonalităţi de litanie: "ajută-mi doamne să-nţeleg/căci nu-mi văd partea mea de vină/răzvrătit cum sunt adorm în muguri/şi uit că veşnicia ţine de lumină" (partea mea de vină).

În poezia de maturitate a lui Constantin Preda îşi fac loc şi ideile cu tentă filozofică, aluziile culturale, precum această reeditare a mitului sisific: "ce zbucium en sufletul poetului/(ce răbdare de ascet)/ mii de file nescrise milenii/de pagini/drum de mii de ani-lumină/ numai urcuş" (zbucium).

Spre finalul cărţii, Preda ne oferă un portret donquijotesc, emblematic pentru poeţii de pretutindeni/din toate veacurile: "puţin aplecat de umeri/(cum e şi firesc)/ zărit numai printre cărţi/(castre de cărţi aş putea spune)/războinic singur în patrie/la ce se pricepe el?/ a desfrunziri de somn/la devenit podoabă/în lut" (poetul). Revine nostalgia după vârsta copilăriei, după satul natal, idealizat: mohorâtă. jumătate plouă/ melancolii cât pentru zece cărţi/unde-i tăpşanul altădată acoperit de rouă/şi sufletu-mi văratec împrăştiat în mii de părţi" (melancolie cât pentru zece cărţi).

Pentru că încă de la debutul cu *Sora mea, înserarea* (1984), poezia lui Constantin Preda a avut parte de multe comentarii favorabile, unele chiar elogioase, volumul de faţă beneficiază, cum era de aşteptat, de un bogat aparat critic, de date bio-bibliografice, adevărată oglindă retrovizoare pentru poet.

Ca o concluzie, putem afirma că sintagma care defineşte întocmai atitudinea creatoare a acestui autor înzestrat cu o impresionantă imaginaţie poetică este "voluptatea compunerii", calitate pe care inspiratul critc literar Mircea Iorgulescu i-o atribuia, cândva, pe bună dreptate, poetului Gheorghe Tomozei (v. *Scriitori tineri contemporani*, Editura "Eminescu", 1978).

TUDOR NEGOESCU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Eugen Simion 75

CRITICUL UNEI GENERAȚII

Eugen Simion înseamnă aproape 50 de ani de literatură română postbelică. A debutat în critica literară într-un moment fast, la mijlocul anilor 60, alături de Matei Călinescu. Amândoi au debutat cu cărți de exegeză a operei lui Mihai Eminescu, reînnodând firul unei tradiții interbelice de prestigiu. Eugen Simion a fost universitar, a fost comentator de literatură în revistele literare românești, a fost susținătorul majorității scriitorilor tineri care au debutat după 1965. Eugen Simion a fost prietenul apropiat al unor scriitori emblematici pentru literatura română. Mă refer, în primul rând, la Marin Preda, mă refer, în al doilea rând, la scriitorii generației Labiș, printre care a fost prieten vechi cu Nichita Stnescu, cu Marin Sorescu, cu Fănuș Neagu și mulți alții. A trăit, deci, în apropierea celor care făceau literatura română, comentându-le opera, participând la consacrarea lor literară. A fost multă vreme reprezentant al Universității românești peste hotare, predând limba și literatura română studenților din Occident. A folosit perioada parisiană pentru a cunoaște literatura unor scriitori români emigrați, pentru a-i cunoaște personal, pentru a le lua interviuri. Sigur că toată această activitate a fost folosită cu adevărat mai târziu, după anul 1989, când au devenit cărți. Ieșirea dintr-un regim constrângător și traumatizant, cum a fost regimul partidului unic, a oferit multor scriitori o perioadă de relansare, de înflorire chiar a scrisului lor. Printre ei se numără și Eugen Simion, care devine membru și președinte al Academiei Române, ales de două ori, postură în care poate să desfășoare și să înfăpuiască mari proiecte literare și culturale. Eugen Simion duce mai departe revista "Caiete critice", închinând numere întregi unor scriitori pe care, abia după 1989, critica și istoria literară românească i-a putut trata integral. Eugen Simion publică numeroase cărți despre literatura română și scriitorii români. Continuă, astfel, seria de "Scriitori români de azi" care, de fapt, este un proiect de istorie a literaturii române postbelice. Este inițiator al unei serii de "Opere fundamentale", sub egida Academiei Române, în care apar sub o înfățișare modernă cei mai importanți scriitori români, clasicii, vechi și noi, de anvergură, de semnificație. Eugen Simion este coordonatorul și, uneori, prefațatorul acestei serii. Tot ca președinte al Academiei, Eugen Simion a conceput și a pilotat un Dicționar de literatură română, după modelul celor apărute în Italia sau în Franța, lucrare de care cultura română nu se învrednicise la aceste mari proporții. Eugen Simion, care a avut interesante luări de poziție vizavi de câțiva eseiști români, care s-au erijat în sufletul culturii românești, este, însă, cel care realizează un deziderat, un proiect al lui Constantin Noica și Edgar Papu. Cei doi membri ai generației Mircea Eliade erau admiratorii lui Eminescu și doreau o ediție completă, nu numai a operelor tipărite, dar chiar și a manuscriselor poetului. Această grea, aproape de neatins până în 1989, operație editorială, căreia i s-a dedicat Constantin Noica multă vreme fără a reuși, a fost înfăptuită de Eugen Simion, în seria de inițiative culturale și literare care i-au ilustrat perioada de președinte al Academiei Române. Este un fapt demn de toată atenția.Trebuie spus că Eugen Simion a lucrat în tăcere, silențios, dovedind că fapta este mai bună decât vorba. A rămas prieten al scriitorilor generației Labiș, a vrut să fie liderul generației Labiș, a fost coleg de Academie cu Marin Sorescu, cu Fănuș Neagu, cu Nicolae Breban, a introdus un spirit de echipă și de generație între acești membri ai Academiei Române. Multe se pot spune despre Eugen Simion la 75 de ani. N-aș vrea să închei fără să amintesc aici cartea lui de interviuri cu Petru Dumitriu, cel plecat din țară în 1960 și neîntors la vreme, un prozator mare care a capotat după plecarea în Occident. Amintesc cartea lui de interviuri cu Aurora Cornu, o scriitoare plecată și ea din România și care a avut un rol important în biografia unui mare scriitor român, ca Marin Preda. Eugen Simion a încercat să satisfacă foarte multe solicitări, somații ale literaturii și culturii române postbelice, a pus în lucru proiecte diverse, și-a completat șirul cărților din bibliografia personală, a oferit tuturor instrumente de lucru de valoare excepțională, cum este reeditarea marilor scriitori români într-o serie de referință, cum este Dicționarul de literatură română, cum este această ediție, într-o înfățișare monumentală, a manuscriselor eminesciene. Sigur este că o trecere rapidă în revistă lasă deoparte foarte multe din faptele criticului și istoricului literar Eugen Simion, un om amabil, afabil, care a știut să mențină echilibrul propriei conduite în cadrul unei vieți literare uneori tensionate, între scriitorii unor generații foarte diferite, aflate adesea în conflict. Este meritul lui pentru tot ceea ce a făcut. Eugen Simion reprezintă începutul unei perioade faste pentru literatura română, nu numai în critica și istoria literară, pe care a susținut-o sub semnătură, ci și în alte domenii ale creației. Eugen Simion este o figură reprezentativă și benefică prin tot ceea ce a făcut pentru scrisul românesc. "La mulți ani!".

MIHAI UNGHEANU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

EUGEN SIMION VĂZUT DE FĂNUŞ NEAGU

Ceea ce stimez mai mult la Eugen Simion este faptul că-şi duce viaţa la altitudinea pe care i-au sugerat-o munţii ce i-au înconjurat copilăria. Zilele lui se petrec într-o severitate mirosind a brazi şi mângâiate cu adieri melancolice venind din podgoriile pline de arome ale Prahovei. Critic literar de primă linie, tânărul meu prieten (e mai mic decât mine cu un an) s-a instalat încă din adolescenţă în falanga celor care impun valoarea şi o susţin. A ocolit cu îndrăzneală uimitoare, chiar şi în vremurile cele mai de netrăit, să se pronunţe favorabil în sprijinul mediocrităţii de orice fel. Solitudine nebunească, retragere în unghiul primejdiei care, vai de cei ce-o practică!, la români se schimbă totdeauna într-o pată pe existenţă, devenind ţinta ideală pentru mitraliorii sau puşcaşii marini situaţi când de-a dreapta, când de-a stânga bisericii din curtea palatului Cotroceni. Însingurarea l-a mâhnit, dar nu l-a speriat niciodată, şi cu atât mai puţin azi, când are "cui spune la poveşti/ cu Împăratul Roşu".

Eugen Simion face parte din vuietul de vechime al acestui neam, cel care răzbate din legănarea brazilor şi a valului izbind în malul tuturor râurilor noastre. Fascinanta nobleţe a Cuvântului apărând Cuvântul ca să învingă Timpul şi să atingă nemurirea.

FĂNUŞ NEAGU

poesis

UMBRA PAMANTULUI

Se înmulţesc gropile dar nu mai au amintiri.
Bătrânele gropi dintre cele două războaie cu viaţa:
tăcute cicatrici în pământul din care tresare
recolta de morţi a zilei noastre de mâine.

Asta nu înseamnă că seminţele vieţii nu încolţesc
în şoaptele tale, în vocea ta,
în surâsul unei bune dimineţi de ieri şi de mâine.

Dar vine, revine o sete care stinge
seceta din adâncuri: amintiri despre amintiri şi
o inexplicabilă dorinţă de a nu mai privi înapoi
către dealurile pe care se înmulţesc gropile
unui anotimp fără sfârşit - aidoma unui om cărunt
care îşi construieşte casa pe malul prăpastiei

între ieri şi mâine -
o aventură patriotică.

şi ferestrele tăiate în stânca şi uşa din piatră
şi pervazul tăcut şi o sobă în care ard pietre.

Asta nu înseamnă că seminţele vieţii nu încolţesc
în întunericul şoaptelor tale, în întunericul vocii tale

AEROSTATE PLANGAND

poetului Ioan Flora, in memoriam

Sub acoperişul din paie şi stuf, nici un foc
nu mai adună spaimele unei nopţi de iarnă.

E multă singurătate ce fierbe în oala de tuci, în gutuile de pe raft
şi multă îndepărtare în nasurile turtite de geamul ferestrei.
Nu sunt copiii viţei de vie la cules de flori de salcâm şi
nici căruţaşii însetându-şi caii la fântână.
Bătrânul Aerostate îşi cheltuieşte tutunul pe rotocoale de amintiri
în timp ce lemnul uşii scârţâie în vântul lui decembrie.
Acelaşi lemn din care sunt ridicate crucile de pe deal...

Trebuie să călătoreşti cu mult mărunţiş la tine
în ziua de azi,
ca să plăteşti duhurile care au băut din laptele subteran - îşi spuse
Aerostate, plângând.
Trebuie să-ţi aduni anii în pumni ca să poţi plăti, ca să poţi
scrie pe perete:

Nici azi nu a nins.
În prag,
o femeie tăcută sporeşte onoarea casei.

BARBECUE

În cartier se auzea doar melodia
Cine a lăsat câinii afară!?
şi ocrotitorii nemiloşi ai ursului panda strigând
lozinci anti-globalizare.
Scuturau din lanţuri şi băteau în tobe din piele udă de câine.

De pe balcon, pisica s-a întors cu o frunză proaspătă
din cea mai imprevizibilă iederă a acelui an.
Şi cu întrebarea: Ştii cum sună în limba germană
o condamnare la moarte?

De pe balcon, pisica s-a întors în timp
cu o frunză de iederă verde, imprevizibilă...

Câţi porumbei au zburat pentru pace
şi câţi nu s-au mai întors acasă, la grătar!

DANSUL DIN PORT

Dresoarea de câini din porturile duhnind a rachiu ieftin
era sinceră sau doar se întreba?
Şi câinii aceia cu butoiaş, cât de
devotaţi supravieţuirii... până la carne şi os
peste os
ca un simbol al pirateriei!

Din acest punct de vedere, mulţi au văzut marea,
aproape toţi
au înfruntat oceanul
şi crestele de spumă lăsate în urmă de copiii piraţilor.
Şi toţi muşcau
din trupurile albe ale copiilor...

Dar nici unul nu a strigat sătul: Pământ!
N-aveau metafore, doar stenogramele lor întristate.

Aşa că nu veniţi la mine cu poveşti inventate.
Tocmai la mine, cel dezlegat de mări şi oceane.
Cel care de pe ţărmul pustiu a cules o piatră
ca să înceapă, de unul singur, războiul Troiei.

Lăsaţi-l, nu-l priviţi, nu-l ascultaţi, -
el cântă şi dansează doar ca să nu-şi amintească!

CAND ALŢII SE PREGĂTESC SĂ MOARĂ

Dacă tu ai fi o floare, eu aş fi
sămânţa din care ai rodit în lumină.

Departe de tine, iar tu tot mai îndepărtată.

Ai înflorit tocmai acum
când ultimii soldaţi
se pregătesc să moară!
Departe de tine, iar tu tot mai îndepărtată.

Eşti doar o petală care pluteşte pe ape
în timp ce eu adaug mirodenii
în ultima noastră cină.

Departe de tine, iar tu tot mai îndepartată.

În timp ce eu cerşesc salutul trenurilor,
păzesc uitarea.
În timp ce alţii, mereu alţii
se pregătesc să moară.

TRAIAN COŞOVEI

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Ochiul și noaptea în lirica lui Gheorghe Pituț

Ce stai tu, izvor împietrit într-un ochi cristalin? (Singur, V)

Ochiul, oglinda, privirea sunt teme antice privilegiate. În mitologia vechilor egipteni, ochiul drept al lui Ra, zeul soare, dă naştere zeiţei adevărului. La japonezi, din ochiul stâng al zeului tutelar Izanagi s-a născut Kami Amaterasu, încarnarea soarelui. Din ochiul său drept s-ar fi născut Tsukiyoni, încarnarea lunii. "Ochiul, pentru Aristotel, se dedublează, şi vede, în ciuda obscurităţii, strălucirea propriei pupile aşa cum şi-ar vedea imaginea în oglindă; el este deci unul şi doi simultan"[1]. S-a dovedit că de pe firmamentul ceresc, cu ochiul liber se pot vedea 5.000 de stele, iar din cele 7 culori ale curcubeului, ochiul nostru percepe 700 de nuanţe. "Ochii omului văd în exterior ceea ce îl frământă în interior"[2]. Există un paradox al oglindirii; privindu-ne pe noi înşine, îl zărim pe celălalt, iar privindu-l pe celălalt, ne vedem pe noi înşine.

Ochiul vede pentru a încorpora şi a reflecta, a produce imagini la nivel cerebral, deci a imita senzorial o lume văzută, care se întrezăreşte pe sine în celălalt. Avem aşadar un ochi care vede şi un ochi care se vede, primul reflectă, al doilea reproduce. "Ochiul şi o întreagă fenomenologie a vederii devin astfel metaforele predilecte prin care acesta (Aristotel – n.n.) încearcă să echilibreze la nivelul discursului filosofic, cosmologic sau strict optic presiunea logosului mimetic."[3] Alţi gânditori ai culturii antice elene ca Platon, Empedocle, Diogene Laertios au analizat esenţa lui oftalmos, care reprezintă o lume; prin urmare ochiul, în interioritatea sa, e sinonim cu un cosmos, iar descrierea acestei interiorităţi este analoagă descrierii lumii. În sens invers, cosmosul este un ochi imens şi vorbim astfel despre cosmicitatea ochiului. Diogene Laertios numea organele vederii drept porţile soarelui, iar irisul, lumina soarelui. Iris era zeiţa curcubeului la greci în antichitate, iar mai târziu medicii au numit astfel pupila ochiului, datorită reflexelor irizate şi a culorilor de curcubeu din centrul ochiului uman. "Anatomia ochiului reflectă structura universului".[4] Unii autori diferenţiază astfel ochiul: cel drept este soarele şi corespunde activităţii şi viitorului, cel stâng corespunde pasivităţii şi trecutului, iar ochiul frontal (al lui Shiva la indieni, în Upanişade) corespunde focului, având o funcţie unificatoare; acest al treilea ochi exprimă prezentul, simultaneitatea, permiţând ca lumea şi neantul să fie receptate simultan. "Ochiul, organ al percepţiei vizuale, este în mod firesc şi aproape universal simbolul percepţiei intelectuale."[5]

Am enunţat doar câteva opinii privind simbolistica ochiului şi a privirii de la care pornim în dizertaţia noastră, pentru a demonstra cu argumente oferite de textul literar că acest simbol devine temă în poezia lui Gheorghe Pituţ. În demersul nostru avem în vedere volumul antologat de însuşi autorul său, Gheorghe Pituţ, Noaptea luminată, Ed. Albatros, Bucureşti, 1982, prefaţat de criticul Mihai Ungheanu. Volumul este o antologie antumă, în selecţia autorului, care cuprinde poezii publicate în cărţile precedente, inclus fiind în colecţia "Cele mai frumoase poezii" a Editurii Albatros. Acest volum serveşte în cea mai mare măsură demonstraţiei noastre, după cum se va vedea.

Pe pagina de titlu se află în stânga un portret al autorului cu inscripţia "Acesta este Poetul Gheorghe Pituţ", realizat de graficianul Florin Pucă. Viziunea artistului plastic, prieten al poetului, întăreşte afirmaţia noastră referitoare la tema ochiului şi la motivul privirii din poezia lui Pituţ; poetul este desenat ca un ciclop, cu un singur ochi, celălalt lipseşte, fiindu-i conturată doar sprânceana. Este suficient, pentru că ochiul este un întreg univers, cu valoare duală: este cel care vede şi cel care se vede, iar artistul Florin Pucă a intuit profunzimea ideii care străbate universul liric al poeziei lui Pituţ. Imaginea portretului ne duce cu gândul în urmă, la copilăria poetului, la bunicul din partea mamei, tata-moşu care-şi pierduse un ochi pe front. Mai mult chiar, debutul autorului din revista clujeană "Tribuna" în 1963 cu poezia Antirăzboinică 6, se înscrie aceleiaşi sfere: tema ochiului şi motivul privirii. Privirea îndreptată asupra lumii se caracterizează prin ingenuitate, pe care eul liric o comunică printr-o gravitate de ceremonial orfic, profund şi oracular. Motivul liric asociat temei în această poezie de debut este acela al orbirii, dar se ştie că individul condamnat la cecitate are avantajul de a dobândi o vedere de rang mai înalt, aceea a vizionarului, a profetului, ca Tiresias, Orfeu, Homer, Oedip ş.a. Orbirea presupune o detaşare de cele lumeşti, o ieşire din timpul profan, o anumită introvertire şi aplecare asupra sinelui, o transcendenţă de nivel superior care oferă altă perspectivă asupra lumii din centrul propriei interiorităţi, din ochiul lăuntric, pentru că "... ochiu-nchis afară, înlăuntru se deşteaptă."[7] La Pituţ, cecitatea survine de la soare: "... mă neagă, orbindu-mă" (Singur, VI), iar culoarea ce desemnează starea de orbire este negrul: "gâtul vulturului negru, cea mai neagră stea, acoperiş de sticlă neagră, gheţuri negre, smoala ce dospeşte, laptele ei negru, ochii săi de pradă/mai înnegresc seninul, noaptea (...) ca o scroafă neagră, larve negre; Oracolul mai întâi negru,/profund şi ca un cap de mort; un roi de greieri negri, camerele negre, bărbaţi cu cârpe negre peste gură, un strat de smoală şterge luminile din cer, trufaşe seminţii se văd/cum vin ca viscolele negre, ridică turnuri negre/până-n cer, sura mulţime, puii cărbunelui încremeniţi/ca o sintaxă neagră, îngerii (...) sunt plini de brumă neagră; o ciupercă neagră cu stâlpul în sus; înotătorul care nu înoată, negru de linişte; dintr-un punct negru (...) se desfoliază o muzică tânără; se născu o vietate neagră; pământul (...) copil de fum şi zgură; castele negre; văzând ce negri-s/şi ochii mei şi ochii tăi şi ochii; Capul (...) stă fix şi negru; vânturi negre de tumoare/aşază dunele în linii" etc.[8]

Cufundarea în lumea întunericului, a nopţii este o altă temă lirică preferată de poetul beiuşean, pentru care mama-noapte e un leagăn primordial, o panoplie propice desfăşurării universului celest în mii de stele fixe, destinate orientării eului liric. Cecitatea devine un privilegiu sacru prin cufundarea in vintrele nopţii, vâscoasă ca o deplasare în lichidul amniotic. Eul liric are şi el o vedere de rang superior, poate prevedea viitorul, stăpânind timpul. "Tiresias, apoi, este orbit de două ori: o dată pentru că lovise doi şerpi în perioada rutului (încălcând deci şi el o legitate de natură erotică), a doua oară deoarece luase partea lui Jupiter într-o dispută cu Iunona; condamnat de ultima la cecitate, el primeşte, compensatoriu, darul vizionarismului, deci o vedere de rang mai înalt."[9] Tiresias va vedea viitorul, ajungând să stăpânească timpul, umanizându-l, deşi acesta se află sub autoritatea Moirei, zeiţa destinelor pe care zeii nu le pot schimba, aşa cum ne arată Sofocle în trilogia sa despre regele Oedip, un alt personaj care se condamnă la cecitate şi care, înaintea patricidului înfăptuit, rezolvase ghicitoarea Sfinxului.

Ochiul şi noaptea sunt două teme predilecte şi complementare în poezia lui Pituţ, simbolizând cunoaşterea lumii prin poezie, iar această cunoaştere se realizează numai prin iubire. Ca şi în cazul lui Nichita Stănescu, "poezia este ochiul care plânge, (...) ochiul călcâiului care plânge", fapt demonstrat de numărul mare de semnificaţii pe care le dobândeşte ochiul în lirica lui Pituţ. O statistică a frecvenţei cuvântului "ochi" sau a sintagmelor cu o semantică asemănătoare ori identică din volumul „Noaptea luminată“, arată că poetul Gheorghe Pituţ utilizează de 264 de ori cuvântul "ochi" sau expresii ale acestuia şi în 250 de situaţii întâlnim cuvântul "noapte" ori sintagme care au acelaşi înţeles. Noaptea poetului e luminată de stelele fixe, iar ochiul este oglinda ce reflectă, în vis ori aievea, universul creaţiei. O reprezentare a ideii enunţate ar fi astfel:

Ochiul poetului marchează identitatea originală a liricii sale; o identitate dinamică şi contemplativă, vie şi reflexivă, pentru că poezia lui Pituţ e ca viaţa însăşi: sunet, scâncet, bocet, grohăit, foşnit, luluit, abuat, trăgănat, tremurat, şuierat, fluierat, supt, cutremurat, psalmodiat, trepidat ş.a. Poezia lui Pituţ e auditivă, dinamică, vizuală, senzorială, olfactivă, arareori statică, atunci când se contemplă pe sine. Iată aici un paradox: deşi lirica sa este dedicată nopţii, ea corespunde activităţii şi nu pasivităţii, generând simultan prezentul care se manifestă prin ochiul înțelepciunii, al treilea care corespunde focului, arderii, spiritualizării. Spectacolul pe care poetul îl creează e total: actorii, regia, personajele, decorul, muzica. Din planul creaţiei, transcendent, ori interior, în cel oniric sau real, ochiul percepe o gamă cromatică vastă, urechea sesizează orice sunet orfic, eul liric se înstăpâneşte peste lume, în ipostaza unui Demiurg; o creează şi o contemplă în egală măsură.

Mişcările şi tăcerile universului celest, ale celui teluric sau cele ale eului interior se săvârşesc în timpul nopţii, ori în timpul din vis, cel mitic, deoarece Timpul este o supratemă a liricii lui Gheorghe Pituţ. Noaptea este o condiţie esenţială şi favorabilă inspiraţiei şi emanaţiei poetice, atunci toate simţurile se acutizează, materia dobândeşte o consistenţă vâscoasă, spatiul devine saturnian, mişcarea eului liric, sisifică. Fiinţa, omul primordial, este în legătură directă cu universul, el nu şi-a pierdut încă acea capacitate arhaică de comunicare cu divinitatea, cu celestul, cu telurícul. Această relaţie se stabileşte, în cazul lui Pituţ, prin intermediul ochiului şi al privirii. "Privirea care pătrunde în ceea ce este nu poate rămâne o simplă activitate a omului care vrea să se cunoască pe sine şi care, de aceea, îşi examinează propria situaţie. Important în această privire este mai degrabă faptul că, în interiorul său, se aprinde acel "fulger" ce îl consacră pe om, în chip propriu, survenirii stării de neascundere. Modul în care survine adevărul, care, potrivit experienţei lui Heidegger, stă sub semnul deciziei tocmai datorită faptului că a fost disimulat prin intermediul lumii tehnice, acest mod în care survine adevărul este ansamblul articulat al lumii, al lumii înţeleasă ca tetradă, alcătuită din pământ şi cer, divini şi muritori."[10] Aceasta e şi viziunea poetului asupra lumii: poezia e un ochi în care tetrada se manifestă ludic, firesc, cristalin, mirific ori ritualic.

Poetul Gheorghe Pituţ a fost numit adesea saturnian şi nordic, păduros ori tradiţional.Cu certitudine semnele poeziei sale sunt introduse intr-un univers original şi totuşi cunoscut, printr-o abordare expresionistă, fie că e vorba de pădure, fie că e sat ori cetate.Misterul nu vine din ochiul ce vede, ci din poezia ce se vede pe sine in lumea înconjurătoare, o lume mitică de natură silvestră. Mitul devine la Pituţ organicitate naturală pe care ochiul o percepe într-o viziune orfică, profetică a timpurilor viitoare şi trecute, străvechi. Se alătură acestei viziuni satul locuit de arhetipuri vii: părinţii, fraţii, surorile, olarii, păduroşii, înţeleptul, izolaţi de lume şi dornici de comunicare, în numele cărora eul liric comunică şi se exprimă printr-o expansiune lirică ce depăşeşte percepţia senzorială, prin amplificarea simţurilor exacerbate de întuneric, aflate sub imperiul nopţii.

Expresionismul şi tradiţionalismul de structură ale poetului se împletesc, iar mesajul întunecat se luminează, întrupându-se în cuvânt. Iar cuvântul exprimă dorul fiinţei primordiale de a se reîntregi cu universul, de a se contopi în celest şi în teluric, un dor de moarte şi de sine, un dor de îndumnezeire: "Mamă, n-ai vrut să fiu lemn/Să adăpostesc mistreţii,/Sufletului să-i însemn/Umbra morţii, calea vieţii./Ştii, pământul nu-mi dă pace/Să mă fluier către stele;/M-aş desface de pe osii/Şi topit să curg în ele./Toţi am vrea, la toţi li-i dor/De o lungă luminare/Nu să moară, nici să mor,/Ci s-ajungem nehotare"(Dor)[11]

MARIA VAIDA

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1) D-tru Velea, Ochiul şi mâna, Ed. Fundaţiei I. D. Sîrbu, Craiova, 2006

2) Petre Sălcudeanu, Ochiul şi marea, Ed.Cartea Românească, 1991

3) Andrei Pleşu, Ochiul şi lucrurile, Ed. Meridiane, Bucureşti, 1989

4) Adrian Oţoiu, Ochiul bifurcat, limba saşie, Ed. Paralela 45, 2003

5) Bogdan Ghiu, Ochiul de sticlă (TV), Ed. All, Bucureşti, 1997.

6. Ana Blandiana, Ochiul de greier, Ed. Albatros, Bucureşti, 1987

7) Gheorghe Pituţ, Ochiul neantului, Ed. Pt. Literatură, Bucureşti, 1969

8) Cristian Moraru, Poetica reflectării, Ed. Univers, Bucureşti, 199

9) Liviu Georgescu, Ochiul miriapod, Ed. Cartea Românească, 2003

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

BIOGRAFII CELEBRE

Emil Cioran

Emil Cioran s-a născut în aprilie la Răşinari, judeţul Sibiu.

Tatăl său, preot ortodox, a fost protopop de Sibiu, mama sa se trăgea dintr-o familie din mica nobilime transilvăneană. După studii clasice la liceul din Sibiu, începe la 17 ani studiul filozofiei la Universitatea din Bucureşti. A fost coleg cu Constantin Noica şi elev al lui Tudor Vianu şi Nae Ionescu. Bun cunoscător al limbii germane, el a studiat în original pe Immanuel Kant, Arthur Schopenhauer, şi mai ales pe Friedrich Nietzsche. Încă din tinereţe a arătat înclinaţie spre agnosticism, simţind, cum se exprima el însuşi, incovenienţa existenţei. În timpul studenţiei a fost în mod deosebit influenţat de lectura lui Georg Simmel, Ludwig Klages şi Martin Heidegger, precum şi de filozoful rus Lev Şestov, care situase întâmplarea în centrul sistemului lui de gândire. În 1933 obţine o bursă, care îi permite să continue studiile de filozofie la Berlin, unde intră în contact cu Nicolai Hartmann şi Ludwig Klages.

Prima lui carte apărută în 1934 în România, *Pe culmile disperării*, a fost distinsă cu premiul Tinerilor Scriitori Români. Succesiv au apărut: *Cartea amăgirilor* (1935), *Schimbarea la faţă a României* (1936), *Lacrimi şi Sfinţi* (1937).

În 1937 Emil Cioran pleacă în Franţa cu o bursă a Institutului Francez din Bucureşti. După o scurtă întoarcere în ţară în 1940, el părăseşte pentru totdeauna România şi se stabileşte la Paris. Din acest moment Cioran va publica numai în limba franceză, operele lui fiind apreciate nu numai pentru conţinutul lor, dar şi pentru stilul plin de fineţe al limbii. În 1949 îi apare la editura Gallimard - editură care îi va publica mai târziu majoritatea cărţilor sale - prima sa lucrare scrisă în limba franceză, *Précis de décomposition*, distinsă în 1950 cu premiul Rivarol. Ulterior, Cioran a refuzat toate distincţiile literare care i-au fost atribuite.

Emil Cioran a locuit la Paris în Cartierul Latin, pe care nu l-a părăsit niciodată. A trăit mult timp retras, evitând publicitatea zgomotoasă. În schimb, a cultivat darul conversaţiei cu numeroşii săi prieteni ca Mircea Eliade, Eugen Ionescu, Paul Celan, Samuel Beckett, Constantin Noica. Cioran a întreţinut o vastă corespondenţă, dezvăluindu-se ca un mare autor epistolar.

Epuizând încă din tinereţe filozofia de catedră, Cioran a părăsit devreme gândirea sistematică şi speculaţiile abstracte, pentru a se consacra unor cugetări profund personale. "N-am inventat nimic, am fost doar secretarul senzaţiilor mele", va constata el mai târziu. Din eseurile apărute în limba română se desprinde portretul unui tânăr gânditor din anii '30, influenţat de mişcarea de idei din acea epocă în care intelectualii români descopereau înaintea occidentalilor gândirea existenţialistă. Nevoia resimţită atunci de generaţia tânără a unei treziri spirituale pornită din exaltarea valorilor vitale, antiraţionaliste, care din păcate a culminat într-un extremism de dreapta, a influenţat viziunea tânărului Cioran, viziune pe care a repudiat-o definitiv mai târziu.

Emil Cioran a început prin a fi un gânditor torturat de sentimente şi senzaţii violente. A fost preocupat de problema morţii şi a suferinţei, fiind atras de ideea sinuciderii. Tema înstrăinării omului, temă existenţialistă prin excelenţă, reluată mai târziu după război de Albert Camus şi Jean-Paul Sartre, este formulată încă din 1932 de tânărul Cioran: "Să fie oare pentru noi existenţa un exil şi neantul o patrie?". Câteva teme mari străbat opera lui Emil Cioran: contingenţa fiinţei umane, păcatul originar, sensul tragic al istoriei, sfârşitul civilizaţiei, ameninţarea Răului, refuzul consolidării prin credinţă, obsesia absolutului ascuns, viaţa ca expresie a exilului metafizic al omului etc. Cioran a fost un gânditor pasionat de istorie, pe care o cunoaştea bine din vastele sale lecturi, mai ales din autorii şi memorialiştii perioadelor de decadenţă. Atâta vreme cât a păstrat legătura cu originile şi cât nu s-a înstrăinat de sine, omul a rezistat. Astăzi omul este pe cale să se autodistrugă prin obiectivarea de sine, prin excesul de autoanaliză, de luciditate, de transparenţă.

Opera lui Cioran îşi păstrează actualitatea, fiind comentată de gânditori contemporani importanţi, precum Peter Sloterdijk.

Ironia destinului a vrut ca Emil Cioran să devină celebru tocmai în limba franceză, ale cărei constrângeri le repudiase în tinereţe. Dacă limba franceză i-a potolit excesele şi i-a dăruit secretul formei şi al formulării, rădăcinile sale româneşti i-au procurat seva şi vitalitatea care i-au nutrit opera.

Cărţile sale:

"Pe culmile disperării", Bucureşti, 1934

"Silogismele amărăciunii", Paris, Gallimard, 1952

"Istoric şi utopie", Paris, Gallimard, 1960

"Îndreptar pătimaş", Ed. Humanitas, Bucureşti, 1991

"Cartea amărăciunilor", Bucureşti, 1936

"Exerciţii de admiraţie", Paris, Gallimard, 1986

"Căderea în timp", Paris, Gallimard, 1964

"Lacrimi şi sfinţi", Bucureşti, 1937

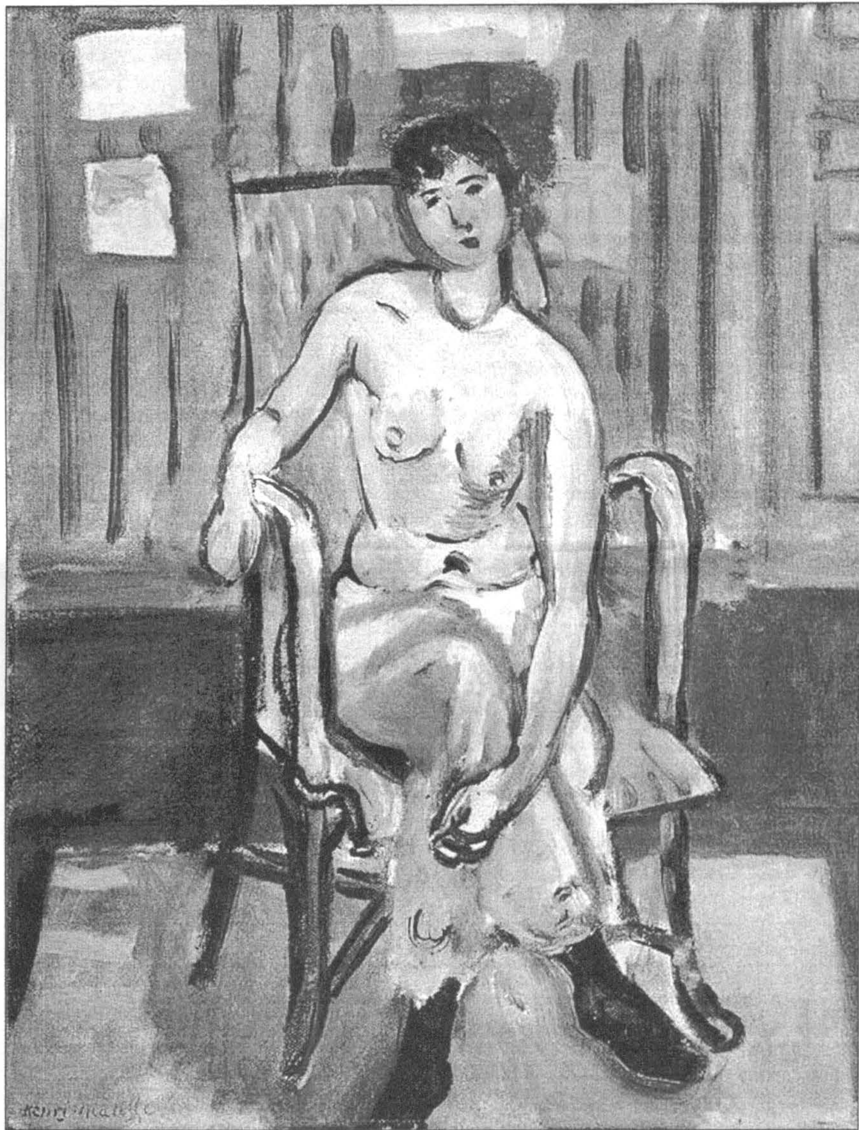
"Tratat de descompunere", Paris, Gallimard, 1949

"Amurgul gândurilor", 1940

"Sfârtecare", Paris, Gallimard, "Les essais ", 1979

"Tentaţia de a exista", Paris, Gallimard, 1956

"Opere complete", Paris, Gallimard, 1997, 1999, 2001, 2003

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

O ipoteză tulburătoare

Eminescu jefuit post-mortem

Primăria Capitalei aruncă "pisica" în curtea MEF. Reputatul bibliofil Ion C. Rogojanu atenţionează statul român că-l va acţiona în instanţă dacă nu se implică în elucidarea cazului

Semnalam, în numărul trecut, existenţa unui Fond Eminescu, constituit după moartea poetului şi transformat, în 1892, în titlu de "rentă română perpetuă". Documentul care confirmă emiterea acestui titlu există la Arhivele Naţionale, în Dosarul 715. Există posibilitatea ca acesta, prin uitare sau prin ignorare voită, să fi ajuns, prin capitalizare, la aproape 2.000.000 de euro. Ar fi o eventualitate fericită, pentru că memoria poetului naţional n-ar mai trebui să stea "cu mâna întinsă" la sponsori.

Chiar dacă acea rentă perpetuă ar fi fost prescrisă după război, să zicem, o dată cu anularea, de către Regele Mihai (la presiunea sovieticilor), prin decret regal, a tuturor titlurilor emise de statul român, titlul cu pricina ar trebui "retrocedat" prin aducerea lui la zi. Altfel, statul nostru de drept se complace (şi prin aceasta) într-o impostură vizibilă şi extrem de jenantă. Pentru că, ignorând cazul, chiar şi după semnalarea lui publică, instituţiile se fac părtaşe la o deposedare perpetuă.

Titlu de valoare cu termen de scadenţă sine die

"Statul român n-a fost desfiinţat şi nici n-a dispărut de pe hartă - ne-a declarat Dan Toma Dulciu, cel care ne-a sugerat ideea acestui demers. Orice instituţie a statului preia, prin vremelnicii administratori, atât activele, cât şi pasivele instituţiei respective. Este şi cazul Fondului Eminescu, asumat, ca responsabilitate, de Primăria Capitalei. Acest fond, care este, de fapt, un cont cu titlu de rentă perpetuă, continuă să-şi producă efectele - aşa cum îi spune şi titulatura - perpetuu, indiferent de regimul care guvernează ţara. Nu ştiu exact cum erau elaborate titlurile în secolul al XIX-lea, dar, dacă e să facem o analogie cu cele contemporane, "renta română perpetuă" intră în categoria titlurilor de valoare cu termen de scadenţă sine die. Efectul lor nu poate fi întrerupt decât printr-un act de autoritate publică". Dan Toma Dulciu a făcut analogia cu cazul datoriilor publice ale României faţă de Suedia, făcute în perioada 1929-1931. Acestea au continuat să crească, prin penalităţile determinate de neachitare, şi s-au stins abia în 2003, în urma plăţii în tranşe a 120 de milioane de dolari. Aşadar, schimbările de regim nu au dus la ştergerea de la sine a acelor datorii publice. În cazul Fondului Eminescu, reactivarea lui (dacă a fost întrerupt vreodată) echivalează cu o retrocedare. Chiar şi viceprimarul Grigore Ioan Popa a fost de acord că, dacă lucrurile stau aşa, memoria lui Eminescu trebuie să primească înapoi ce i se cuvine.

"Primăria doar a preluat spre administrare titlul"

La Primăria Capitalei nu s-a găsit însă nicio dovadă a titlului cu pricina, în ciuda sprijinului acordat de viceprimar, care l-a desemnat pe Dimitrie Buzdugă, directorul Direcţiei Buget, să facă cercetările de rigoare. "Cred că problema nu e la noi - ne-a spus dl Buzdugă -, ci la Ministerul Economiei şi Finanţelor (MEF), unde ar trebui să se găsească arhiva titlurilor emise de statul român. Primăria doar a preluat spre administrare titlul cumpărat de comitetul Eminescu, dar nu ea l-a emis. Trebuie cercetate la sursă toate titlurile emise în anul 1882 de statul român". Domnul director are dreptate, dar numai parţial, credem noi. Pentru că, într-adevăr, din scrisoarea adresată de Maiorescu, în numele membrilor Comitetului Eminescu, reiese clar că titlul a fost cumpărat de aceştia, dar la fel de adevărat este că el a fost încredinţat Primăriei, după cum reiese din aceeaşi scrisoare: "... ne permitem a vă ruga să binevoiţi a primi acest titlu de rentă perpetuă în depozitul Primăriei, iar din venitul anual de 50 de lei de la cupoanele acestei rente să binevoiţi a însărcina pe îngrijitorul cimitirului să menţie în bună stare monumentul şi plantaţiile în chestie şi să împodobească mormântul în ziua de 15 iunie". Iar scrisoarea adresată de primar lui Titu Maiorescu, pe 8 ianuarie 1893 (publicată de noi în numărul trecut), confirmă atât data de emisiune a titlului (octombrie 1892), cât şi numărul documentului (112). "Pisica moartă" - dacă ne e permisă expresia în acest context - se află în ambele curţi, aşa că ambele instituţii ale statului român au toate motivele (şi obligaţiile) să elucideze problema. Cu atât mai mult cu cât ministrul Economiei şi Finanţelor, Varujan Vosganian, este şi vicepreşedinte al Uniunii Scriitorilor şi are, în calitate de om de cultură, responsabilităţi morale suplimentare.

"Există proba materială"

Ion C. Rogojanu, preşedintele fondator al Asociaţiei Ospeţia din România (şi prim-vicepreşedinte al Asociaţiei de Bibliofilie şi Ex Libris), a donat, aşa cum se ştie, judeţului Botoşani singura bibliotecă Mihai Eminescu din România - un tezaur de peste 8.000 de cărţi de şi despre Eminescu, precum şi cărţi şi publicaţii din epoca în care a trăit poetul. Opinia sa, în această chestiune încâlcită, este nuanţată, dar totodată tranşantă: "Primăria este, deocamdată, cea care trebuie să lămurească problema. Spun asta pentru că proba materială că Primăria a primit gestiunea titlului există. Deci această instituţie trebuie să răspundă ce s-a întâmplat cu acel titlu, fie că a fost prescris, fie că funcţionează. Dar, conform denumirii, el nu putea fi nici prescris, nici anulat de iniţiatori. Există, bineînţeles, şi o responsabilitate a Ministerului Economiei şi Finanţelor, iar situaţia trebuie clarificată între aceste instituţii ale statului român, în colaborare, eventual, cu Ministerul Justiţiei. Şi nu neapărat la sesizarea unui ziarist de investigaţii, ci pentru că este datoria lor. Aşa cum este de datoria tuturor fundaţiilor, asociaţiilor culturale sau de altă natură care poartă denumirea de Mihai Eminescu să ia atitudine în acest sens. Pe de altă parte, nici Academia Română nu trebuie să stea cu mâinile în sân, nici Uniunea Scriitorilor, nici Ministerul Culturii, dacă Eminescu înseamnă cu adevărat pentru aceste instituţii ceea ce declară ele că înseamnă. Iar dacă instituţiile direct responsabile ignoră această problemă de respect al memoriei poetului naţional, Societatea Ospeţia, al cărei preşedinte sunt, se va constitui în parte civilă şi va acţiona în instanţă statul român".

"Să menţie în bună stare monumentul"

Există însă şi o altă posibilitate, poate mai tristă decât aceasta, pentru că-l vizează direct pe cel care are prestigiul istoric de prieten şi protector al poetului: Titu Maiorescu. Suspiciunea provine din existenţa (în acelaşi Dosar 715 de la Arhivele Naţionale) a două chitanţe de mână semnate de criticul literar (şi discipol al lui Maiorescu) Mihail Dragomirescu. În prima scrie textual: "Am primit prin D. Socecu & comp. din fondul Eminescu suma de una sută cinci zeci lei". Chitanţa e datată "Bucureşti, 28 Iunie 1894". Aici apar două nedumeriri: 1) Cum putea să primească Mihail Dragomirescu bani din Fondul Eminescu, de la celebrul tipograf şi librar I.V. Socec, de vreme ce acesta nu făcea parte din Comitetul Eminescu?; 2) Cum se puteau scoate bani din Fondul Eminescu, când destinaţia acestuia era, cum se precizează expres, "să menţie în bună stare monumentul şi plantaţiile în chestie şi să împodobească mormântul în ziua de 15 iunie"? La prima nedumerire avem răspunsul în cea de-a doua chitanţă, datând din 7 octombrie, acelaşi an: "Una sută cinzeci (sic!) lei am mai primit, după autorizarea D-lui Maiorescu, de la I.V. Socec, din fondul Eminescu, rest pentru lucrarea mea terminată asupra lui «Eminescu şi Critica stientifică»". Aşadar, Maiorescu îl autorizase pe Socec să-i dea bani lui Mihail Dragomirescu. Dar cum? Să fi schimbat, cu acordul Comitetului, destinaţia titlului de rentă perpetuă? Să fi existat vreo clauză sau vreo cutumă financiar-bancară a vremii, ce i-ar fi permis aşa ceva?...

"Nu pot acuza pe cineva dacă nu există dovada"

Ar fi, cum spuneam, destul de trist să aflăm că Maiorescu a "devalizat" contul Eminescu, confirmând o suspiciune cu multe antecedente. Unul a fost prezentat în numărul trecut al "Săptămânii Financiare" şi se referă la meschinele deconturi ale lui Maiorescu. Ar mai fi faptul că marele mentor a câştigat bani frumoşi din cele 11 ediţii de "Poesii", pe care le-a tipărit fără să-i ceară acordul lui Eminescu, imediat după ce acesta a fost internat la Spitalul Suţu. Şi tot Maiorescu l-a "sărit" pe Matei Eminescu de la succesiunea drepturilor de autor, determinându-l pe acesta să deschidă proces.

Referitor la ipoteza "devalizării", reputatul bibliofil Ion C. Rogojanu a dat următorul răspuns: "Nu pot acuza pe cineva dacă nu există dovada palpabilă. Cu atât mai mult cu cât e vorba de o mare personalitate. Altceva aş avea însă de reproşat lui Maiorescu: faptul că nu l-a cooptat şi pe Matei în Comitetul Eminescu. Aşa ar fi fost normal şi corect, căci Matei era fratele poetului".

MIRON MANEGA

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Vrăjitoarea neagră

A murit Nicăpetre. De-o vreme, o lumină galbenă, poate prea galbenă, se insinuase pe chipul lui de faun sălbatic. Discursul îi devenise calm, ademenit spre odihnă. Cu vorbe puţine, încerca un ultim legământ cu viaţa-i nepotrivit de scurtă.

A lăsat în urmă o operă intolerantă, săvârşită în cultul iubirii, celebrând cu necesitate zilnică profunzimea spiritului. Un spirit singular, refugiat de tânăr într-o lume resemnată la gândul că întotdeauna trebuie să fi primul. Mereu primul. A-ţi propune cu obstinaţie doar concilierea cu performanţa e numai o formă de seducţie a bărbăţiei. Pe Nicăpetre l-au recomandat perseverenţa şi răbdarea, obligându-l curtenitor la asceză. Demersul lui artistic i-a personificat puterea de invenţie, însingurându-l într-o lume intrigată de abstracţia originalităţii sale asumate după criteriul normalităţii, al cuviinţei şi al bunului-simţ. Viaţa lui ne invită la o ceremonie intemediată cu meşteşug între subtilitatea gândului agreabil şi mentalitatea unei lumi inflexibile, cuprinsă de fierbinţeli resentimentare. Retorica ei ne apropie după un reţetar ingenios şi afectat, împodobindu-ne sufletul cu folosul operei de artă. Efortul lui de-o viaţă ne flatează cu subtilitate, slăbiciunile omeneşti pălind necondiţionat în faţa genului de curtoazie folosit cu abilă îngăduinţă spre a ne scăpa de eventualele justificări ale neştiinţei noastre. Dar sporul la viaţă are dintotdeauna şi implicaţii neprevăzute de cel ce se afundă singur şi creator în adâncuri imaginate doar cu talent şi cu iubire. Nicăpetre a trebuit să plătească pentru îngereasca lui pasiune. Potolită prea repede şi fără milă de o anacronică vrăjitoare neagră, existenţa lui e supusă prin revelaţia acestei pasiuni unui canon care să-l rânduiască în eternitate.

A slujit cu suflet un meşteşug vechi exprimându-şi astfel condiţia de creator. Lemnul şi hârtia desenată, piatra şi bronzul, şi într-un sfârşit chiar cuvintele i-au dominat existenţa, libertăţile ca şi restricţiile ordonându-se obligatoriu în jurul acestor borne care i-au numărat zilele şi nopţile. Zile şi nopţi sacrificate unei aşteptări cuprinsă de bucurii şi decepţii, dăruită irevocabil unui spaţiu al solitudinii ce s-a vrut aranjat în durată cu pasiune şi nu fără anume renunţări. O viaţă antrenând realizări grandioase cu o discreţie exprimată frumos, devorată şi de invidii şi uneori împiedicată de mânia furioasă a unora.

În Săptămâna Patimilor o horă nevăzută a încins împrejurul fantast şi demoniac al celui care a fost Nicăpetre.

La 33 de ani, demult, blestemul şi legenda i-au fost deconspirate. Încălzit la focul dumnezeiesc al muntelui, a coborât în mijlocul oraşului sub povara muncii câtorva ani. Expoziţia lui din acel an - 1969 - a fost o primă cumpănă care l-a exprimat solar între semeni. Repede i-a venit rândul să se aşeze în oraşul de pe Jiu, întâlnindu-se cu geniul. Lucrarea lui de atunci s-a consumat ca o relaţie intimă cuprinsă de reveria adoraţiei. Atunci s-a întâmplat ca Îngerii lui să sacralizeze un adăpost atins de păcatele vremii. Lucrarea lui a fost doar o "hârjoană" acceptată oficial. În timp s-a dovedit blândă şi cotropită încă de mistere. Mai e timp pentru eventuale exerciţii de adoraţie.

După alţi câţiva ani buni l-a cuprins definitiv depărtarea. Raiul absolut i-a fost refuzat. Într-o lume agresivă a trebuit să confirme asumându-şi iar începutul. Închipuindu-se într-un tandem silnic cu demonul s-a consumat fascinat până la epuizare de complicitatea astrelor. A putut să se elibereze şi s-a întors acasă. Acasă, unde s-a aşezat cu viaţă cu tot între pereţii albi ai unui Muzeu botezat cu numele lui.

Gândurile lui în piatră şi lemn, aşezate în cuvinte sau presate sub desenele mari atârnate la geam, imaginează o lume articulată numai de cele câteva vorbe din cartea de identitate. Poza sculptorului explică trecerea prin viaţă a unui om desemnat să-şi poarte de grijă doar cu imaginaţie personală. Pulberea vieţii şi extazul morţii, într-o fotografie veche de familie, par cuprinse de complexitatea diafanului. În urma lor rămân statui confuze în puritatea lor matinală, desene uimite că atrag atenţia atâtor priviri şi lungi rânduri de cuvinte cuprinse din când în când de umbra adevărului. Atât?

Nori de fum alb desenează pe cer chipul lui Nicăpetre. Absurdul neguros complică splendoarea unei vieţi curate. Fantezia marilor mituri coboară domestic şi cedează locului primatul desfătării. Un scenariu preponderent onomastic încearcă să povestească pe înţelesul tuturor cât de grea poate să fie o moştenire nemeritată. Curăţite de mai vechile imagini retorice, chipuri încercate de durere se adaptează greutăţii momentului. O lume care rămâne se instalează definitiv într-un teritoriu învăluit de tristeţe. Evenimente colaterale contribuie prin alternanţa discursului şi prin juxtapunerea mai multor judecăţi la mai buna asumare a suferinţei, nuanţată nefericit de cruzimea soartei.

Nicăpetre nu mai este. În decorul fastuos al Săptămânii Patimilor numele lui tronează desuet închizând definitiv o lume hrănită doar cu imaginaţie poetică. Teribile imprecaţii anunţă cu un efort de cuprindere demn de o cauză mai bună întoarcerea la o altă lume a cărei vigoare e cuprinsă de viciu şi de indiferenţă.

Cu moarte pre moarte călcând ne lăsăm încercaţi de sentimentul creştinesc al milostivirii, cerând îndurare şi înţelegere înfricoşaţi la gândul uitării definitive.

Nicăpetre, indiscutabil, întruchipează pasiunea pentru o viaţă trăită în plenitudine, urma ei exaltând voluptăţi celeste şi provocând de-acum imaginaţia multora.

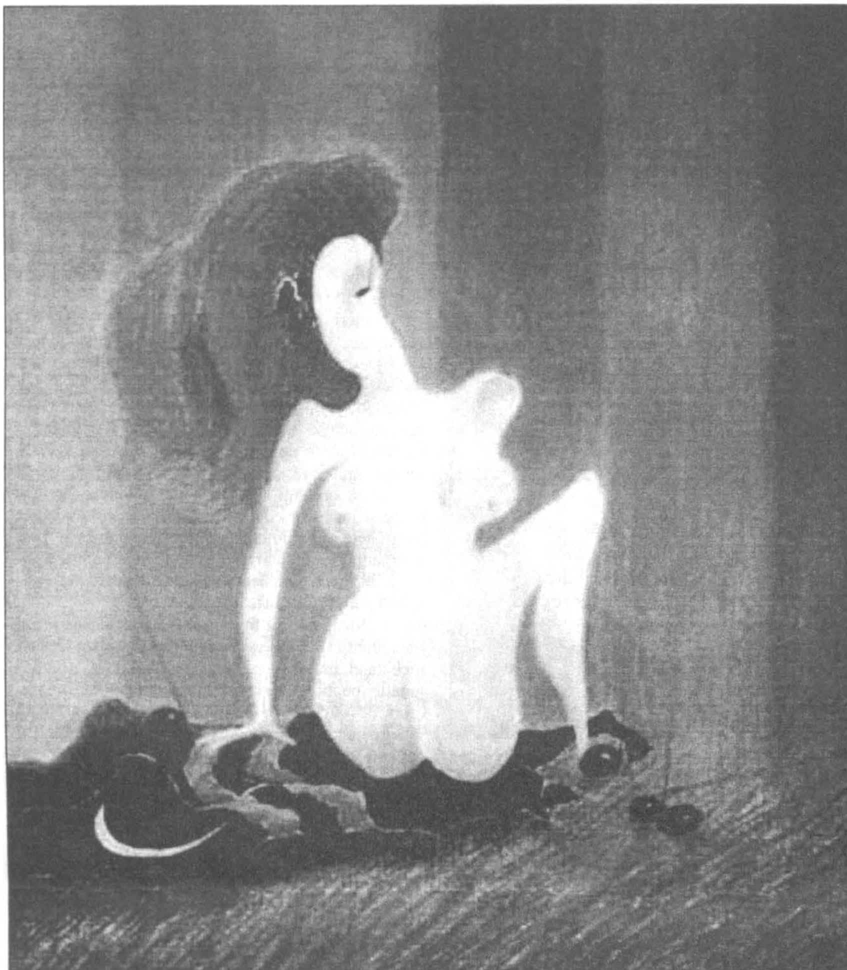
Dumnezeu să-l cuprindă cu iertare în împărăţia Lui.

VASILE VASILESCU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Interviu prin poştă

Sunt profesoara Didona Eminescu-Stanislav din oraşul Predeal.

1. Mă număr printre cei care, fără vreun merit anume, au avut sau au privilegiul de a face parte din familia poetului Mihai Eminescu şi de a purta acest nume mare şi sfânt, la rostirea căruia vibrează şi se înclină orice suflet de român adevărat. Tatăl meu, Victor Eminescu, a fost cel dintâi fiu al lui Matei Eminescu, fratele mezin al poetului.

2. Despre rudele Poetului s-a vorbit puţin, nerespectându-se întotdeauna adevărul. Unii exegeţi au negat chiar dreptul descendenţilor de a purta numele Eminescu. Alţii au afirmat că nu există descendenţi. Însă un merit deosebit în limpezirea unor probleme de familie, bazându-se pe multe şi reale documente, l-a avut distinsul profesor dr. doc. Augustin Z N. Pop, care a lăsat posterităţii volumul "Contribuţii documentare Ia biografia lui Mihai Eminescu" (ed. 1962 şi 1969) şi a întocmit arborele genealogic al familiei Eminescu atât pe linie paternă cât şi pe linie maternă. De genealogia familiei s-au mai ocupat acad. prof. Dimitrie Vatamaniuc (Bucureşti) şi prof. Gh. Calotă din Brăila, printre alţi cercetători. Bunicul meu, căpitanul Matei Emino-vici, al unsprezecelea copil al soţilor Gheor-ghe şi Ral u ca Eminovici, a adoptat numele Eminescu în mod legal, fapt consemnat în Buletinul Oficial nr. 168 din anul 1892. El a fost singurul care, prin descendenţii săi, a dus mai departe numele Poetului. Tatăl meu, Victor Eminescu (1886 - l949) - publicist şi avocat - a fost primul copil al lui Matei Eminescu din căsătoria acestuia cu Matilda Ilian Iosefescu, profesoară de limba română şi istorie la Externatul Secundar de fete din oraşul Brăila. Al doilea copil, Maria-Lucreţia (n. 1887) a trăit doar câteva luni. Victor Eminescu a avut cinci fiice. Din prima căsătorie, cu Eugenia Petrescu, s-au născut două gemene: Raluca (1912-1989) şi Eugenia (1912-1982) care nu au avut urmaşi. Din a doua căsătorie, cu Alexandra Basistâi din Soroca, au văzut lumina zilei alte trei fete: Natalia (asistenta medicală - n. 1936), Aglaia Maria-Magdalena (arte plastice - n. 193 şi subsemnata, Ileana-Didona (profesoară - n. 1942). Gheorghe-Mihai Eminescu, fiul Aglaei, (n. 1970) trăieşte în prezent în statul Massachusetts - S.U.A. Deşi cu vizibile înclinaţii literare, a preferat să îmbrăţişeze un domeniu mai potrivit cu cerinţele epocii, cel al electronicii. Fiica mea, Iulia-Adriana Eminescu-Stanislav (n. 1978), absolventă a Facultăţii de Studii Economice - Secţia germană (SELS) se află în Germania pentru a-şi perfecţiona studiile. Din a doua căsătorie a bunicului meu, Matei Eminescu, cu Ana Condeescu (din Mizil) s-au născut patru copii: Lelia (1891 -l896), Ecaterina (1892 - 1970), Hanibal (1893 - 1911) şi Gheorghe (1895 - 1988). Familia s-a continuat pe linia Ecaterinei şi a lui Gheorghe. Ecaterina, căsătorită cu Alexandru Persu, a avut trei copii:

- Ioan-Spiru (inginer, n. 1912) - nu a avut urmaşi. În anul 2001 mai era în viaţă şi locuia în Braşov.

- Anton-Eugen (1914-1934) - agronomie - Bucureşti.

- Sanda (n. 1930 - metalurgie) căsătorită cu Florea Oprea, are doi copii: Florin-Viorel (n. 1967) - Facultatea de Mecanică- Galaţi şi Marina-loana (n. 1954 - Inst. Politehnic - Bucureşti). Cei doi fii ai Marinei, căsătorită cu Nicolae Olaru, sunt Matei-Alexandru (n. 1983) şi Mihnea-Ioan (n. 1987).

Gheorghe, fratele mai mic al tatălui meu, a îmbrăţişat cariera militară (grad de colonel). Este autorul unor lucrări de memorialistică şi al monografiei, "Napoleon". Fiica lui Gheorghe Eminescu şi a Elenei Labunţeva a fost lolanda Eminescu (1921 - 1998), absolventă a Facultăţii de Drept din Bucureşti şi prima femeie judecător din ţara noastră. Roxana Eminescu, fiica Iolandei (n. 1947 - Facultatea de Filologie din Bucureşti) locuieşte în Franţa împreună cu fiul său, Răzvan-Ionuţ Eminescu (n. 1983). Roxana îşi desfăşoară activitatea la Universitatea din Brest, catedra de lb. portugheză, iar Ionuţ este student la Facultatea de Drept. Descendenţii Poetului, prin fratele său Matei, nu sunt mulţi (12). Dintre aceştia doar 7 (şapte) îi mai poartă, ca un dar nepreţuit, numele Unic. Dar, cu siguranţă, toţi, oriunde ar fi, în orice colţ de lume, se străduiesc să-l onoreze aşa cum se cuvine.

3. Este un sentiment aparte care te înalţă în ochii oamenilor, dar în aceeaşi măsură te obligă, îţi creează nişte responsabilităţi, îţi marchează viaţa în sens pozitiv. Curiozitatea, însoţită adeseori de o anume admiraţie, cu care eram privită încă din copilărie de cei din jur, datorită originii mele, m-a făcut să devin conştientă, destul de timpuriu, de faptul că acest nume, idolatrizat aproape de un întreg popor şi a cărui faimă a trecut de mult dincolo de hotarele ţării, nu poate fi compromis, dar mai ales eu nu am voie să-l compromit în nici un fel.

4. Îmi stăruie şi acum în amintire cuvintele ce mi-au fost adresate cu mulţi ani în urmă de o bună prietenă, pe când eram elevă la liceul "Iulia Haşdeu" din Bucureşti: "Tu porţi acest nume mare: EMINESCU, care va arde ca o făclie peste veacuri". Într-adevăr, acest nume mare nu numai că a fost un impediment, dar a reprezentat pentru mine un far călăuzitor, mi-a dat impulsul necesar pentru a mă identifica cu ceea ce este mai bun şi mai frumos în viaţă, mi-a dat puterea de a lupta împotriva greşelilor pe care le-am făcut sau le-aş fi putut face, mi-a dat dorinţa şi tăria de a mă autodepăşi. Şi pornind de la ideea că meritele i se cuvin doar LUI, nu am încercat niciodată să obţin foloase materiale de pe urma numelui.

5. Din păcate, răspunsul este negativ.

6. În general elevii, poate într-o măsură mai mică adolescenţii, sunt foarte receptivi când este vorba de poezia lui Eminescu. Unii sunt de-a dreptul pasionaţi şi fascinaţi. încearcă să compună versuri, avându-l model pe Poet, Adesea au rezultate remarcabile. Aceasta depinde mult de sensibilitatea şi talentul fiecăruia, dar nu în ultimul rând de profesor. El este cheia. Lui îi revine misiunea nobilă de a trezi sentimente şi trăiri deosebite şi cred că, în bună parte, am reuşit să produc acea atracţie necesară pentru ca elevii mei să recepteze la adevărata valoare elementele esenţiale din viaţa şi opera Poetului.

7. În calitate de descendentă a lui Mihai Eminescu am fost invitată în mai multe locuri din ţară, în semn de binemeritată recunoaştere şi preţuire a celui care a fost considerat Poetul Nepereche al românilor. Voi menţiona doar câteva dintre manifestările la care am avut bucuria să fiu prezentă. În iunie 1964, am fost invitată la Academia Română la Bucureşti (Sesiune comemorativă şi spectacol omagial), Botoşani şi Ipoteşti împreună cu surorile mele. Apoi, în vara anului 1989, anul Centenamlui Eminescu, în afară de participarea la Sesiunea de la Academie (Bucureşti) şi manifestările culturale şi artistice de la Ipoteşti, Botoşani şi Iaşi, amintesc pe cele din Brăila, Focşani, Braşov, Biblioteca Pedagogică-Bucureşti şi Casa memorială "Tudor Arghezi" de la Mărţişor (Bucureşti).

Iată, titlurile unor comunicări susţinute de mine cu aceste ocazii:

11 mai 19S9-Brăila: "Dulceapovară a unui nume"

21 mai 1989 - Mărţişor-Bucureşti: "Eminescu şi Arghezi"

14 iunie 1989-Braşov: "Eminescu în documentele de familie"

Liceul din Predeal (unde mi-am desfăşurat activitatea de profesor de limba română şi franceză din 1969 până în 2003) împreună cu Casa de Cultură şi Oficiul Judeţean de Turism au organizat pe 12 iunie 1989 simpozionul "Centenar Eminescu", la care, de asemenea mi-am adus contribuţia.

Alte participări:

- Banchetul spiritual "Eminescu la Floreşti" - ed. a III-a, organizat între 13-15 iulie la Tg. Jiu şi Floreşti;

- Interviu acordat ziarului "Braşoveanul" din Braşov (12-18 iunie 2001);

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

- Interviu privind genealogia familiei, acordat Televiziunii române pe 21 iunie 2001;
- Participarea la lansarea căiţii "Povestea Magului călător în scrierile lui Mihai Eminescu" a prof. Ioan Câmpan (13 ianuarie 2002);
- Interviu acordat Studioului din Iaşi, în vederea realizării unei emisiuni dedicate lui Mihai Eminescu - 17 ianuarie 2005;
- Interviu acordat Studioului TV Cultural - Bucureşti pentru emisiunea din 15 iunie 2005, închinată Poetului.

Aş dori să mă opresc puţin asupra unui eveniment deosebit care s-a petrecut în anul 2000, declarat "Anul Eminescu", în viaţa culturală a micului nostru oraş de munte, Predeal. Din iniţiativa Liceului Teoretic "Mihail Săulescu" şi cu sprijinul Primăriei s-a desfăşurat în zilele de 18 şi 19 noiembrie 2000 un simpozion "Mihai Eminescu" intitulat "Sus, pe creste, un luceafăr…" A fost o manifestare complexă, considerată foarte reuşită. Participarea unor persoane culturale din ţară, între care eminescologi de vază, cum ar fi: prof.dv. Dimitrie Vatamaniuc (Bucureşti), prof. dr. Theodor Codreanu (Huşi), prof. dr. Tudor Nedelcea (Craiova), prof. dr. Nicolae Bulz (Bucureşti), prof. Petre Popescu Gogan (Bucureşti), prof. Gh. Calotă (Brăila), prof. dr. în ştiinţe teologice Const. Galeriu (Bucureşti), prof. Ion Itu (Bucureşti) etc. vine în sprijinul acestei aprecieri.

Din păcate, spre marea mea dezamăgire, lipsa fondurilor băneşti ne-a împiedicat să realizăm ceea ce ne propusesem: reînfiinţarea Societăţii Academice "România Jună", care fusese înfiinţată în 1871 la Viena de către un grup de studenţi români, în frunte cu Mihai Eminescu şi a cărei activitate încetase în anul 1944.

8. Nu am publicat articole, eseuri sau lucrări literare cu privire la Mihai Eminescu, considerând că, în calitate de membrii de familie, aş fi putut fi subiectivă şi astfel aş fi dat ocazia să se facă diverse aprecieri sau comentarii nedorite.

9. Ridicarea unor lucrări monumentale, busturi ori statui, întru cinstirea Poetului, a frământat mintea multor artişti plastici din vechea şi din noua generaţie. Personal nu am avut ocazia să partitip la Brăila şi Focşani la dezvelirea bustului Poetului în cadrul Centenarului Eminescu. Autorii celor două opere sunt sculptorii Dumitru Pasima (Brăila - 11 mai 1989) şi Marcel Guguianu (Focşani -22 iunie 1989). Pe lângă emoţia firească pe care mi-au creat-o aceste două evenimente, în calitate de rudă a Poetului, am simţit o mare mândrie şi mulţumire sufletească izvorâte din recunoaşterea valorii spirituale a acestui Geniu vrăjitor al condeiului, care a fost Mihai Eminescu. Gândul meu, de profundă admiraţie şi recunoştinţă, se îndreaptă către toţi aceia care îl venerează pe Poet şi spre Dvs., d-le prof. N.D.Petniceanu, evident, nu în cele din urmă, către toţi aceia care se străduiesc -într-un fel sau altul - să-i păstreze nemuritor pe Mihai Eminescu, această figură uimitoare care a intrat în sfera dătătoare de lumină a legendei şi a cărei strălucire se răspândeşte odată cu trecerea timpului.

10. Este ştiut faptul că articolele critice au la originea lor motive diverse. Unele sunt animate de intenţii bune, fie de a îndruma, fie de a corecta aspectele considerate neconforme cu i calitatea. Altele, pe care le-aş numi critici interesante, prin care autorii lor încearcă şi speră să se remarce, poate şi din cauză că lucrările lor nu s-au putut ridica la nivelul celor pe care le contestă. În săptămânalul "Dilema" nr. 265/27 februarie - 5 martie 1998 - director fondator Andrei Pleşu, au apărut câteva articole critice la adresa lui Mihai Eminescu. Unele i-au contestat actualitatea, altele ierarhizarea operei (mai ales poeziei), afirmându-se că nu are nici o valoare. S-au formulat consideraţii critice şi pe marginea prozei eminesciene şi a activităţii ziaristice a poetului, încercându-se în cadrarea lui în unele curente politice. Nu au fost uitate nici operele de artă (picturi, sculpturi) care îl omagiază pe poet. O mare parte din aceste articole sunt scrise într-o manieră insultătoare, răuvoitoare, cu intenţia vizibilă de a-l "desfiinţa" pe Eminescu. Fireşte, ca descendentă directă a familiei marelui poet, aceste aprecieri nu m-au bucurat, dimpotrivă, ele m-au mâhnit profund. Nu pot, însă, să nu remarc faptul că, dacă s-a câştigat ceva în România astăzi, aceasta este libertatea de expresie. Fiecare are dreptul să-şi formeze o părere personală-despre un scriitor sau altul şi este liber să şi-o exprime. Mai trebuie, totuşi, să treacă un timp, cred eu, până vom evolua şi în găsirea şi folosirea celor mai adecvaţi termeni pentru exprimarea ideilor noastre mai ales în presă şi în alte mijloace formatoare de opinii, cum ar fi radioul, televiziunea etc. Pentru a fi mai subiectivă, cum am mai spus, nu am vrut să fac comentarii de specialitate privind opera poetului. Pentru mine personal, Mihai Eminescu a fost, este şi va rămâne ce! mai mare poet român. Indiferent de ce s-a scris în săptămânalul "Dilema", articole între care unele m-ar scuti chiar de orice comentarii, sau ce se va mai scrie, eu cred în genialitatea operei eminesciene. De aceea consider că Eminescu nu merită astfel de aprecieri denigratoare. Sigur că nu tot ce a scris reprezintă opere de artă, dar cea mai mare parte a creaţiei sale nu poate fi negată, ea rămâne etalon de frumuseţe şi valoare, părere pe care, de altfel, o împărtăşeşte marea majoritate a oamenilor de cultură română din ţară şi de peste hotare. Sunt convinsă că timpul va cerne ideile critice şi îi va aşeza nemilos pe cei ce scriu, pe treapta pe care singuri şi-au ales-o prin lucrările lor. El va trece în umbră aceste secvenţe de denigrare, secvenţe de care, după cum ştim, Eminescu nu a fost scutit nici în timpul vieţii, ca şi alte mari genii ale culturii universale, de-a lungul secolelor.

P.S. Stimate D-le Prof. N.D.Petniceanu Doresc să aibă succes lucrarea ce o veţi publica şi vă rămân recunoscătoare pentru dragostea statornică ce o purtaţi poetului Mihai Eminescu şi pentru sacrificiile materiale pe care le faceţi.

Multă sănătate, dvs. si familiei, din partea mea şi a soţului meu, dr. Emil Stanislav.

Nota redacţiei: materialul figurează într-o carte, probabil Domnul Eminescu soseşte iarna. voi. II pentru anul 2010. Voia Domnului…

20 octombrie 2005, Predeal
Prof. DIDONA EMINESCU-STANISLAV

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ANIVERSARĂ

Radu Cârneci - 80

Poet, eseist, traducător, jurnalist literar, editor

Născut la 14 februarie 1928, în satul Valea lui Lal - comuna Pardoşi, jud. Rîmnicu Sărat (azi, Buzău). Licenţiat al Facultăţii de Silvicultură din Braşov (1954).

A înfiinţat, în 1964, la Bacău, revista de cultură Ateneu (serie nouă). A fost secretar al Uniunii Scriitorilor (1972-1976), apoi şef al secţiei de literatură şi artă la revista Contemporanul (1976-1990). Actualmente, director al Editurii Orion (din 1991) şi director executiv al Fundaţiei Naţionale "Izvoare" pentru protecţia Naturii şi Artelor în România (începând cu 1997).

Din bogata-i operă subliniem: Orgă şi iarbă - 1966; Umbra femeii (sonete) - 1968; Centaur îndrăgostit - 1969; Grădina în formă de vis noi sonete de iubire) - 1970; Cântând dintr-un arbore - 1971; Oracol deschis - 1971; Cântarea cântărilor (parafrază modernă la celebrul text omonim, din Vechiul Testament, atribuit regelui Solomon) - 1973; Banchetul - 1973; Temerile lui Orfeu - 1978; Un spaţiu de dor (col. "cele mai frumoase poezii") - 1980; Sonete (de iubire şi moarte) - 1983; Clipa eternă (col. "poeţi români contemporani") -1988; Scrisorile către Dorador (text român-francez) - 1997; Heraldica iubirii (col. "biblioteca pentru toţi") - 1999; Scrieri (ediţie în trei volume, îngrijită de autor, selecţie din întreaga-i operă: I - Arborele memoriei; II - Heraldica iubirii; III - Clipa eternă) - 2004. Din traduceri, notăm (numai pe cele editate în volume): Léopold Sédar Senghor (Senegal): Jertfe negre - 1969; Sre?ko Kosovel (Slovenia): Extazul morţii - 1975; Kahlil Gibran (Liban): Profetul - 1983; Charles Baudelaire (Franţa): Florile răului "Les fleurs du mal" (prima integrală lirică Baudelaire în limba română, înfăptuită de un singur traducător) - 1991; Jacques Chessex (Elveţia): Elegiile lui Yorik - 1995; Mousse Boulanger (Elveţia): Inimă de aur - 1998; Delmira Agustini (Uruguai): Dulci elegii - 2002.

Radu Cârneci este şi autorul unor mari antologii literare, astfel: Sonete - Shakespeare - Voiculescu - 1996; Arborele neuitării (cuprinzând poeţi de limbă română din Israel) - 1997; Mioriţa - în şapte limbi (română, franceză, spaniolă, italiană, engleză, germană, rusă) - 1997; Poezia Pădurii române (patru volume; I - poezie populară de inspiraţie silvestră; II - clasicii; III - modernii; IV - contemporanii) - 2001; Cinegetica (trei volume de texte din literatura universală şi română) - 2003; Istoria Pădurii Româneşti de acad. Const. C. Giurescu - 2004.

Premii ale Academiei Române şi Uniunii Scriitorilor, Doctor Honoris Causa al Universităţii Bacău.

VÂNĂTOR CU ŞOIM

... de mugur dor şi de lumină-adâncă
de Soare rază înflorind o stâncă
de iarbă fraged vuiet către stele
şi ropotul de ploaie şi acele
păsări de vis sosindu-ne şi încă
de mugur dor şi de lumină-adâncă.
(... ce-a fost rămâne-n iarnă şi-n topire
trupul tânjind spre-această despărţire
de vânăt frig, dorindu-se iar tânăr
iar vânător cu şoimul şoim pe umăr
şi iar vrăjind a vorbelor pornire:
ce-a fost rămâne-n iarnă şi-n topire...)
... vom îndrăzni grădinile spre norduri
vom încălzi în suflete fiorduri
rămase-n spaime, izolând durerea,
şi gura ta - sărutului ca mierea -
va înteţi a' sângelui acorduri:
vom îndrăzni grădinile spre norduri...

MIERLA DE ETERNITATE

... s-aude mierla de eternitate
sunând adânc în aerul-cetate
iar frăgezind cu fluieru-i de ceruri
ştiutele şi proaspete-adevăruri
dându-le miez ce-n miezul firii bate:
s-aude mierla de eternitate...
(... cu trupul tău de tânără vestală
asemeni primăverii, triumfală
bolţi arcuieşti împodobite-n verde
sub care drumul gândului se pierde
când steag iubirii arborezi cu fală
în trupul tău de tânără vestală...)
... minunile către minuni mă cheamă
topind în aripi ne-minuni şi teamă
zboruri în sânge înnoind seminţe,
regenerând credinţa-n ne-credinţe
şi iar mă simt cu cel-ascuns de-o seamă:
minunile către minuni mă cheamă...

POLENURI

... de peste tot miresme ne-mpresoară
ca voaluri dulci în aripă uşoară
polenuri vii, ca nouri de plăcere
purtându-şi auria lor avere
spre fecundări - ca lumea să nu moară
de peste tot miresme ne-mpresoară...
(...din fragede-alambicuri vegetale
nectaruri strălucind - în osanale
de-albine: imnuri aiurind văzduhuri
picură-n guri de bănuite duhuri
alcooluri fine - ameţită vale ! -
din fragede-alambicuri vegetale...)
... iubirea e din vis şi-nţelepciune
şi, iată,-n efemera mea minune
se-ncheagă haruri întărind credinţe
ca fructele urcând înspre seminţe
în care iar polenuri să se-adune:
puterea e din vis şi-nţelepciune...

OUL ETERN

se închină lui Brâncuşi
ochi al tăriei fără de fiinţă
materiei rodind în prisosinţă
sublim de vis esenţelor primare
răspuns cerând o singură-ntrebare
punct hialin întemeind credinţă
ochi al tăriei fără de fiinţă
(...matrice-n care se încheagă sporul
a tot ce-a risipit Risipitorul
adânc de chip şi ascunzând adâncul
în care se-ntrupează tainic pruncul
edenic semn: femeie tu eşti dorul
matrice-n care se încheagă sporul...)
...nimic fără de tine şi nici-unde
tu îl pătrunzi pe cel ce te pătrunde
dai gând în grai auzului privire
cu gustul pipăi spre nemărginire
şi-l mirosind neantul se ascunde:
nimic fără de tine şi nici-unde...

AL TAINEI CHIP

al tainei chip fără de chip ştiut
prin sine doar văzut în nevăzut
cu văzul minţii voi a mi-l ivi
eu ceaţa-n devenirea lui a fi
spre a mă-ncape Cel-Neîncăput:
al tainei chip fără de chip ştiut
(...eu ceaţa, adevărul în respir
torcându-mă al clipelor deşir
tăcut pătrund materiei în joc:
sunt ceaţa-n ceaţă, vuiet în ghioc
topindu-mă de suflet ca un mir
eu ceaţa, adevărul în respir...)
...şi zidurile cad ca nefiind:
eu cel cuprins pe necuprins cuprind
şi-asemenea-s în toate şi în tot:
cu cel ce poate-nvinge şi eu pot
şi-s ceaţa din adâncurile-n jind
şi zidurile cad ca nefiind...

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Cu Eminescu prin Infern

"Famenii" lăudători

Primul care se ridică împotriva schimbării textului de către editorii lui Eminescu este I. L. Caragiale, într-o intervenţie care este de obicei citată fragmentar, destul de timid, dar neverificată. Mai întâi, în iulie 1890, la un an de la moartea poetului, Caragiale publică în ziarul Timpul "Ironie", o amintire, care va fi reluată cu multe modificări de către el însuşi în volumul Note şi schiţe,1892. În acelaşi volum de Note şi schiţe el adaugă alt text: "Două note", justificându-se pentru că a citat finalul Scrisorii II de Eminescu altfel decât se ştia de către cititori, aşa cum a fost auzit poemul în Junimea, nu cum a fost cenzurat după aceea în Convorbiri literare şi în Ediţia Maiorescu. Acest al doilea text este foarte important, şi-l redăm fără croşetele obişnuite la editorii lui Eminescu:" Versurile citate la pagina 19 sunt exact acele pe cari Eminescu le-a citit în Junimea. Mai târziu s-a făcut modificarea lor după observaţiile şi cererea câtorva persoane din cercul acela, a căror sensibilitate extremă se simţea jignită de expresiile prea viguroase, prea crude, ale poetului. El - se ştie bine aceasta - a făcut concesiune delicateţii acelora şi a îngăduit să se toarne în veninul lui nativ şi sincer puţină apă de trandafir... să i se schimbe Famenii în Oamenii şi scârbi în mâhni; dar nu din toată inima a făcut această concesiune, deşi, în discuţia fără şir şi nici căpătâi ce se iscase, ca de obicei, după citirea poemei, stăruise şi "votase" pentru modificarea anodină şi o damă la care el ţinea foarte mult în acel timp.

Le spun acestea ca să nu se crează de către public - mai puţin iniţiat în ale mişcării literare - că ar fi citaţiunea de mai sus o falsificare: este o variantă originală, aceea anume la care ţinea poetul, o variantă ce mi se pare - /mie/ care am groază de "apa de trandafir" - cu mult preferabilă celei puse în vânzare de domnii editori. Eminescu nu era androgin, era bărbat; el pe impotenţii intelectualii nu-i considera ca oameni, ci ca fameni, şi de aplauzele lor nu s-ar fi mâhnit - se scârbea.

Dar la varianta asta cedase el cel puţin, sub ce influenţă - nu ne pasă... Mai târziu însă s-a petrecut ceva mai rău... mai târziu pe când artistul era cu mintea bolnavă s-a făcut în opera lui publicată în volum îndreptări, purgări şi omisiuni cu desăvârşire arbitrare. Eu crez că asta trebuie relevat.

Editorii sunt liberi să tragă câte exemplare vor, să le vânză cum şi cât le place, să profite de munca şi de pe urma sărmanului pierdut cât pot, sunt liberi; să rămână negustorul cinstit, şi câştig bun să-i dea Dumnezeu, dar să stea la taraba lui şi să nu s-amestece a poci opera artistului. (...) Care artist, care om de bun-simţ şi de treabă ar îndrăzni să ia un penel şi să îndrepteze o trăsură măcar a unui Rafael, să prefacă numai o măsură a lui Beethoven, ori să potrivească coapsa lui Apolon sau şildul unei Venere după personala lui judecată şi după pornirea gustului său actual? Lucrarea ce un artist ca Eminescu o lasă este, cu toate calităţile şi defectele ei, ceva sfânt, fiindcă-n ea se întrupează pipăit, şi pentru o viaţă mai durabilă decât a neamului său întreg, gânduri şi simţiri de veacuri ale acestuia,şi de aceea, fără teamă de exagerare, s-a putut zice că o aşa lucrare este patrimoniul omenirii întregi, nu numai a unui neam.

Şi aşadar a pune mâna fără sfială pe o asemenea lucrare cu calităţi eterne şi a cuteza s-o potriveşti sau s-o mai ciopleşt, după trecătorul tău gust şi cu competenţa ta discutabilă - discutabilă pentru că e negativă faţă cu realitatea evidentă şi palpabilă a monumentului ce-l judeci , discutabilă /,/ fie ea cât de autorizată în părerea-ţi proprie şi a câtorva clienţi /,/- va să zică a mutila lucrarea de artă pentru restul fără capăt cunoscut al lumii şi vremii este a te face vinovat de o faptă reprobabilă, este, cu un cuvânt, o profanare... Iar de profanare nu e capabil decât un om fără inimă şi cu spiritul îngust, un om care niciodată nu se poate uita pe sine, care nu poate avea nici o ridicare de suflet pe deasupra egoismului strâmt, nici o emoţie... cum să zic? Impersonală - ca să întrebuinţez şi eu nişte platitudini platonice scoase de curând iar la modă - nici un fel de respect chiar când se află în faţa lucrurilor sfinte... fiindcă n-are, fiindcă nu poate avea nimic sfânt pe lume..."

Am citat după mica babilonie care se cheamă "Corpusul receptării critice a operei lui Eminescu", Vol I, Ed. Saeculum, I. O., 2oo2 (până acum au apărut 12 volume), şi merg, deocamdată, pe mâna editorilor punând doar cu litere de alt fel expresia "cedase el cel puţin" pentru a se înţelege accentul logic în frază - şi cele două virgule între paranteze drepte. Citând fragmentar partea referitoare la filologie, Perpessicius atrăgea atenţia în 1943 că aceste schimbări "au prilejuit lui Caragiale violenta ieşire împotriva Junimei şi a lui Maiorescu" (O. III, p. 267). Acest fel de defini ţinta este liniştitor şi invită la istorie literară, relaţiile lui Caragiale cu Junimea şi Maiorescu în 1892, etc., distrăgând atenţia de la textul ca text. După cum vedem, într-adevăr Conu Iancu vorbeşte de editori în general - dar îl parafrazează pe Maiorescu şi se referă la ediţiile existente, acelea scoase cu girul criticului. La ora de faţă pot dat oricând cinci-şase exemple de editori actuali, arătând cu zeci de trimiteri că se pun, de bună voie sau nu, sub "violenta ieşire" de mai sus - iar dacă iau manualele şcolare, mai ales acelea pentru elevii mici, exemplele sunt legiune.

Să revenim, însă, la chestiune, la textul în discuţie. Ceea ce Caragiale numeşte "apă de trandafir" vom vedea imediat că este, dimpotrivă, "v.i.t.r.i.o.l." ca-n comediile sale, pentru că Eminescu a acceptat, într-adevăr, schimbările (este vorba numai de Oamenii pentru Famenii, cum observă şi Perpessicius, loc. cit, verbul m-ar scârbi apărând doar într-o variantă manuscrisă colaterală a textului - şi neavând mare relevanţă) / - dar a organizat o altă retorică a textului la publicarea în revistă. Manuscrisul, respectat de Perpessicius mai puţin Famenii , este astfel :

> De-oiu urma să scriu în versuri teamă mi-e ca nu cumva
> Famenii din ziua de-astăzi să mă'nceap' a lăuda...
> Dacă port cu umilinţă şi cu zâmbet a lor ură
> Laudele lor desigur, m'ar mâhni peste măsură.

În acest enunţ , cuvântul greu , accentuat, în jurul căruia se organizează discursul, este Famenii - iar Caragiale pune chiar accentul grav pe a când îl citează - şi sensul devine că ei, famenii mă vor lăuda, nu toţi oamenii, aşa cum nu toţi oamenii sunt fameni. Famen ("desfrânat, decăzut, efeminat", din lat. presupus feminus) este echivalent cu ceea ce Conu Iancu numeşte "androgin"; noi, azi, spunem homosexual cu nuanţa "bisexual". Poetul acceptă scoaterea cuvântului (pe care-l vom regăsi, însă, în Scrisoarea III, cum se ştie) - dar în Convorbiri literare organizează versurile astfel :

> De-oiu urma să scriu în versuri, teamă-mi e ca nu cum-va
> Oamenii din ziua de-astăzi să mă'nceap' a lăuda
> Dacă port cu uşurinţă şi cu zâmbet a lor ură,
> Laudele lor de sigur m'ar mâhni peste măsură.

Schimbările sunt simple, şi uşor de înţeles - dar editorii nu ţin seamă de ele. În loc de teamă mi-e poetul face legătura invers : team-mi e şi, în plus, desparte în silabe : nu cum-va. În faza din manuscrise lectura era netedă ca să iasă în evidenţă Famenii de mai jos - pe când în revistă se rup cuvintele pentru alte accente: acel "nu cum-va" este şuierător, ameninţător, cu sensul "ca nu carecumva", "în nici un caz nu" .Pentru a ieşi acest sens se scoate accentul secundar din ligatura mi-e: se rostea sacadat "tea-mă // mi-e-ca// nu-cum-va Famenii" (aici, puternic: e cuvântul forţă) - iar acum se rosteşte " teamă-mi // e ca // nu cum-// va Oamenii..." (nu şi cum- rostite puternic, egal, ameninţător). Ca o indicaţie : de sigur de mai jos se scrie tot dezlegat, autoironic. Maiorescu păstrează în primele ediţie ca în Convorbiri (teamă-mi e ca nu cum-va; în ediţiile 6-11 are să'nceap' a mă lăuda) - deci acceptă aranjarea textului de către poet după scoaterea termenului dur din discurs. Caragiale nu face comparaţiile, reţine doar Famenii accentuat şi-l montează în aranjamentul ediţiei princeps. Editorii lui Caragiale nu se interesează câtuşi de puţin de aceste lucruri, fiind preocupaţi doar (exclusiv) să redea citatele din Eminescu în ediţiile actuale. După el, Ioan Scurtu (1908) va reintroduce "famenii" respectivi - dar toţi editorii - inclusiv Perpessicius , desigur (care schimbă doar apostrofurile, având să mă 'n-ceap'a faţă de să mă'mnceap' a; oricine poate judeca diferenţa de accente) - vor lega, regulamentar: "cumva", " desigur". Ceea ce numim îndeobşte retorica textului se pierde. Aranjamentul retoric al poetului şi (aici, nu în multe alte părţi) al primului său editor propune o adresare apăsată, ruptă, şuierătoare - şi generalizatoare, de fapt: nu numai "famenii", ci toţi "oamenii din ziua de-astăzi" sunt refuzaţi de la acele laude.

Caragiale însuşi are foarte multe grafii neconvenţionale: vocale duble pentru rostirea prelungită, cuvinte despărţite în silabe, etc. Vom da exemple din ediţiile sale, făcute de el însuşi - pentru că în ediţiile noastre actuale aceste grafii sunt netezite după normele lingviştilor. Întreaga noastră literatură clasică ne însoţeşte prin timp, pe noi şi pe copii, nepoţii, strănepoţii noştri - aşa cum i-a însoţit şi pe părinţi,etc., prin editori care se supun normelor specialiştilor - ori prin specialişti care impun editorilor norme: luaţi-o cum vreţi, e un "palindrom" existenţial la urma urmei - dar observaţi, rogu-vă, că responsabilitatea este difuză, vina de "atimie" (profanare, cum spunea Conu Iancu la 1892) nu mai poate fi aplicată strict cuiva: este a tuturor - şi a nimănui. E o stare de coşmar - şi vom persista dând în continuare exemple pentru a arăta că atât viaţa cât şi opera lui Eminescu se cosmetizează cu sistem, sunt ţinute ca într-un adevărat infern mereu contemporan cu noi... Parcă ne-ar aştepta, parcă-l ajungem tot citindu-i şi recitându-i.

N. GEORGESCU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Dinozaurul tare în dinți

"Aud materia plângând"

Acest tulburător vers bacovian e încă prea modest față de ceea ce simt când văd căzând, ceas de ceas, pădurile țării.

M-am trezit venind în lume într-o țara cu vașnice păduri, zestrea mea și a noastră, podoabă și veșmânt al armonioaselor locuri unde s-a depănat viața mea mai bine de șaizeci de ani. Făcusem extazul codrului, care e "frate cu românul", îi știam tainele, mă bucuram de umbrele lui mitologice, de Scufița Roșie, de zmei și dihanii, de răcoarea austeră a refugiilor istorice, de vegetalitatea activă și purificatoare a frunzișului, de hogeaguri, luminișuri și poieni, toate chemătoare, de cetățile silvane și transsilvane prin care vibra în respirația lui eternă pământul românesc. Acele cetăți mi s-au părut multă vreme inexpugnabile, durabile ca ființă.

Nu mai sunt. Derbedeii lumii pun în fiecare ceas, în fiecare secundă din zi și din noapte la pământ pe marile noastre străji înverzite, bucurie și oxigen, adăpost și visare, paladini ai timpului nostru istoric, făcându-i bușteni cojiți, fără nicio identitate, și vânzându-i, așa golași, la prieteni și neprieteni, după ce au părăduit locul destinându-l sterpiciunii. Casapii devastează țara, ca nicicând înainte, o răslue, o fac să geamă și să plânga, golită de demnitatea întregului, a alcătuirii cu rost; o spurcă în cele din urmă, sub ochii spurcaților de conducători, care stau și se uită ca niște vite bolnave la această crimă ireversibilă. Unul n-a pus mâna s-o oprească! Au ținut discursuri, ba la Academie, ba la ministere și sinedrii, au mitocosit legi ușor de trecut, au dat amenzi derizorii, dar sunt legați fedeleș de această ticăloșie care nu încetează nicio clipă. Materia plânge în hohote și ei n-o aud! Derbedeii lumii, ajutați de alți derbedei nevolnici, ai locului, umplu în fiecare zi și noapte România de cioturi. Și guvernanții, toți, se uită cu depărtare, găsind căsăpirea oarecum nevrednică și îngăimând fraze care nu-i dor, cu ochii bleojdiți la voturi și dobânzi, cu gura strâmbată de talk-show-uri. Și, cu siguranță, cu unele participări pidosnice.

Aruncai, în basm, un piaptăn în urmă și pe dată se ivea o pădure deasă, până la un punct salvatoare. Azi nu mai arunci, sau dacă arunci cu o lamă de drujbă dispare pădurea, dispare viața, și aerul, și farmecul, și consimțirea cu pământul. Apar lacrimile firii, iar materia, alunecând pe ele, o ia la vale. Bușește în case și în tot ce-i iese înainte! Dacă n-o știu, neghiobii măcar o bănuiesc. Dar ce nu fac ei pentru doi poli în plus? Vând pe mă-sa și pe tat-său și toată istoria și geografia noastră seculară, ca să-și ia un basamac! Iar divăniții din cin se uită ca niște vite bolnave, cu gândul în altă parte.

Orice țară civilizată își păzește ultimul stânjen. Numai la noi barbaria e legitimă, sau măcar protejată, sau măcar acceptată. Parlamentul cântă cu totul altceva, guvernul are alte sinchisiri. Acum când dardora alegerilor, altfel futile, e în toi, ar trebui să se intre în noile structuri pe câteva criterii ca acestea: 1) câtă infrastructură ați edificat? 2) câtă pădure ați protejat și câtă s-a tăiat în prostie? 3) ce produse agricole ați sporit? etc. etc. S-ar dezmorți, poate, nepăsătorii chibiți cu rang politic plătit, afurisiții martori ai îngropării resurselor noastre naturale, aliații vampirilor. S-ar mișca, poate, auzind materia cum plânge; dar mai mult de grijă lor electorală.

În fiecare clipă, chiar în acestea, cad codri și păduri, iremediabil! Și crește umbra spinilor! Și sporește pustia! Și se duce la naiba averea mea, și a voastră, lăsată de vânzători pradă bicisnicilor! Și toți se prefac că n-aud! Au altă treabă, pigmeii dracului! Ia să plătească metrul cub cu ghionți, bușeli, sfârtecări, să li se scrijelească pielea cu zimții drujbei, să iasă la crâncenă judecată pentru fiecare hectar devastat, poate că și-ar aduna până la urmă mințile! Să geamă și ei, cum geme materia părăduită! Să simtă, cum spunea Blaga, crescându-le coșciugul în trunchi!

"Ce te legeni codrule, fără ploaie fără vânt, cu crengile la pământ? / De ce nu m-aș legăna, dacă toți m-or devasta; la această crimă rea nu se-opune nimenea"?

Unde am ajuns!

PAUL EVERAC

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

CEZAR IVĂNESCU:

MESAJ DE PE PATUL DE MOARTE

În urmă cu câteva zile am primit prin poşta electronică un mesaj de la doamna Clara Aruştei, fiica regretatului om de litere Cezar Ivănescu. Îmi relata pe scurt odiseea prin care a trecut tatăl său înainte de a intra în lumea celor drepţi. Iată mesajul:

"...Ceea ce i s-a întâmplat tatălui meu este o dramă de nedescris. Nu am puterea să transcriu suferinţa prin care a trecut, coşmarul ultimelor sale zile... nedreptăţile care i s-au făcut toată viaţa, dar în special începând din data de 29 ianuarie a.c. şi culminând cu această ultimă suferinţă, toate sunt peste putinţa de îndurare a unui om şi sunt pe deplin de natură christică.

Născut în ziua Schimbării la Faţă şi mort în Joia Mare...

Dintr-o operaţie programată care ar fi trebuit să fie una banală (de hemoroizi), într-o clinică particulară din Bacău "Clinica Paladeţ", ca urmare a unui şir continuu de culpe medicale s-a ajuns la acest final cumplit.

Totul a fost cauzat de incompetenţa medicilor, de lipsa lor de reacţie, de faptul că, se pare că a fost supus operaţiei înainte de a fi sosit rezultatul analizelor, fără ca măcar să i se facă o minimă verificare (dpdv) cardiologică (aceasta este o culpă de natură penală, dar în România este aproape imposibil de dovedit pentru că se muşamalizează totul), de faptul că, ulterior, i-au greşit şi diagnosticul, tratându-l în mod superficial de embolie pulmonară, cu toate că suferinţa sa era de natură cardiacă, că nu l-au transferat imediat la Iaşi, ţinându-l la Spitalul Judeţean de Urgenţă Bacău fără să anunţe familia, ca nu i-au făcut nici măcar o ecografie a inimii pentru a vedea de ce suferă, nemaispunând de grava eroare de a-i face anestezie generală...

În această conjunctură dramatică încerc să fac tot ceea ce îmi stă în putinţă pentru apărarea numelui şi operei lui Cezar Ivănescu, pentru a publica şi a face publice poemele, textele, articolele rămase în manuscris...

Vă mulţumesc din suflet,
CLARA ARUŞTEI"

Tot atunci am primit de la această doamnă un articol scris de Ion Murgeanu. Un omagiu adus celui care ne-a părăsit pentru totdeauna. În acele rânduri scriitorul relata despre prietenia care l-a legat de marele dispărut şi meritele aduse de acesta literaturii române contemporane. Atunci am aflat că: "Un grup de intelectuali albanezi, la iniţiativa lui Besnik Mustafaj - fost ministru de externe al Albaniei democrate, urmau să-l propună, la Premiul Nobel pentru Literatură".

Doamne! Dar noi românii... pe cine propunem? Când în anul 2001, am participat la cel de al XXVII-lea Congres al Academiei Româno-Americane organizat de Universitatea din Oradea împreună cu Academia de Ştiinţe, Literatură şi Arte (ASLA Oradea) unul dintre obiective au fost organizarea unei "cafenele literare" cu titlul "Un Nobel pentru literatura română". Printre invitaţi, mulţi scriitori români de seamă din ţară şi din străinătate. După trei ore de discuţii nu s-a putut ajunge la un numitor comun şi nu s-a putut nominaliza nicio personalitate a literaturii române pentru prestigiosul premiu Nobel. Atunci, la dezbateri spiritele s-au încălzit! S-au format chiar bisericuţe sau tabere. Unii o propuneau pe pe Blandiana, alţii pe Păunescu, pe Goma, Ivănescu, Astaloş, Manea, ba chiar şi pe Dinescu... Negativiştii din toate taberele adoptau imediat starea de "veto" şi spuneau un NU răspicat oricărei propuneri. Până la urmă sigurul factor benefic al "cafenelei literare" a fost cafeaua şi mizilicurile de pe masă. Ba... sau mai şi legat câte o prietenie pe ici pe colo... Păcat că unii au trebuit să facă eforturi deosebite şi să vină din colţuri îndepărtate ale lumii pentru a savura (doar!) gustul amar... al licoarei negre!

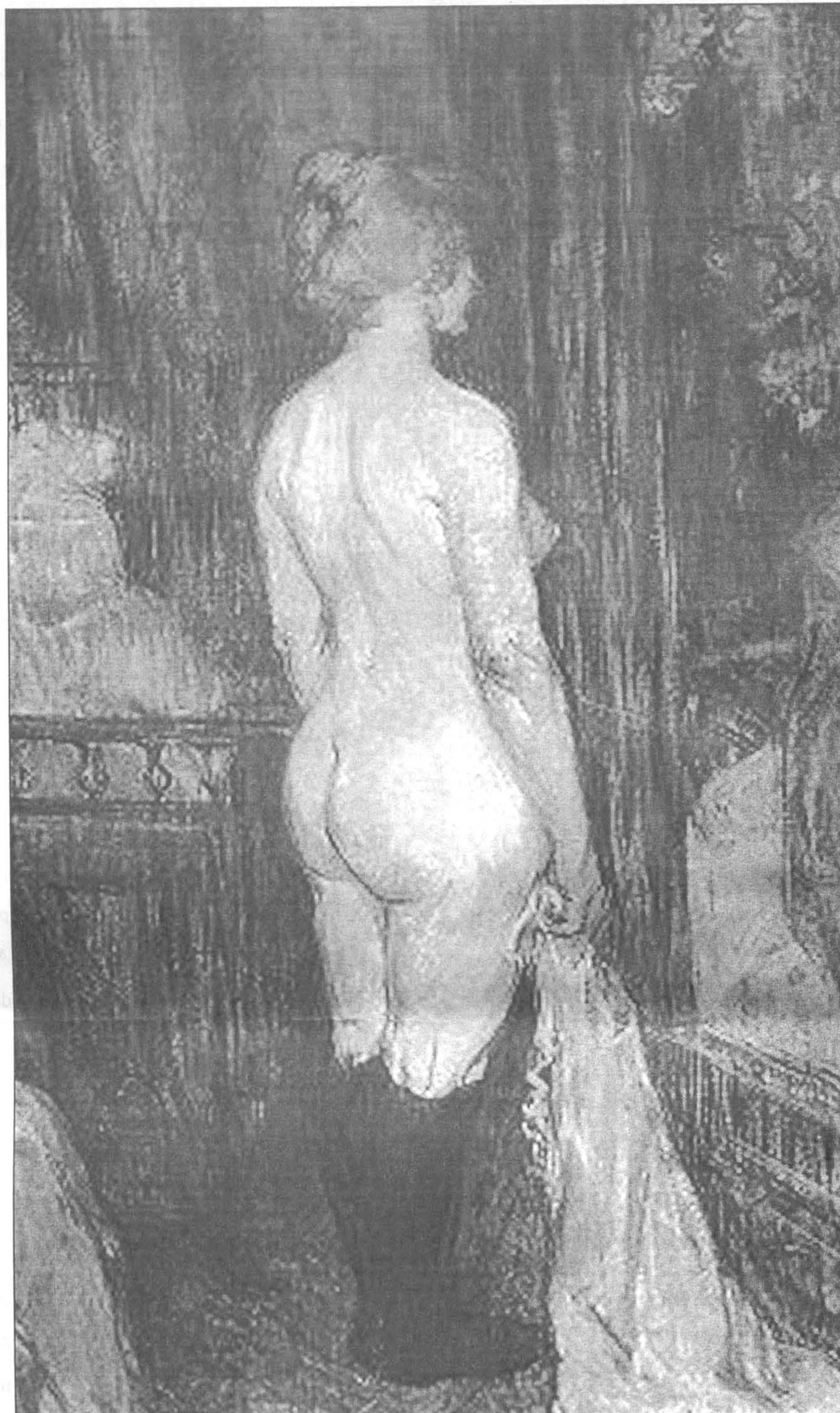
https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

* * *

Duminică, 1 iunie 2008, orele 7:18 AM, ora Sydney-ului, am primit un alt mesaj electronic de la doamna Clara. Un mesaj scurt în care era inclusă şi o adresa de web. Domnia Sa mă atenţiona că voi găsi acolo un fişier cu o înregistrare sonoră numit "Caseta nr. 4". L-am accesat în grabă şi m-am cutremurat. Era vocea maestrului Cezar Ivănescu. O voce slăbită, stinsă, dar blândă şi prietenoasă. O voce parcă din altă lume! Vocea maestrului pe patul de moarte! Trasmitea un mesaj înregistrat (cu greu) pe o casetă audio. Un apel către cei pe care i-a iubit, un apel de mulţumire, un apel de compasiune adresat celor care i-au făcut rău... Fără blesteme, fără anateme, fără acuze... Un mesaj destul de scurt, dar plin de înţelepciune, de dragoste pentru cei care i-au fost aproape, un mesaj din suflet şi inima... Îl reproduc mai jos!

Odihneşte-te-n pace , domnule Cezar Ivănescu!

GEORGE ROCA
Sydney, Australia
luni, 2 iunie 2008

MESAJUL LUI CEZAR IVĂNESCU:

"Le mulţumesc Domnului Isus Hristos şi Maicii Domnului, Fecioara Maria, instanţei absolute, soţiei mele, Maria, acolo, în ceruri, şi fiicei mele spirituale, Clara Lucia Aruştei, aici, pe pământ. Mi-au stat ei, mi-au stat tot timpul alături. Tuturor acelora care au trecut de partea mea le mulţumesc, dar nu atât cât îşi închipuie, pentru că au trecut de partea adevărului...

Celor cunoscuţi şi necunoscuţi, încă o dată le trimit dragostea mea şi le urez mai ales acelora risipiţi prin lume mult noroc. Pentru acei care au gustat cu voluptate această pâine otrăvită a minciunii, nu am decât compasiune. E ceva rău în ei... care îi îndeamnă să se bucure la ivirea în lume a răului. Îl întîmpină recunoscându-se în el. Să încerce să se purifice, să scape de sub tirania răului care îi domină...

Dacă Dumnezeu îmi va da până la capăt puterea să trec şi prin această probă infernală, promit tuturor că voi duce, că-mi voi duce şi le voi duce crucea. Neamul acesta românesc nu mai trebuie batjocorit! Încercat preţ de o jumătate de veac de robia babilonică a Rusiei comuniste, cred că s-a salvat totuşi şi a rămas în mare parte neatins de rău şi putreziciune. Mă rog pentru învierea lui.

În această încercare mi-au stat alături români, evrei, maghiari, ţigani, armeni, sârbi, albanezi... Cu toţii s-au dovedit s-au dovedit nu doar europeni, ci adevăraţi cetăţeni ai universului. În faţa lor mă plec precum statuile din templu în faţa lui Budha. Ei sunt speranţa mea că vor remodela o nouă umanitate. O nouă umanitate sau, dacă vreţi, o transumanitate, aşa cum s-ar exprima genialul meu prieten de la Paris, Basarab Nicolescu.

În tinereţe, am citit o carte intitulată "Mai strălucitor decât o mie de sori", carte care relata istoria construirii bombei atomice. Sufletul uman nemuritor întrece cu mult o mie de sori. Lumina lui face cât o mie de miliarde de sori. De aceea, nu există păcat mai mare în univers decît să batjocoreşti sufletul unui om!"

Se zice că atunci când doi se ceartă al treilea câştigă! Noi, după atâtea lupte "intelectuale", nu am ajuns să avem măcar un candidat... iar alte ţări cu o literatură mai "subţire" decât a noastră a obţinut de mult râvnitul premiu. Nu ne înţelegem, ne certăm şi suferim consecinţele! Dictonul cu "moartea caprei vecinului" ne urmăreşte tot timpul... Şi zic, până nu vom fi uniţi, până nu vom trăi în armonie, până nu vom fi mai toleranţi, vom trage ponoasele... Şi vom pierde multe valori naţionale!

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Despre cimpan-zei... şi bacalaureatul "modern"!

Cu destui ani în urmă, scriam un pamflet împotriva lui Andrei Marga şi a distrugătorilor de neam, prin manuale alternative şi alte găselniţe anti-naţionale, pamflet intitulat Dispreţul Zeilor (meditaţii asupra învăţământului românesc şi mondial contemporan).

Dar azi, dacă este adevărată vestea (cf. Cronica Română, articolul-pamflet, din 14 mai 2008, al dlui Dragoş Munteanu: Ministerul Educaţiei sfidează literatura română), în care ni se anunţă că "MEC a scos din programa de bacalaureat, proba orală de limba şi literatura română, pe toţi cei enumeraţi (n.n.: Eminescu, Caragiale, George Călinescu, Lucian Blaga, George Bacovia, Marin Sorescu, Nichita Stănescu) - şi pe mulţi alţii încă, pe care i-a înlocuit cu operele lui Scheele (ăsta e mahărul ăla din UE), Tismăneanu, cu ghidul despre cum să te porţi ca un om, nu ca un animal, în ţări străine şi cu o chestie complexă rău de tot, o lucrare a Centrului de Sociologie Urbană şi Regională" - atunci se schimbă treaba, şi trebuie să mai lucrez şi eu la titluri...

Păi, dacă alde Marga se credea "zeu", în sensul de atotputernic distrugător sistematic al Spiritului Românismului, prin "alternativitatea suicidară a manualelor de liceu" (de fapt, ceea ce credea el a fi forţă de "zeu", era, de fapt, mandat de lacheu... sau lichea?..., de la Washington şi de la Strasbourg...) - nenorociţii ăştia de-acum (de la..."cârma"???!!! - care "cârmă"?! - ...la un dezastru care face praf Patria şi, în perspectivă, noosfera Terrei, nu se poate vorbi de direcţie, direcţionare etc. a acţiunii de distrugere: avem de-a face cu un dans valpurgic - de un Satanism învârtejit stihial şi absolut cretin. - nu al vrăjitoarelor, cu atât mai puţin al zeilor, ci al unor animale preistorice microcefale/acefale...hai să zicem, de dragul butadei...un dans al CIMPAN-ZEILOR!!!) - nu pot fi trataţi precum cei de-acum 10 ani!

În primul rând, ei nu "dispreţuiesc", NU POT DISPREţUI MăCAR, ceea ce distrug, pentru că SUNT ATÂT DE PROŞTI ŞI LINGĂI, încât nu-i putem bănui de sentimente, plănuire, premeditare etc. etc.

Cum va fi sunat, de fapt, comanda "hop-la" de la UE, pentru aceşti CIMPANZEI de arenă circărească - de au ajuns să azvârle peste bord întreaga literatură română, înlocuind-o cu...administraţia UE şi cu...ideologia "tismeneţkiană"(...grupul "Ţk" vă rog să vă aducă aminte de alt "ŢK" - "Ţăcănilă" de Troţki!)?! Eu am apucat o bucată din "dejismul", în care comandau sovieticii ocupanţi: ei bine, nici bolşevicii āia turbaţi nu avuseseră curajul să azvârle totul peste bord, din cultura şi literature română - ...ci găseau fel de fel de pretexte şi...texte, desprinse din context, care să le confirme "priza" ideologică (la bolşevism... "avant la lettre"...!) - a scriitorilor români majori...Măi oameni buni, acei turbaţi, hoţi şi scelerați de bolşevici, aveau totuşi, un rest/reziduu de diplomaţie!!! Dar CIMPANZEII ĂŞTIA - NIMIC!!! Bâta/ciomagul, şi-atât!!!

...Ghidul lui Tismăneanu..."să nu te porţi ca un animal în ţări străine"...dar comportamentul acestor neo-bolşevici (bolşevico-liberali!), faţă de zestrea culturală, cu valenţe identitar-ontologice, a românilor, este mai animalico-bestial decât chiar dansul elefanţilor, într-un muzeu de porţelanuri!!! şi dl Tismeneţki să facă bine, înainte de toate, să ne răspundă la acea listă de lideri de opinie iudei, care au împânzit presa românească interbelică, pregătind "Victoria comunismului în România"!!! - listă pe care noi am publicat-o pe Internet - afişând revista Contraatac, nr. 19! Până atunci, nu credem a avea dreptul moral, dl Tismeneţki, să dea educaţie nu copiilor noştri, ci nici măcar unei grădiniţe de...păduchi!

...Carasul de Jonathan Scheele, comisarul European... Dar UE, care este contestată, acum, de multe dintre ţările fondatoare, chiar... (printre care şi Franţa, care ar vrea să iasă din UE, şi nu mai este lăsată să iasă, prin sforăriile "Băsescului sarkozian"... - este numele celui mai cumplit şi straşnic corcit virus ucigaş de bun-simţ şi dreaptă măsură!) - nu are cum fi un punct de referinţă nici măcar în finanţe, darămite în... educaţia copiilor noştri...!!! Deci, ce caută carasul de Scheele, un NIMENI DUBIOS! - în tematica unor tineri care vor trebui să fie urmaşii noştri, ai ROMÂNILOR, nu ai celei mai dubioase instituţii europene...?!

...Dar de ce se poartă aşa de sigură pe ea, Uniunea Europeană, prin România, împânzind-o, prin cele mai înalte posturi de comandă/decizie ale ei, cu CIMPAN-ZEI jucăuşi...?! Simplu: PENTRU Că LE PERMITEM NOI, PRIN INDIFERENţA NOASTRĂ SINUCIGAŞĂ, FAŢĂ DE VIITORUL COPIILOR NOŞTRI, FAŢĂ DE ŢARA CARE AR TREBUI SĂ DEVINĂ MOŞIE/MOCŞĂ SACRĂ, MOŞTENITĂ DE COPIII NOŞTRI!!!

Dacă, vorbind cu deştăraţii basarabeni, de la Chişinău sau Bălţi, cu exasperaţii bucovineni/cernăuţeni şi cu obidiţii herţeni, afli că, dacă se mai "ţin de neamuri", dacă mai strâng, sub limbă, cu înverşunare, Verbul Românesc de Foc Purificator/Exorcizator, iar în inimă - Istoria Românească/"buletin de identitate spirituală" - ei răspund că mai pot face asta pentrui că se ţin de DOUĂ COLOANE, CARE NU SE RăSTOARNĂ NICICÂND, PENTRU EI... - NU, NICIOATĂ NU SE VOR CLĂTINA: EMINESCU ŞI ŞTEFAN CEL MARE...!!! - ei bine, vă rog să întrebaţi pe străzile României, AZI, de care "coloane" se ţin românii, ca să poată rămâne români, neocupaţi total de americanismul mancurtizant/anesteziant şi de manelele paralizante de creier şi simţire... Veţi obţine răspunsuri jalnice... sau ridicări din umeri penibile... Ori, şi mai rău, râsete tembele, aiurite, strâmb-sfidătoare, hidoase, de drogaţi... sau chiar scuipaţi "flegmoşi" andreigheorghieni...

..."Şto delaiet?" - Ce-i de făcut? - se întreba şeful boşevicilor ruşi, cândva... Ar trebui să ajungem măcar la nivelul acestei întrebări, noi, "evoluaţii" Epocii Atomico-Internetistico-LIBERALE...(acei/aceiaşi comunişti-liberali monstruoşi, care-l făceau pe Eminescu, în Scrisoarea III, partea a II-a - ... cum să nu-l scoată din Programă şi din manuale, comunisto-liberalii, care-s, pururi, aceiaşi?! - să tune şi să fulgere, invocând FOCUL PURIFICATOR AL SFINŢILOR VOIEVOZI AI NEAMULUI ROMÂNESC!!!) - întrebare care, pusă, ar fi singurul simptom de viaţă şi de Duh, singura dovadă care ar proba că mai putem fi responsabili de ceva, pe lumea asta (şi nu tocmai buni de internat la Mărcuţa, sau în lagăre de sclavie neo-nazistă/UE-istă/NATO-istă... - că n-am murit deja, iar pe străzi se plimbă doar "cadavre vii"...că am şi ajuns nişte terifianţi "ZOMBI"!!!).

Dacă "ei" lansează străvechea lozincă, calchiată, după cea marxist-comunistă - în loc de "Proletari din toate ţările, uniţi-vă!" - "Proşti/prostiţi din toate colţurile pământului, supuneţi-vă!" - ei bine, dacă dintre noi n-au sucombat spiritual toţi cetăţenii (adică, Veghetorii şi Paznicii Cetăţii...), ar trebui să răspundem: "Oameni/veghetori întru Duh, din toate ţările, uniţi-vă/solidarizaţi-vă, EVIDENT ŞI EFICIENT, împotriva Internaţionalei Satanei deznaţionalizante/ despiritualizante!" ...Internaţionalei bolşevico-liberale, cea care-ţi dă cuţitul, să-ţi tai singur gâtul... Elitelor Negre, extrem de agresive şi de bine organizate, care-şi planifică fiece pas al "apocalipsei" terestre - ar fi timpul să li se opună Elitele Albe, care să înceteze să se concureze steril şi grotesc - şi să înceapă odată, pentru Dumnezeu, să devină responsabile de rolul lor, în acestă lume în care Dansul Satanei a căpătat accente de Triumf Ultim şi Decisiv, prin negarea a tot ce înseamnă forţă de construcţie, prin REPERUL MORAL UNIC/AMINTIREA PARADISULUI-LOGOS DIVIN!!!

...De ce credeţi că, în Programa de bacalaureat "modernizat-actualizată", nu se pun tânărului/elevului (dacă tot se iese CU TOTUL înafara literaturii române!) întrebări despre Biblie şi despre Dumnezeu Cel Unic şi Adevărat...iar nu despre aceşti slugoi ai Satanei, despre care făcurăm vorbire mai sus?! Răspunsul, acum, vi-l puteţi da şi singuri...

prof. dr. ADRIAN BOTEZ

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

NICHITA 75

Mi-e dor de el ca veveriţei de un brad...

Chipul său frumos ca o efigie romană (a fost cândva Imperator), ochii albaştri ca Adriatica la Opatia, naivitatea sa amestecată cu un soi de şiretenie bonomă mă fascinează şi azi.

Fotografia sa, una dintre ultimele, stă lipita de geamul bibliotecii ce-mi flanchează patul.

E tânar fi frumos şi uşor risipit în avertismentul unui zâmbet trist ascultând parcă un sunet numai de el auzit.

Buza de sus, uşor răsfrântă, ca dispreţul unui crin sacralizat de parfum, insinuează o taină.

Ultimul "boiar" al literaturii române, la propriu şi la figurat, sublimul, delicatul, insomnabilul, agitatul, posomorâtul, vivantul, mofluzul, cabotinul , "scumpul" şi de neînlocuitul Nichita mă priveşte din petecul de carton lăcuit.

Acum el e plecat să se întâlnească cu o Leoaică tânără căreia i-a pregătit silabe vrednice de orbirea lui Spinoza.

Când s-a născut, mama lui i-a aşezat pe pat un ceas cu capace de aur să-i arate minutele risipirii sale, a vieţii pe care şi-a scris-o, într-un fel, cu sânge în dramatice Elegii, în Noduri şi semne dezlegate de mulţi adulatori de poezie.

Nu l-am mai văzut de mulţi ani şi îmi este dor de el, de vorbirea lui însufleţită, de mirarea sa continuă, de graba cu care îşi consumă orele, minutele, secundele.

Era delicat ca un crin şi răsucit în sine ca un burghiu.

Mi-a dăruit şi un ceas de buzunar cu ecran albastru pe care îl purtam la piept atârnat de un lanţ ce imita argintul, prins la rever cu un ac de siguranţă şi vârât în buzunarul de la piept din dreptul inimii.

După un timp, inexplicabil, ceasul s-a oprit brusc şi nici un meşter al rotiţelor minuscule nu l-a mai putut reporni.

Acum cinci ani, brusc şi neîntors de nimeni, l-am auzit ritmând Timpul, într-o noapte, egal, rezonând în fibra etajerei pe care stătea abandonat.

Fotografia lui e aşezată între cea a mamei şi a lui Avram Iancu şi de câte ori privesc această intimă trinitate simt în dreptul inimii un mic şi inexplicabil tremor.

Doar atât. Un mic şi inexplicabil tremur...

PASĂREA NICHITA

Nu ştiu cine mi-a povestit odată,
Sau poate am citit undeva
Despre o pasăre neobişnuit de ciudată
Cu trup de rază de stea.
Se zice că se naşte în aer
Ca o bucată de rouă strălucitoare
Şi puii şi-i naşte în aer
Şi n-are picioare.
Se hrăneşte zburând, cânta zburând,
Din guşa cu transparenţe lunare
Şi doarme în aer din aripi bătând
Pasărea fără picioare.
Neavând drag de pământ,
Ea se odihneşte zburând
Şi ne-având picioare s-o doară,
Pasărea nu ştie să moară...

ÎNGERUL CU O CARTE ÎN MÂINI

El nu avea trup, era un fel de crin cu aerul în el.

Era frumos ca un înger dar nu avea chip, numai imaginaţia noastră îi recompune efigia de împărat roman abia desluşită pe monedele de la începuturile Lumii.

Ochiul meu ostenit mi-l readuce aşa cum l-am văzut ultima oară în spaţiul de clor al unei camere de spital.

Cineva îl îmbrăcase elegant, în unicul său costum de duminică şi, cum stătea tăcut şi impasibil, mi se părea un ginere trist care se odihneşte înaintea ceremoniei mult râvnite.

Cineva îl îmbrăcase fumos. Faţa lui luminată de fulgerele nopţilor refuzate somnului avea ceva din solemnitatea fragilă a zăpezilor dintâi...

Un zâmbet secret, fin şi ironic mă apropia de el liniştindu-mă. Mi se părea că urma să se ridice zburând "prin aer şi prin ziduri, aşa cum fluturi un steag înfrânt"...

Cineva îl îmbrăcase frumos şi, deodată, simţind cum mă pătrunde stiletul singurătăţii.

I-am strigat şoptind: NICHITA!

N-a răspuns deşi putea să vorbească şi nici nu am îndrăznit să mă apropii prea mult şi să-i întind lujerul florii ce-mi îngheţase în pumnul strâns.

Simţeam cum "o tonă de zăpadă peste noi se răstoarnă"...

Floarea mi s-a părut ca un glonţ al singurătăţii pândind aerul.

O refuza zâmbind şi mi se păru că îl aud: A mirosi o floare este un fapt de mare ruşine... E ca şi cum de propria mamă ţi-ai apropia nările"...

Cineva îl îmbrăcase frumos ca pe un ginere pregătit pentru o tainică dar îndelung râvnită ceremonie.

Un zâmbet secret, o sfidare ironic-miloasă mă preface într-o sabie de gheaţă.

Şi floarea îşi desfăcu brusc bobocul explodând în spaţiul de clor al acelei camere neutre de spital.

Niciodată n-am să învăţ că el a murit...

PAGINĂ REALIZATĂ DE MIRCEA MICU

2 lei

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro